

mulier instituut

Toekomst van tennis, voetbal, binnensport en zwembaden in de gemeente Nieuwkoop

Onderzoek naar het toekomstperspectief van tennis, voetbal en de behoefte aan binnensportaccommodaties en zwembaden in de gemeente Nieuwkoop

Resie Hoeijmakers

Corry Floor

Björn Schadenberg

Daniëlle Ruikes

Remco Hoekman

Toekomst van tennis, voetbal, binnensport en zwembaden in de gemeente Nieuwkoop

Onderzoek naar het toekomstperspectief van tennis, voetbal en de behoefte aan binnensportaccommodaties en zwembaden in de gemeente Nieuwkoop

In opdracht van de gemeente Nieuwkoop

Resie Hoeijmakers
Corry Floor
Björn Schadenberg
Daniëlle Ruikes
Remco Hoekman

© Mulier Instituut
Utrecht, januari 2020

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	7
1.1 Doel- en vraagstelling	7
1.2 Methode	8
1.3 Leeswijzer	9
2. Relevante ontwikkelingen en prognoses	10
2.1 Bevolkingsontwikkeling gemeente Nieuwkoop	10
2.2 Sportbeoefening in gemeente Nieuwkoop	12
2.3 Sportaccommodatiegebruik	12
3. Toekomstperspectief tennis in gemeente Nieuwkoop	14
3.1 Landelijke ontwikkeling tennissport	14
3.2 Ontwikkeling tennissport in gemeente Nieuwkoop	17
3.3 Vraag-aanbod analyse tennisaccommodaties in gemeente Nieuwkoop	20
3.4 Mogelijkheden padel in gemeente Nieuwkoop	24
3.5 Toekomstperspectief tennisverenigingen gemeente Nieuwkoop	26
3.6 Behoeftte aan ondersteuning en samenwerking tennisverenigingen	29
4. Toekomstperspectief voetbal in gemeente Nieuwkoop	31
4.1 Landelijke ontwikkeling voetbalsport	31
4.2 Ontwikkeling voetbalsport in gemeente Nieuwkoop	34
4.3 Vraag-aanbod analyse voetbalbehoefte in gemeente Nieuwkoop	38
4.4 Toekomstperspectief voetbalverenigingen	42
4.5 Toekomstperspectief StiBuNi in gemeente Nieuwkoop	43
5. Toekomstperspectief binnensportaccommodaties	47
5.1 Landelijke ontwikkeling binnensporten	47
5.2 Aanbod aan binnensportaccommodaties in gemeente Nieuwkoop	48
5.3 Behoeftte aan binnensportaccommodaties in gemeente Nieuwkoop	53
5.4 Gebruik van binnensportaccommodaties in gemeente Nieuwkoop	55
6. Toekomstperspectief zwembaden in gemeente Nieuwkoop	57
6.1 Aanbod zwemwater gerelateerd aan inwoners	58
6.2 Vergelijking met referentiegemeenten	59
6.3 Verzorgingsgebied zwembaden	60
6.4 Behoeftte aan zwemwater	62
6.5 Conclusie	65
7. Conclusie en aanbevelingen	67
Referenties	71

Samenvatting

Voor gemeente Nieuwkoop is het van belang dat gemeentelijke investeringen in sport op de lange termijn zinvol zijn en een bijdrage leveren aan de positieve effecten die sport kan opleveren voor de bevolking. Om tot een efficiënte financiële exploitatie te komen, wenst gemeente Nieuwkoop inzicht in het gebruik, de bezetting en de (toekomstige) behoefte aan sportaccommodaties. Hiertoe is het Mulier Instituut gevraagd om in 2019 een onderzoek uit te voeren naar de accommodatiebehoefte en het toekomstperspectief van de tennissport, voetbalsport en de (toekomstige) behoefte aan binnensportaccommodaties en zwembaden in gemeente Nieuwkoop. Hieronder zijn de belangrijkste bevindingen samengevat.

Toekomstperspectief tennis

- In gemeente Nieuwkoop zijn zes tennisverenigingen en een sportcentrum met tennisbanen gelegen.
- Net als landelijk is het aantal leden bij de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop in de afgelopen vijf jaar fors gedaald. Met name het aantrekken van jeugdleden is voor de verenigingen lastig. Wel lijkt de grootste daling voorbij te zijn.
- Op basis van het aantal leden en door de KNLTB vastgestelde richtlijnen bestaat alleen bij tennisvereniging Nieuwveen een tekort aan buitentennisbanen (van minimaal 1 baan). Drie verenigingen hebben op basis van de richtlijnen een overschot aan buitentennisbanen. Naar verwachting zal het overschot aan tennisbanen in gemeente Nieuwkoop licht toenemen.
- Geen van de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop heeft momenteel voldoende overcapaciteit om te clusteren of te fuseren met een andere tennisvereniging, zonder dat de aanleg van een nieuw complex of uitbreiding van een bestaand park hiervoor noodzakelijk is.
- De tennisverenigingen die het lukt om met name ouderen aan zich te binden (bijvoorbeeld door het aanbieden van Dynamic Tennis) of aan te sluiten bij de behoeften van de moderne sporter zullen in staat zijn het ledenaantal stabiel te krijgen. Dit kan door modernisering van de accommodatie (clubhuis, park en banen), het sportaanbod (padel/aangepast aanbod voor ouderen) en de activiteiten (zoals kwalitatief betere tennislessen voor jeugd).

Toekomstperspectief voetbal

- In gemeente Nieuwkoop bestaan zeven voetbalverenigingen en een beheerstichting, verantwoordelijk voor de exploitatie van de voetbalaccommodaties.
- Ondanks dat het aantal voetballers in Nederland redelijk stabiel is en naar verwachting blijft, staan de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop onder druk door toenemende concurrentie van andere sporten en een verminderde aanwas van jeugdspelers.
- Op basis van het aantal teams en door de KNVB vastgestelde richtlijnen bestaat bij geen enkele voetbalvereniging een tekort aan voetbalvelden. Twee verenigingen hebben op basis van de richtlijnen op zowel zaterdag als zondag een overschot van 1 wedstrijdveld. Wanneer de voetbalverenigingen in staat zijn om vrouwen/meisjes en ouderen aan de club te binden, blijft de behoefte aan voetbalvelden naar verwachting redelijk stabiel.
- Op basis van de afstand die inwoners moeten afleggen naar de voetbalvereniging en de gezamenlijke behoefte aan wedstrijdelden, komen SV Zevenhoven en SV Nicolaas Boys als eerste in aanmerking voor een eventuele clustering van de voetbalverenigingen.
- StiBuNi vervult een belangrijke rol in gemeente Nieuwkoop door het ontzorgen van de verenigingen bij het onderhoud en de renovatie van de velden. De toekomst van StiBuNi is op dit moment onzeker omdat zij afhankelijk is van subsidie van de gemeente en deze in 2021 afloopt.

Toekomstperspectief binnensport

- Het aanbod aan binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop bestaat uit drie sporthallen, een sportzaal en zes gymzalen.
- Het totale aanbod aan binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop (14,8 per 25.000 inwoners) is lager dan het landelijke gemiddelde (15,2 per 25.000 inwoners) en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (16,6 per 25.000 inwoners).
- Voor de (georganiseerde) binnensport bestaat in gemeente Nieuwkoop ruim voldoende capaciteit, zowel nu als in de toekomst.
- In gemeente Nieuwkoop is ruim voldoende binnensportruimte aanwezig om het bewegingsonderwijs nu en in de toekomst te accommoderen, ook wanneer de verwachte leerlingentoeename wordt meegenomen.
- De sporthallen en de sportzaal in gemeente Nieuwkoop staan doordeweeks overdag voor het overgrote deel van de tijd leeg. In de avond worden de sporthallen en de sportzaal in gemeente Nieuwkoop meer gebruikt dan overdag. In vergelijkbare gemeenten ligt de gemiddelde bezettingsgraad van de sporthallen hoger.

Toekomstperspectief zwemmen

- In gemeente Nieuwkoop zijn één openbaar overdekt zwembad (zwembad De Wel), een openbaar openluchtzwembad en een therapiebad gevestigd.
- In zwembad De Wel is het wedstrijdbassin geschikt voor leren zwemmen, banenzwemmen, doelgroepenzwemmen en pretzwemmen. Voor zwemsport is het zwembad eigenlijk niet geschikt door een te hoge temperatuur. In de praktijk maakt er wel een zwemvereniging gebruik van het zwembad.
- In vergelijking met referentiegemeenten heeft gemeente Nieuwkoop net wat minder capaciteit zwemwater beschikbaar voor leren zwemmen, doelgroepenzwemmen en pretzwemmen. Het verschil in capaciteit zit in het feit dat De Wel geen instructiebassin heeft.
- De gemiddelde reisafstand voor inwoners van gemeente Nieuwkoop naar het dichtstbijzijnde zwembad is hoger dan de landelijk gemiddelde reisafstand.
- Op basis van de uitkomsten van het planningsinstrument zwembaden kan worden geconcludeerd dat er geen extra zwemwater benodigd is in gemeente Nieuwkoop. Voor de activiteiten leren zwemmen, zwemsport en banenzwemmen is er een overschot aan zwemwatercapaciteit nu en in de toekomst. Voor de activiteit doelgroepenzwemmen is een tekort waargenomen, maar dit tekort kan waarschijnlijk worden opgelost door de overschotten op de andere activiteiten.

Aanbevelingen beleid ter ondersteuning sportverenigingen en -accommodaties

- Voor het herijken van het beleid met betrekking tot de tennisverenigingen en -accommodaties kan gedacht worden aan het vergroten van de samenwerkingen tussen de (tennis)verenigingen zodat kennisdeling en krachtenbundeling plaatsvindt. Door structurele samenwerking kunnen kennis, expertise en ervaring worden uitgewisseld, bijvoorbeeld in het schrijven van subsidieaanvragen of op het gebied van baanonderhoud/renovatie. Daarnaast kunnen door structurele samenwerking schaalvoordelen op het gebied van inkoop van diensten en materialen worden gehaald. Het oprichten van een stichting kan hiervoor als vliegwiel dienen.
- Voor het herijken van het beleid met betrekking tot de voetbalverenigingen en -accommodaties is het allereerst van belang dat een keuze wordt gemaakt in de manier waarop de accommodaties worden ondersteund en onderhouden. Op dit moment is stichting StiBuNi verantwoordelijk voor de exploitatie. Deze wordt ondersteund door de gemeente. Wanneer gekozen wordt voor het doorzetten van de constructie met de stichting, is verruiming van het takenpakket wenselijk, zonder dat dit een te grote tijdsinvestering van de vrijwilligers vraagt. Geschikte mogelijkheden om verder te verkennen zijn investeringen in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking, of het stimuleren van de maatschappelijke oriëntatie van clubs.

- Om tot een efficiëntere exploitatie van de binnensportaccommodaties te komen is het belangrijk dat de binnensportaccommodaties intensiever worden gebruikt. Met name overdag is de bezettingsgraad van verschillende binnensportaccommodaties laag. Door meer samenwerkingen aan te gaan met andere organisaties die gebruik kunnen maken van een binnensportaccommodatie kan een hogere bezettingsgraad en een efficiëntere exploitatie worden behaald. Gezien de verwachte vergrijzing kan hierbij met name gedacht worden aan activiteiten voor ouderen. Het aantal 65-plussers zal naar verwachting fors toenemen en deze groep kan overdag gebruik maken van de accommodatie.
- Er is voldoende zwemwater in de gemeente Nieuwkoop, maar de temperatuur sluit niet altijd aan bij de wensen van de verschillende activiteiten die er plaatsvinden. Door het bijbouwen van een instructiebassin zou dit probleem kunnen worden opgelost. De watertemperatuur van het wedstrijdbassin kan dan wat naar beneden worden gebracht, maar het zwembad blijft nog wel de mogelijkheid houden om leszwemmen, doelgroepen zwemmen en pretzwemmen aan te bieden in een bassin met een aangename temperatuur voor deze activiteiten. Ook biedt het therapiebad Ipse De Bruggen wellicht een mogelijkheid om doelgroepenactiviteiten aan te bieden voor de vergrijzende bevolking.

1. Inleiding

Om het sportbeleid in gemeente Nieuwkoop gefundeerd vorm te geven heeft de gemeente behoefte aan een objectief kader om toekomstige gemeentelijke investeringen in sport tegen af te zetten. Voor de gemeente is het van belang dat gemeentelijke investeringen in sport op de lange termijn zinvol zijn en een bijdrage leveren aan de positieve effecten die sport kan opleveren voor de bevolking. Om tot een efficiënte financiële exploitatie te komen, is inzicht in het gebruik, de bezetting en de (toekomstige) behoefte aan sportaccommodaties wenselijk. Hiertoe is het Mulier Instituut gevraagd om in 2019 een onderzoek uit te voeren naar de accommodatiebehoefte en het toekomstperspectief van de tennissport, voetbalsport en de (toekomstige) behoefte aan binnensportaccommodaties (sporthallen, sportzalen, gymzalen en zwembaden) in gemeente Nieuwkoop.

In gemeente Nieuwkoop zijn zes tennisverenigingen en een sportcentrum met tennisbanen gelegen. De tennisverenigingen hebben bij gemeente Nieuwkoop een verzoek ingediend voor financiële ondersteuning van het onderhoud en de renovatie van de tennisaccommodaties. Om een goede afweging te kunnen maken van de prioriteit van gemeentelijke ondersteuning van de racketsport in gemeente Nieuwkoop is inzicht in het toekomstperspectief van de tennisverenigingen en de racketsport in het algemeen wenselijk. Daarnaast is inzicht gewenst in het toekomstperspectief van de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop. In gemeente Nieuwkoop zijn zeven voetbalverenigingen actief. Een beheerstichting bestaande uit vrijwilligers is verantwoordelijk voor de exploitatie van deze voetbalaccommodaties en wordt op dit moment (nog) gesubsidieerd door de gemeente. Om ook hier een goede afweging te kunnen maken in de verlening van subsidies aan de voetbalverenigingen, is het wenselijk dat het toekomstperspectief van zowel de voetbalverenigingen als de stichting in kaart wordt gebracht. Tot slot wenst gemeente Nieuwkoop voor het ontwikkelen van het sportbeleid inzicht te krijgen in de (toekomstige) behoefte aan binnensportaccommodaties. Op het gebied van binnensportaccommodaties beschikt gemeente Nieuwkoop over drie sporthallen, een sportzaal en zes gymzalen. Daarnaast zijn één openbaar overdekt zwembad, een openbaar openluchtzwembad en een therapiebad in de gemeente gevestigd.

1.1 Doel- en vraagstelling

Het doel van dit onderzoek is om de (huidige en toekomstige) behoefte aan tennis, voetbal en binnensportaccommodaties in de gemeente Nieuwkoop in kaart te brengen. Wanneer het gaat om de tennis- en voetbalverenigingen worden zowel de ruimtelijke vraag naar de sport als de visie en plannen van de betrokken organisaties meegenomen om uitspraken te doen over de toekomstmogelijkheden en bestendigheid van deze sporten in gemeente Nieuwkoop. Wanneer het gaat om de binnensport in gemeente Nieuwkoop worden de gymzalen, sporthallen en binnenzwembaden bedoeld. In dit onderzoek staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. *Hoe toekomstbestendig is de tennissport in gemeente Nieuwkoop en wat betekent dit voor het beleid met betrekking tot de tennisverenigingen en -accommodaties?*
 - 1a. *Hoe ontwikkelt de vraag naar tennis(accommodaties) (in 2019, 2025 & 2035) in gemeente Nieuwkoop zich in het licht van demografische en sportieve ontwikkelingen?*
 - 1b. *Wat voor mogelijkheden biedt de ontwikkeling van padel in gemeente Nieuwkoop?*
 - 1c. *In welke mate hebben de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop behoefte aan ondersteuning en samenwerking?*
2. *Hoe toekomstbestendig is de voetbalsport in gemeente Nieuwkoop en wat betekent dit voor het beleid met betrekking tot de voetbalverenigingen en -accommodaties?*
 - 2a. *Hoe ontwikkelt de vraag naar voetbal(accommodaties) (in 2019, 2025 & 2035) in gemeente Nieuwkoop zich in het licht van demografische en sportieve ontwikkelingen?*

- 2b. *Wat zijn de toekomstmogelijkheden van de beheerstichting verantwoordelijk voor de exploitatie van de voetbalaccommodaties in gemeente Nieuwkoop?*
- 2c. *In welke mate hebben de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop behoefte aan ondersteuning en samenwerking?*
3. *Hoe verhoudt het huidige aanbod aan binnensportruimte zich tot de huidige (2019) en toekomstige (2025 & 2035) behoefte in gemeente Nieuwkoop?*
 - 3a. *Wat is het huidige aanbod aan binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop?*
 - 3b. *Wat is de huidige bezetting van de binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop?*
 - 3c. *Wat is de huidige (2019) en toekomstige (2025 & 2035) normatieve behoefte aan binnensportruimte voor de (georganiseerde) binnensport in gemeente Nieuwkoop?*
 - 3d. *Wat is de huidige (2019) en toekomstige (2025 & 2035) normatieve behoefte aan binnensportruimte voor het bewegingsonderwijs in gemeente Nieuwkoop?*
4. *Hoe verhoudt de capaciteit aan overdekt zwemwater in de gemeente Nieuwkoop zich tot de huidige (2019) en toekomstige (2025 en 2035) behoefte op basis van het inwonertal van de gemeente en hoe verhoudt deze capaciteit zich tot vergelijkbare gemeenten?*
 - 4a. *Wat is de huidige capaciteit van de zwembaden in gemeente Nieuwkoop en hoe verhoudt deze capaciteit zich tot de huidige (2019) en toekomstige (2035) behoefte op basis van het aantal inwoners?*
 - 4b. *Wat is de gemiddelde afstand voor inwoners van gemeente Nieuwkoop naar het dichtstbijzijnde zwembad?*
 - 4c. *Hoe verhoudt het aanbod aan overdekte zwembaden in gemeente Nieuwkoop zich tot het aanbod in vergelijkbare gemeenten?*

1.2 Methode

Toekomstperspectief tennis in gemeente Nieuwkoop

Voor de bepaling van het toekomstperspectief van de tennissport in gemeente Nieuwkoop zijn op basis van bevolkingsprognoses en ledentallen demografische en sportieve ontwikkelingen in gemeente Nieuwkoop in kaart gebracht. Daarnaast is het aantal benodigde tennisbanen per tennisvereniging in gemeente Nieuwkoop op basis van door de KNLTB vastgestelde richtlijnen berekend. Dit aantal is vervolgens afgezet tegen het aantal beschikbare banen. De berekening van de toekomstige ledenaantallen en hieruit voortvloeiende ruimtebehoefte berust op de verwachte bevolkingsontwikkeling, de verenigingsontwikkeling in de afgelopen vijf jaar en de ontwikkelingen in sportdeelname (en meer specifiek de deelname aan tennis). Om de mogelijkheden van padel voor de tennissport in gemeente Nieuwkoop te bepalen is de landelijke ontwikkeling van padel met de ontwikkeling hiervan in gemeente Nieuwkoop vergeleken en zijn gesprekken gevoerd met de zes tennisverenigingen en het tenniscentrum. Tot slot zijn de toekomstbestendigheid en de behoefte aan ondersteuning en samenwerking van de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop in kaart gebracht op basis van afzonderlijke interviews met de tennisverenigingen en het tenniscentrum. Dit is gedaan met één of enkele bestuurders van de organisaties. Tijdens de interviews is gevraagd naar eigen ervaren vitaliteit van de organisatie, ambities, uitdagingen en kansen richting de toekomst. Daarnaast zijn de onderlinge relaties, mogelijke samenwerkingsvormen en de behoefte aan ondersteuning besproken.

Toekomstperspectief voetbal in gemeente Nieuwkoop

Voor de bepaling van het toekomstperspectief van de voetbalsport in gemeente Nieuwkoop zijn op basis van bevolkingsprognoses en ledentallen demografische en sportieve ontwikkelingen in gemeente Nieuwkoop in kaart gebracht. Daarnaast is het aantal benodigde wedstrijd- en trainingsvelden per vereniging in gemeente Nieuwkoop berekend op basis van door de KNVB vastgestelde richtlijnen. Dit aantal is vervolgens afgezet tegen het aantal beschikbare velden. De berekening van de toekomstige teamaantallen en hieruit voortvloeiende ruimtebehoefte berust op de verwachte bevolkingsontwikkeling, de verenigingsontwikkeling in de afgelopen vijf jaar en de ontwikkelingen in sportdeelname (en meer

specifiek de deelname aan voetbal). Om de toekomstmogelijkheden van de beheerstichting verantwoordelijk voor de exploitatie van de voetbalaccommodaties in gemeente Nieuwkoop in kaart te brengen zijn met de voetbalverenigingen en de stichting afzonderlijke interviews gehouden. Dit is gedaan met één of enkele bestuurders van de organisaties. Tijdens de interviews is gevraagd naar eigen ervaren vitaliteit van de organisatie, ambities, uitdagingen en kansen richting de toekomst. Daarnaast zijn de onderlinge relatie en de verwachtingen ten aanzien van de stichting besproken.

Toekomstperspectief binnensporten in gemeente Nieuwkoop

Voor de bepaling van het toekomstperspectief van de binnensportaccommodaties in gemeente Nieuwkoop is allereerst de Database SportAanbod (DSA) benut om te bezien in hoeverre het aanbod in gemeente Nieuwkoop afwijkt van landelijke cijfers, cijfers uit de regio en cijfers van vergelijkbare gemeenten. Daarna is de behoefte vanuit de (georganiseerde) binnensport bepaald aan de hand van de Planologische Kengetallen en de richtlijnen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en NOC*NSF. De behoefte vanuit het onderwijs aan binnensportruimte is bepaald aan de hand van de taakstelling die gemeente Nieuwkoop heeft vanuit de eigen gemeentelijke verordening. Bij de toekomstige behoefte, en de benodigde spreiding hiervan, is rekening gehouden met de bevolkings- en leerlingenprognoses, en recente ontwikkelingen in sportdeelname en bewegingsonderwijs. Het gebruik van de gemeentelijke sporthallen, sportzalen en gymzalen is inzichtelijk gemaakt aan de hand van de verhuuroverzichten die beschikbaar waren. Dit is vergeleken met bezettingscijfers uit vergelijkbare gemeenten.

Toekomstperspectief zwembaden in gemeente Nieuwkoop

Voor de bepaling van het toekomstperspectief van het zwemwater in gemeente Nieuwkoop zijn voor de gemeentelijke en semi-private zwembaden in beeld gebracht hoeveel overdekt zwemwater (m²) voor diverse activiteiten beschikbaar is. We onderscheiden hierbij de activiteiten: leswemmen, zwemsport, banenzwemmen, doelgroepenzwemmen en pretzwemmen. De hoeveelheid overdekt zwemwater wordt gerelateerd aan het huidige en toekomstige aantal inwoners. Om een beeld te krijgen van de spreiding van de zwembaden over de gemeente, wordt de afstand naar het dichtstbijzijnde zwembad voor de inwoners van de gemeente Nieuwkoop berekend. Dit wordt gedaan met behulp van GIS-analyses. Door het vergelijken van de capaciteit aan zwemwater in de gemeente Nieuwkoop met die in vergelijkbare gemeenten in grootte en stedelijkheid wordt inzicht verkregen in hoeverre Nieuwkoop veel of weinig zwemwater heeft ten opzichte van het aantal inwoners.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden ontwikkelingen en prognoses beschreven die relevant zijn bij de toekomstige Tennis-, voetbal- en binnensportaccommodatiebehoefte in gemeente Nieuwkoop. In hoofdstuk 3 worden de huidige en toekomstige tennisaccommodatiebehoefte, de toekomstbestendigheid en de behoefte aan ondersteuning van en samenwerking tussen de tennisverenigingen gepresenteerd. Vervolgens beschrijft hoofdstuk 4 de huidige en toekomstige voetbalaccommodatiebehoefte, de toekomstbestendigheid en de behoefte aan ondersteuning van en samenwerking tussen de voetbalverenigingen en de stichting. In hoofdstuk 5 volgt de (toekomstige) behoefte van de binnensportaccommodaties (sporthallen, sportzalen en gymzalen) en in hoofdstuk 6 volgt de capaciteit aan zwemwater. Ten slotte volgen in hoofdstuk 7 conclusies en aanbevelingen om het beleid omtrent de tennis- en voetbalverenigingen en binnensportaccommodaties en zwemwater in gemeente Nieuwkoop te herijken.

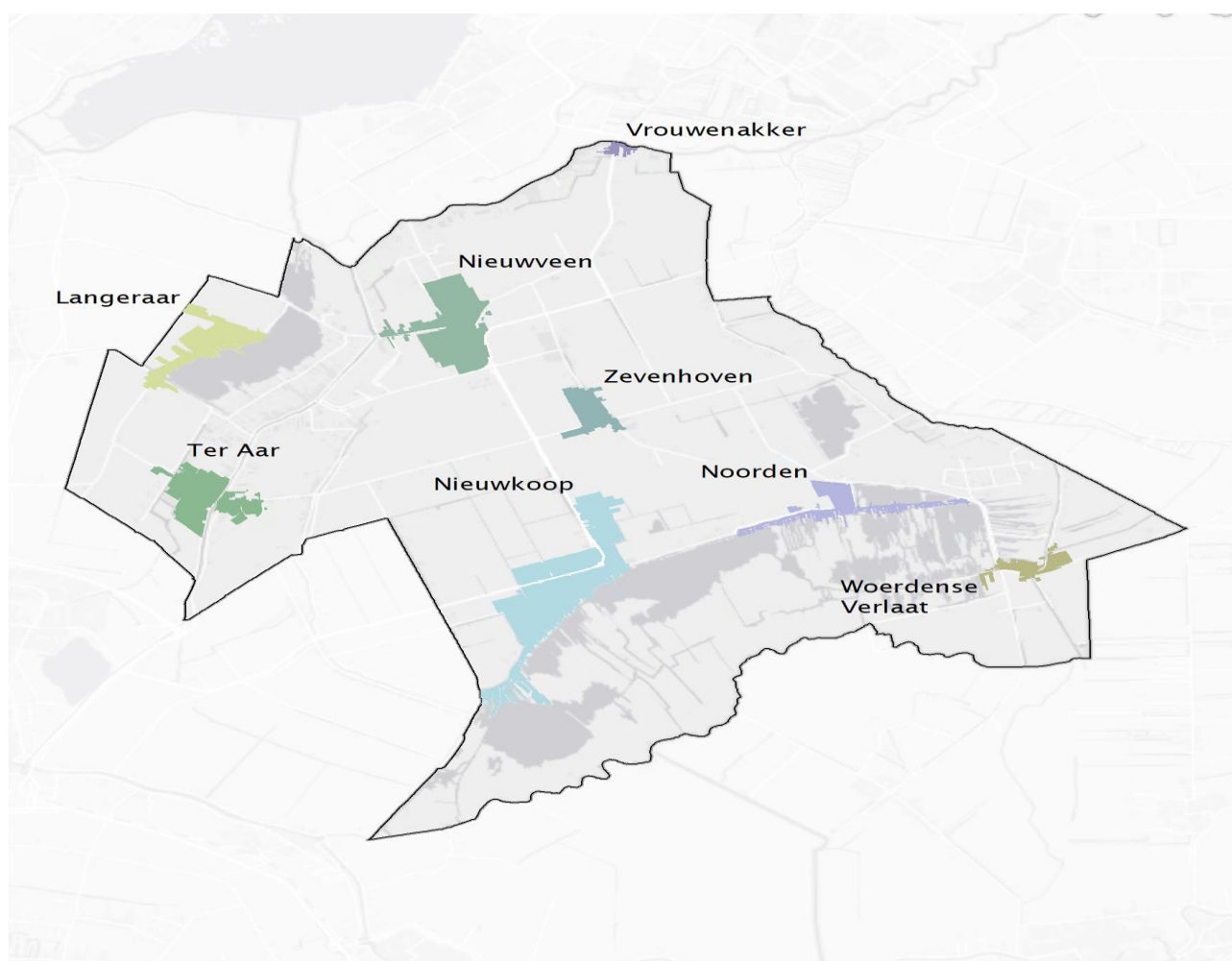
2. Relevante ontwikkelingen en prognoses

In dit hoofdstuk worden algemene ontwikkelingen en prognoses beschreven die relevant zijn voor de toekomst van de tennis-, voetbal- en binnensport in gemeente Nieuwkoop. Achtereenvolgens worden de bevolkingsprognose en de ontwikkelingen in sportdeelname behandeld.

2.1 Bevolkingsontwikkeling gemeente Nieuwkoop

Gemeente Nieuwkoop bestaat uit zeven postcodegebieden (zie kaart 2.1). Nieuwkoop en Ter Aar zijn het grootst met ruim 9.000 inwoners (zie tabel 2.1). Nieuwveen, Zevenhoven en Noorden hebben tussen de 1.000 en 5.000 inwoners. Woerdense Verlaat en Vrouwenakker zijn het kleinst en bestaan uit minder dan 1.000 inwoners. In totaliteit heeft gemeente Nieuwkoop bijna 29.000 inwoners.

Kaart 2.1 Dorpen in gemeente Nieuwkoop in 2019

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Tabel 2.1 Aantal inwoners per dorp in gemeente Nieuwkoop (per 1 januari 2019)

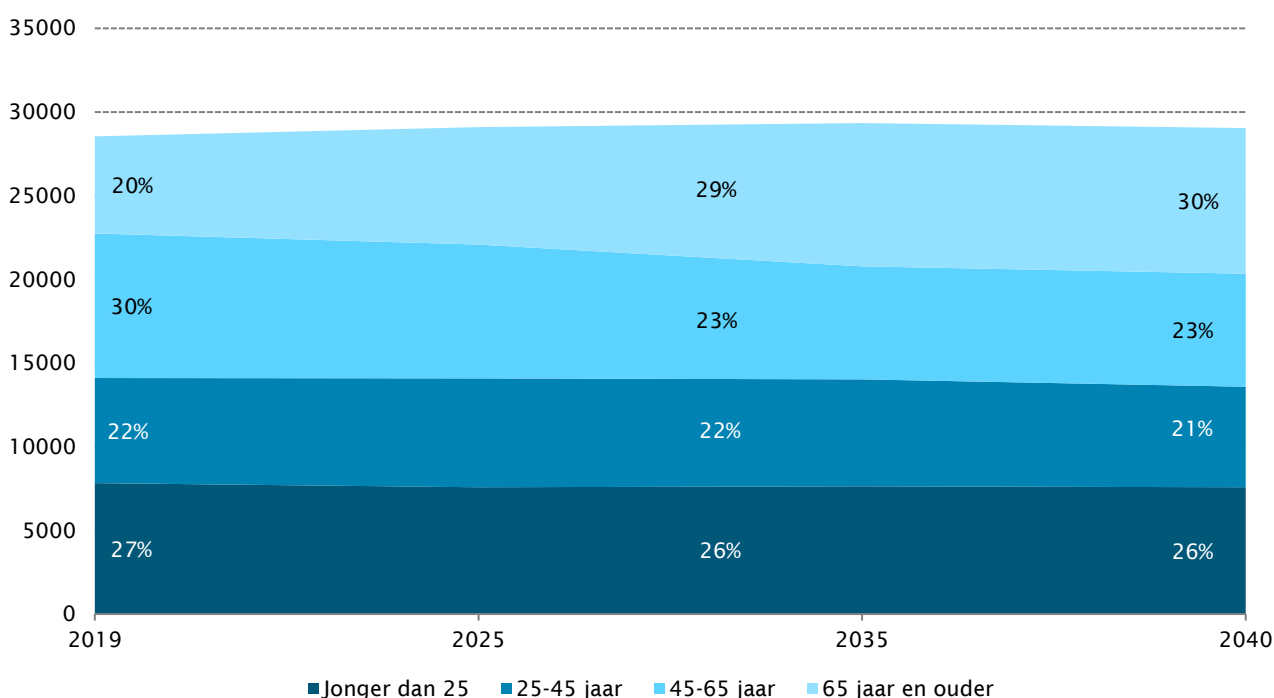
Wijk	Aantal inwoners
Nieuwkoop	9.419
Ter Aar	6.640
Langeraar	2.665
Nieuwveen	4.163
Zevenhoven	2.952
Noorden	1.837
Woerdense Verlaat	810
Vrouwenakker	110
Totaal	28.613

Bron: Gemeente Nieuwkoop, 2019.

Sterke vergrijzing in gemeente Nieuwkoop verwacht

In figuur 2.1 is de verwachte bevolkingsontwikkeling in gemeente Nieuwkoop weergegeven. Op basis van bevolkingsprognoses in de periode tot 2040 zal het aantal inwoners van gemeente Nieuwkoop licht gaan stijgen tot 2035 (29.340 inwoners) en vervolgens licht afnemen tot 2040 (29.051 inwoners). De grootste verandering zal plaats vinden in de samenstelling van de bevolking. Het aandeel jongeren tot 25 jaar zal tot 2040 nagenoeg gelijk blijven (26% van de totale bevolking). Ook het aandeel 25- tot 45-jarigen zal redelijk stabiel blijven tot 2040 (21% van de bevolking). De bevolking tussen 45 en 65 jaar gaat daarentegen krimpen, van 30 procent van de totale bevolking in 2019 naar 23 procent van de totale bevolking in 2040. Het aantal 65-plussers zal in die periode fors stijgen van 20 procent van de totale bevolking in 2019 naar 30 procent van de totale bevolking in 2040. Dit betekent dat bijna een derde van de inwoners in gemeente Nieuwkoop in 2040 65 jaar of ouder zal zijn.

Figuur 2.1 Verwachte bevolkingsontwikkeling gemeente Nieuwkoop in de periode 2019-2040 (in aantallen en procenten)

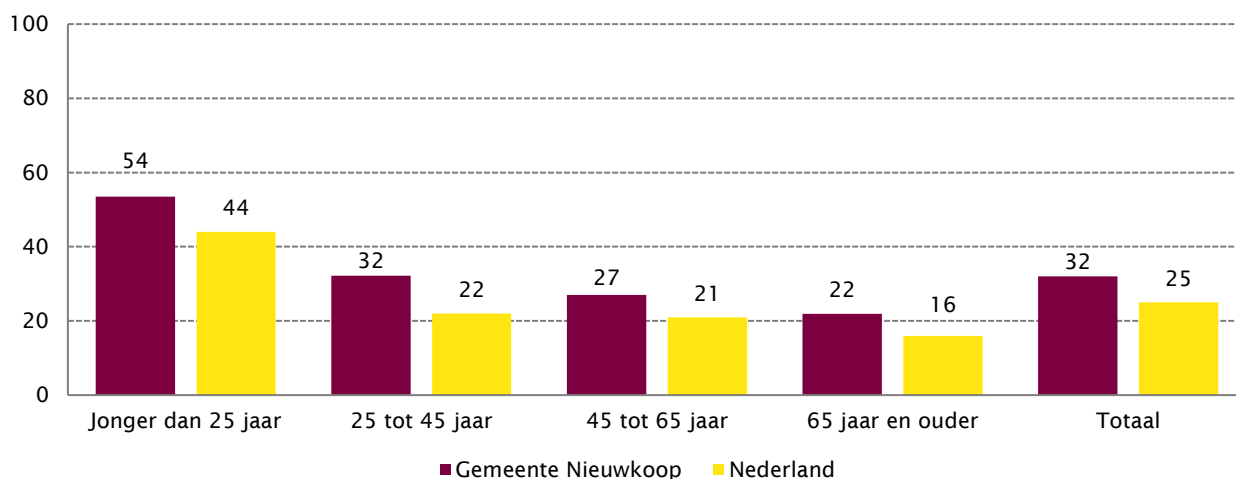
Bron: Provincie Zuid-Holland, CBS, ABF Research, 2019. bewerking: Mulier Instituut.

2.2 Sportbeoefening in gemeente Nieuwkoop

Gemeente Nieuwkoop is een sportieve gemeente

Gemeente Nieuwkoop is op basis van het aantal geregistreerde sportlidmaatschappen te definiëren als een zeer sportieve gemeente. Ongeveer een derde van de inwoners van gemeente Nieuwkoop is in 2017 lid van een sportbond (32%, figuur 2.2). Dit is meer dan landelijk het geval is (25%). Kijkend naar de leeftijd van de inwoners, blijken alle leeftijdsgroepen in gemeente Nieuwkoop vaker lid te zijn van een sportbond dan landelijk het geval is. Met name jongeren (beneden 25 jaar) en jongvolwassenen (tussen 25 en 45 jaar) zijn lid van een sportbond. Volwassenen tussen de 45 en 65 jaar en ouderen (ouder dan 65) zijn in gemeente Nieuwkoop minder vaak lid van een sportbond. Als ouderen actief blijven en de verwachte vergrijzing plaatstvindt, wordt het voor de toekomst van sportverenigingen steeds belangrijker dat verenigingen ouderen aan zich weten te binden. Het is belangrijk voor hun toekomstbestendigheid dat verenigingen voldoende passend aanbod voor deze leeftijdsgroepen creëren.

Figuur 2.2 Aantal inwoners dat lid is van een sportbond naar leeftijdscategorie in 2017 (in procenten)

Bron: Ledentalrapportage NOC*NSF, 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

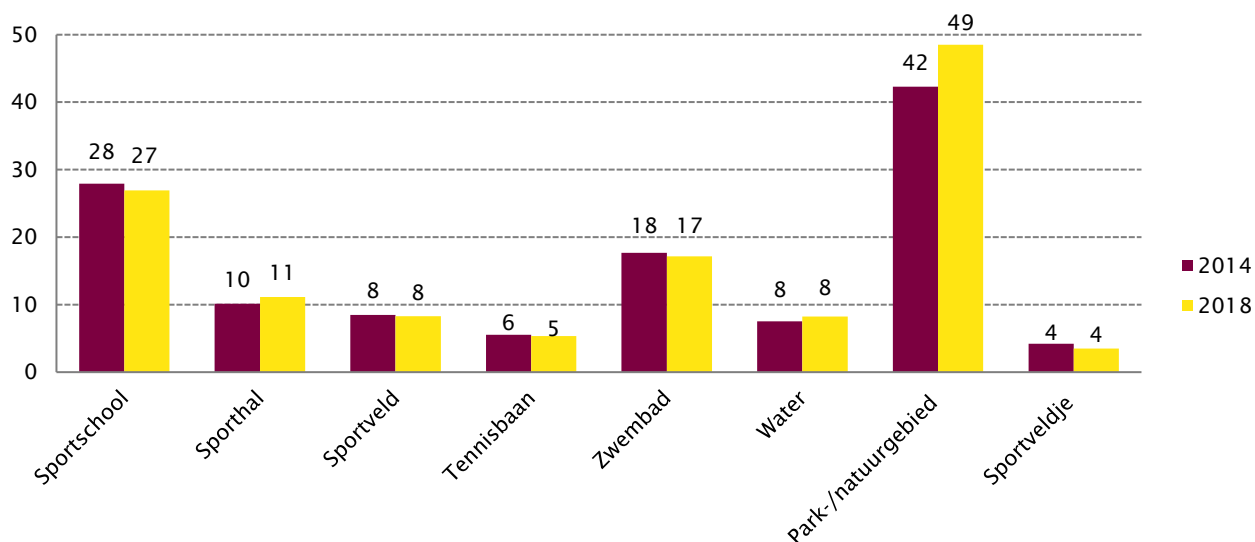
2.3 Sportaccommodatiegebruik

Gebruik sporthal en sportveld met name door kinderen

Hoewel snel aan sportaccommodaties wordt gedacht als het om sportbeoefening gaat, maakt de volwassenen Nederlander bij het sporten vooral gebruik van de openbare ruimte (figuur 2.3). Ook een derde van de Nederlandse kinderen sport in de openbare ruimte (figuur 2.4). Daarbij wordt de openbare ruimte veelal gebruikt voor hardlopen, wandelen en wielrennen, sporten die veelal in ongeorganiseerd verband worden beoefend. In vergelijking met 2014 valt op dat het gebruik van de openbare ruimte, met name bij volwassenen, is toegenomen. Sporthallen en zwembaden worden ten opzichte van de openbare ruimte beduidend minder door de volwassen Nederlander als sportaccommodatie gebruikt. Daarentegen sport ruim een kwart van de Nederlandse kinderen in een sporthal en bijna vier op de tien in een zwembad. Het gebruik van sporthallen voor de sportbeoefening is ten opzichte van 2014 zowel bij volwassenen als bij kinderen ongeveer gelijk gebleven. Het gebruik van het zwembad voor sportbeoefening is bij kinderen toegenomen. De sportvelden worden met name gebruikt door Nederlandse kinderen voor sportbeoefening en minder door volwassen Nederlanders. Het percentage kinderen dat gebruik maakt van sportvelden is ten opzichte van 2014 licht gestegen. Tennisbanen worden zowel door volwassenen als kinderen gebruikt. Het aandeel kinderen dat gebruik maakt van een tennisbaan voor

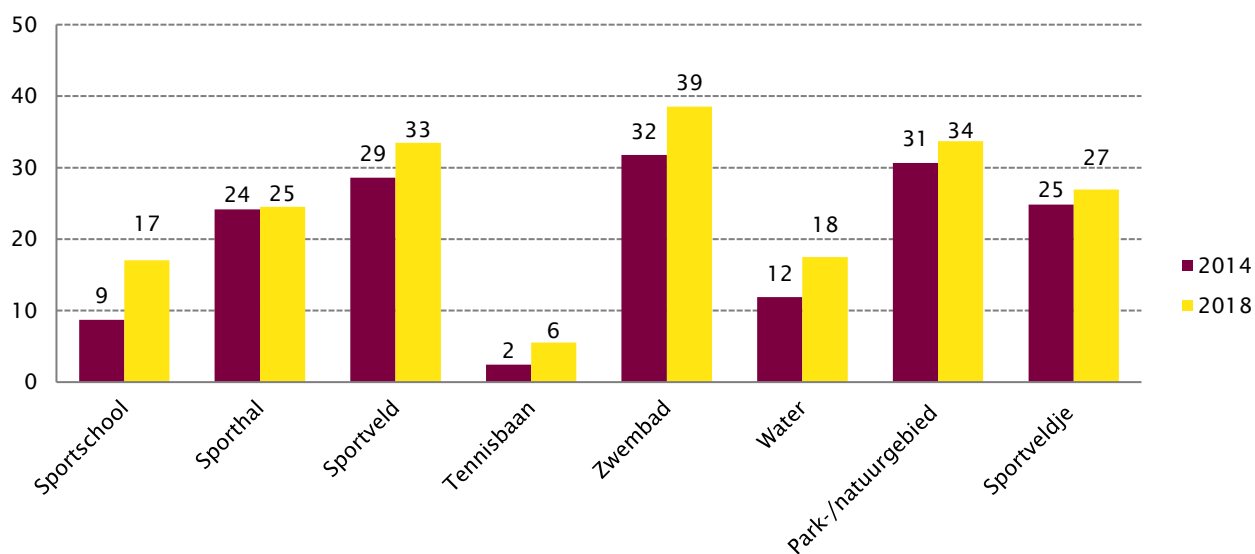
sportbeoefening is, net als bij verschillende andere typen accommodaties, ten opzichte van 2014 gestegen. Bij volwassenen is het gebruik van de tennisbaan voor sportbeoefening ongeveer gelijk gebleven. Dit betekent dat de toename in het gebruik van de openbare ruimte (nog) niet ten koste lijkt te gaan van de veldsporten en binnensporten.

Figuur 2.3 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening door volwassenen in 2014 en 2018 (in procenten)

Bron: Nationaal Sportonderzoek, 2014 en 2018 (Mulier Instituut).

Figuur 2.4 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening door kinderen in 2014 en 2018 (in procenten)

Bron: Nationaal Sportonderzoek, 2014 en 2018 (Mulier Instituut).

3. Toekomstperspectief tennis in gemeente Nieuwkoop

In dit hoofdstuk wordt het toekomstperspectief van de tennissport en de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop beschreven. Dit wordt gedaan door het in kaart te brengen van de landelijke ontwikkeling van de tennissport, de ontwikkeling van de tennissport in gemeente Nieuwkoop, de (huidige en toekomstige) accommodatiebehoefte van de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop en de toekomstbestendigheid van de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop.

3.1 Landelijke ontwikkeling tennissport

Afnemende daling aantal tennissers in Nederland verwacht

Na voetbal en sportvissen is tennis, met 557.480 leden bij de KNLTB, de derde populairste sport van Nederland die in verenigingsverband wordt beoefend (NOC*NSF, 2019). Bijzonder aan tennis is dat de sport zowel door mannen als vrouwen van uiteenlopende leeftijden wordt beoefend. Een kleine meerderheid van de leden (54%) van de KNLTB is man (zie tabel 3.1). En meer dan een derde van de leden is tussen de 45 en 64 jaar (36%, zie tabel 3.2).

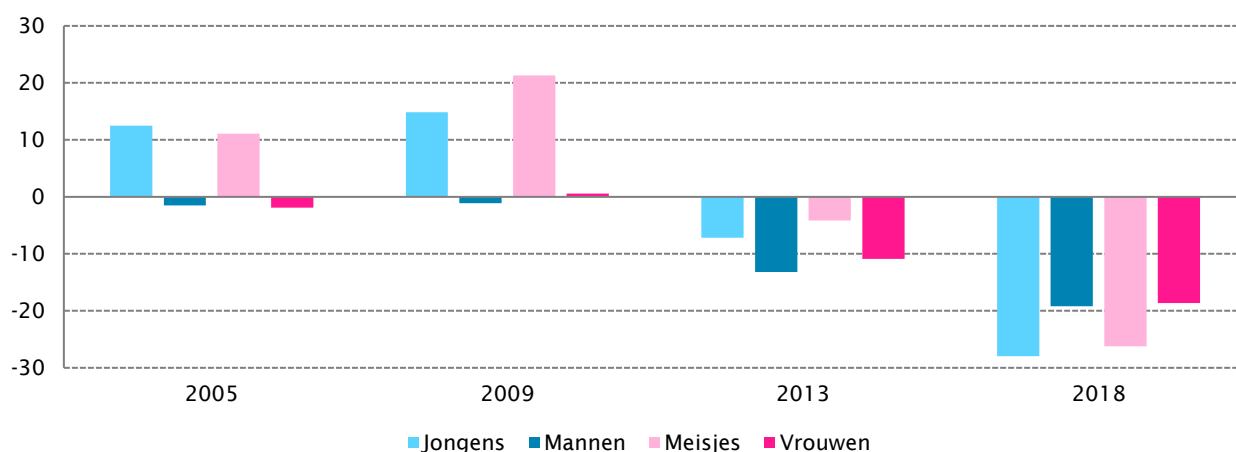
Tabel 3.1 Aantal leden naar geslacht bij de KNLTB in de periode 2001, 2009 en 2018

	2001	2009	2018
Heren	303.147	299.853	245.000
Jongens	78.404	90.025	56.480
Dames	258.018	259.581	210.000
Meisjes	62.345	75.620	46.000

Bron: Ledentalrapportage NOC*NSF, 2001-2018. Bewerking: Mulier Instituut.

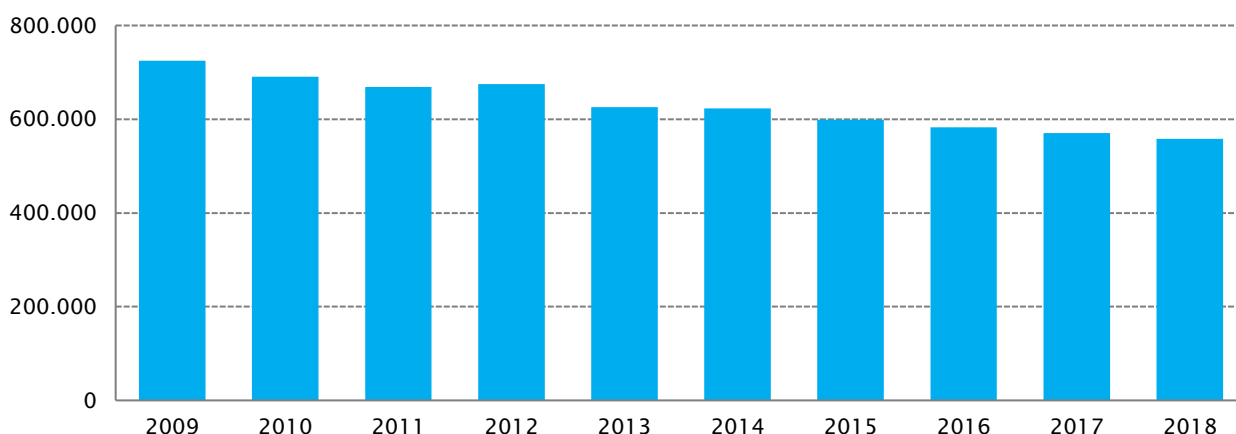
Hoewel tennis een van de populairste sporten van Nederland is, heeft de sport het de laatste jaren lastig. Na een groei van tennis in Nederland tot de jaren '90, gevolgd door een relatief stabiele periode, is het aantal leden van de KNLTB in de afgelopen jaren fors gedaald. Sinds 2001 is het aantal leden van de KNLTB met 21 procent afgenomen. Terwijl het aantal jongens en meisjes dat tennist van 2001 tot 2009 nog toeneemt, nemen in de periode 2009-2018 zowel het aantal jongens en meisjes (tot 18 jaar) als het aantal mannen en vrouwen dat tennist af (figuur 3.1). Wel neemt de sterkte van de daling af (figuur 3.2) en blijft het aantal competitiepelers redelijk stabiel (KNLTB, 2019a). Als deze trend zich doorzet zal het aantal leden van de KNLTB naar verwachting (in afnemende mate) verder afnemen, maar is de grootste daling geweest.

Figuur 3.1 Ontwikkeling lidmaatschappen bij de KNLTB in de periode 2001-2018 (ontwikkeling in procenten t.o.v. 2001)

Bron: Ledentalrapportage NOC*NSF, 2001-2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Figuur 3.2 Aantal lidmaatschappen bij de KNLTB in de periode 2009-2018

Bron: Ledentalrapportage NOC*NSF, 2001-2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Vergrijzing biedt kansen voor tennis

Gezien de verwachte vergrijzing in gemeente Nieuwkoop lijkt tennis een geschikte sport om in te investeren. Kijkend naar de leeftijd van het ledenbestand van de KNLTB in 2018, blijkt dat tennis een sport is voor alle leeftijden. Meer dan de helft van de tennissers in Nederland is 45 jaar of ouder. Daarnaast blijkt de sport geschikt om tot op hoge leeftijd te beoefenen. Van de leden in 2018 is 18 procent 65 jaar of ouder. Het aandeel 65-plussers is in 2018 met 2 procent gestegen t.o.v. 2017. Volgens de KNLTB zijn er verschillende redenen waarom tennis tot op hoge leeftijd gespeeld kan worden. De tennissport kan worden beoefend op het spelniveau, tempo en intensiteitsniveau van de ouder wordende sporter (KNLTB, 2019b). Daarnaast is tennis een relatief veilige sport in vergelijking tot diverse andere sporten. Het risico op blessures is bij tennis namelijk relatief laag (KNLTB, 2019b). De sport lijkt dus kansen te bieden om de groep 65-plussers, die naar verwachting in gemeente Nieuwkoop fors zal stijgen, in beweging te krijgen en/of te houden. Daarentegen kan het krimpen van de bevolking in de leeftijd van 45 tot 65 jaar negatieve consequenties hebben voor de mate van tennisbeoefening in de gemeente. Met name de leeftijdsgroep 45 tot en met 64 jaar is een belangrijke doelgroep voor de tennissport. Wanneer deze groep in aantallen daalt, kan dit de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop leden kosten. Belangrijk voor het stabiel houden van de ledenaantallen van de tennisverenigingen is dan ook dat de tennisverenigingen in de gemeente actief inzetten op het werven en behouden van oudere tennissers.

Tabel 3.2 Opbouw ledenbestand KNLTB in 2018 naar leeftijd en verandering t.o.v. 2017 (in procenten)

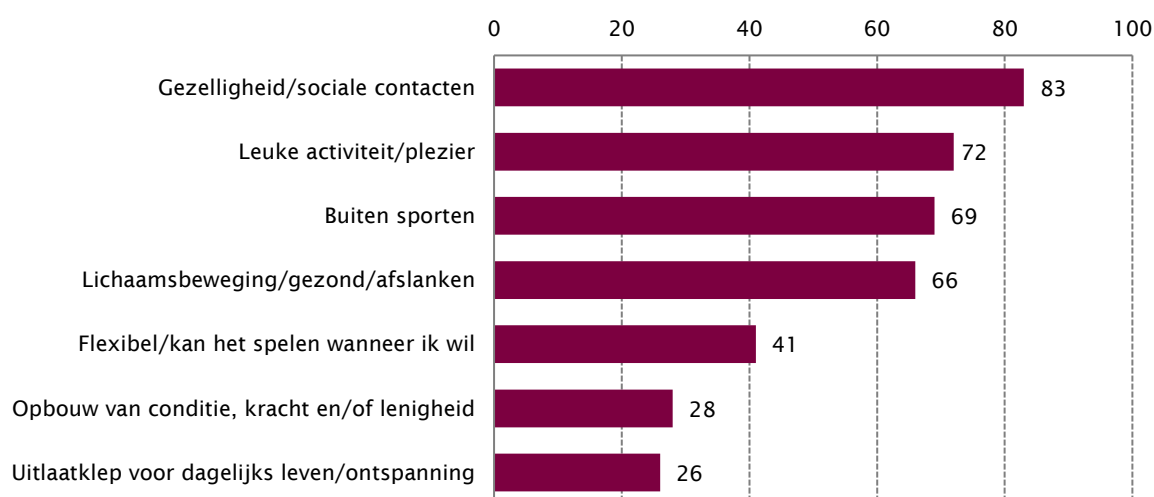
Leeftijdscategorie	Aandeel ledenbestand 2018	Verandering t.o.v. 2017
Jonger dan 5 jaar	0%	+40% (60 leden)
5-12 jaar	11%	-6%
13-18 jaar	8%	-4%
19-24 jaar	4%	+1%
25-34 jaar	10%	+2%
35-44 jaar	14%	-5%
45-64 jaar	36%	-2%
65 jaar of ouder	18%	+2%

Bron: KNLTB, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Gezelligheid/sociale contacten belangrijkste motief tennissende 65-plussers

Middels de ledenmonitor van de KNLTB zijn per leeftijdscategorie de belangrijkste drijfveren om de sport te beoefenen in kaart gebracht. Voor 65-plussers is het sociale netwerk de belangrijkste reden om te tennissen (figuur 3.3). Eerst samen tennissen en daarna gezamenlijk een drankje drinken is voor veel 65-plussers een drijfveer om te (blijven) tennissen. Dit wordt gevolgd door plezier in de sport zelf (72%), de mogelijkheid om buiten te sporten (69%) en de mogelijkheid tot lichaamsbeweging (66%). De meest genoemde reden om het lidmaatschap op te zeggen voor deze leeftijdscategorie zijn gezondheidsklachten. Om in de toekomst deze groep beter aan het tennissen te houden kan aanpassing van het tennisaanbod wenselijk zijn. Door bijvoorbeeld tennis met zachtere ballen (rood, oranje, groen) aan te bieden hebben spelers meer tijd om de bal te slaan en is de impact van het raakpunt minder groot op het lichaam. Ook kan op een kleiner speelveld worden gespeeld (Dynamic Tennis¹) waardoor een minder grote afstand hoeft te worden afgelegd. Maar ook het organiseren van sociale activiteiten voor en/of na het tennissen kan ervoor zorgen dat deze groep lid blijft/wordt van de tennisvereniging.

Figuur 3.3 Motieven om te tennissen van leden van de KNLTB die ouder dan 65 jaar zijn (in procenten)

Bron: Ledenmonitor KNLTB, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

¹ Zie [hier](#) voor meer informatie over Dynamic Tennis. Dynamic Tennis is een variant van tennis die met name voor ouderen geschikt is. In 2018 is ruim 80 procent van de Dynamic Tennis beoefenaars ouder dan 50 jaar (DTBN, 2018).

Tennissen met vrienden/leeftijdsgenoten belangrijkste motief voor kinderen

Naast 65-plussers zijn met name kinderen voor tennisverenigingen een belangrijke doelgroep om aan het tennissen te krijgen en/of te houden. Zoals in figuur 3.1 en tabel 3.1 is te zien, daalt het aantal junioren dat tennist de laatste jaren sterker dan het aantal senioren dat tennist. Uit onderzoek van de KNLTB blijkt tennissen met vrienden de belangrijkste drijfveer voor kinderen tussen de 13 en 18 jaar om lid te zijn van de KNLTB (KNLTB, 2018). Om deze groep aan het tennissen te krijgen en te houden is het belangrijk dat kinderen met leeftijdsgenootjes kunnen tennissen en dat activiteiten worden georganiseerd waar kinderen met leeftijdsgenoten aan kunnen deelnemen. Wanneer tennisverenigingen weinig jeugdleden hebben, kan gedacht worden aan het opzetten van samenwerkingen met andere tennisverenigingen. Daarbij kan worden gedacht aan het organiseren en aanbieden van lessen en activiteiten voor deze doelgroep, zodat kinderen met voldoende leeftijdsgenoten kunnen tennissen.

Tabel 3.3 Drijfveren en uitdagingen om te tennissen van leden van de KNLTB in de leeftijd 13-18 jaar

Drijfveren	Uitdagingen
1. Tennissen met vrienden	1. Te druk met school
2. Recreatief sporten	2. Geen vrienden om mee te tennissen
3. Tennissen wanneer je wilt	3. Geen leuke trainer
4. Spelen van competitie	4. Te weinig kinderen van eigen niveau/leeftijd
5. Leuke activiteit/plezier	5. Tennis 'saai' geworden

Bron: Tennisteens onderzoek KNLTB, 2018. Bewerking Mulier Instituut.

3.2 Ontwikkeling tennissport in gemeente Nieuwkoop

Hoge tennisdeelname in gemeente Nieuwkoop door gebrek aan alternatief

De tennisdeelname van de bevolking in gemeente Nieuwkoop is opvallend hoog. Na voetbal is tennis met afstand de populairste sport in gemeente Nieuwkoop. In 2017 was 6,4 procent van de inwoners van gemeente Nieuwkoop lid van een tennisvereniging gelieerd aan de KNLTB. Dit is twee keer zo veel als gemiddeld het geval is in Nederland (3,2%). Ook als wordt vergeleken met het gemiddelde binnen de VSG-regio Hollands Midden (4,7%) en met vergelijkbare gemeenten op basis van stedelijkheid en aantal inwoners (4,4%) blijkt tennis een populaire sport te zijn in gemeente Nieuwkoop. Ook de tennisverenigingen zelf ervaren een hoge populariteit van de sport in hun gemeente. Volgens de tennisverenigingen ligt de oorzaak voor de hoge tennisdeelname voornamelijk bij het gebrek aan alternatieve sportmogelijkheden en de sterke sociale functie van de verenigingen in de kernen. Zo wordt aangegeven dat naast de tennis- en voetbalverenigingen weinig alternatieve (sport)verenigingen zijn voor de inwoners van gemeente Nieuwkoop, waardoor vaker voor de tennisvereniging wordt gekozen. Hierbij speelt ook de aantrekking van de tennissport voor mensen van een middelbare leeftijd een rol. Zo wordt aangegeven dat met name veel voetballers overstappen naar de tennisvereniging omdat tennis makkelijker dan voetbal te beoefenen is na een blessure of op oudere leeftijd. Ook wordt door tennisverenigingen aangegeven dat zij het gevoel hebben diep geaard te zijn in de kleine kernen en dat de vereniging een verbindende factor is binnen het dorp, waardoor het verenigingsleven in gemeente Nieuwkoop meer leeft dan in andere gemeenten.

Tabel 3.4 Ledenpercentage 10 grootste sportbonden van Nederland in gemeente Nieuwkoop in 2017

	Tennis	Atletiek	Golf	Gymnastiek	Hockey	Paardensport	Sportvissen	Voetbal	Volleybal	Zwemmen
Gemeente Nieuwkoop <i>t.o.v. Nederland</i>	6,4 (+3,2)	0,4 (-,4)	1,9 (-,2)	2,0 (+,3)	1,1 (-,4)	0,8 (-,1)	3,7 (+,9)	9,7 (+2,7)	1,0 (+,3)	0,8 (0)
VSG-regio Hollands Midden <i>t.o.v. Nederland</i>	4,7 (+1,5)	1,0 (+,2)	3,1 (+1)	2,2 (+,5)	1,9 (+,4)	1,0 (+,1)	3,6 (+,8)	7,2 (-,2)	0,6 (-,1)	1,0 (+,2)
Vergelijkbare gemeenten* <i>t.o.v. Nederland</i>	4,4 (+1,2)	0,8 (0)	2,1 (0)	1,8 (+,1)	1,2 (-,3)	1,2 (+,3)	3,8 (+1)	8,4 (+1,4)	0,9 (+,2)	0,8 (0)
Nederland	3,2	0,8	2,1	1,7	1,5	0,9	2,8	7,0	0,7	0,8

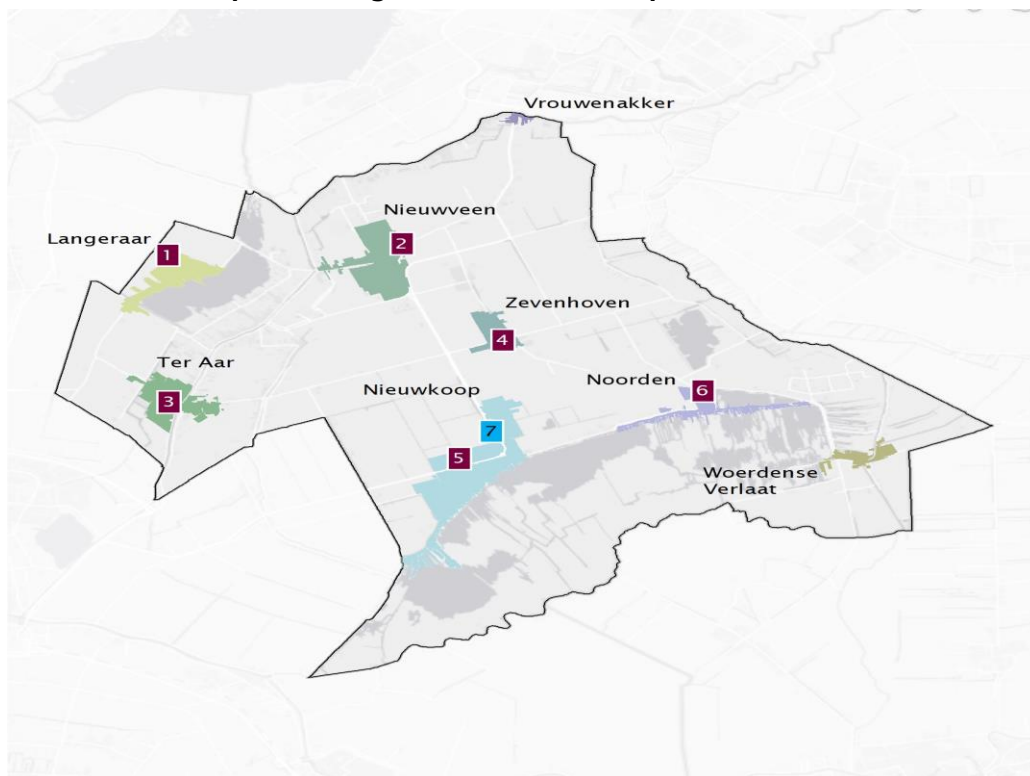
Bron: Ledentalrapportage NOC*NSF, 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

* Noot: Vergelijkbare gemeenten zijn geselecteerd op basis van aantal inwoners en mate van stedelijkheid overeenkomstig met gemeente Nieuwkoop.

Aantal leden tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop licht gedaald

In gemeente Nieuwkoop zijn zeven tennisparken gelegen; zes tennisverenigingen en één particulier tenniscentrum (zie kaart 3.1). In 2018 zijn 1.937 leden ingeschreven bij de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop (zie figuur 3.4). Tennisvereniging Nieuwkoop, tennisvereniging Nieuwveen en tennisvereniging Ter Aar zijn de grootste verenigingen met meer dan 350 leden. Lawn tennisvereniging Noorden is met ruim 200 leden de kleinste vereniging van de gemeente. In de afgelopen vijf jaar is het aantal leden bij de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop in totaal met ongeveer tien procent in omvang gedaald (-9%). Dit is minder dan de gemiddelde landelijke daling in dezelfde periode (-11%). Met name tennisclub Langeraar (-31%) en Lawn tennisvereniging Noorden (-20%) zijn in de afgelopen vijf jaar in ledenaantal gedaald. Deze verenigingen geven aan op dit moment een stabiel ledenaantal te verwachten en zelfs te hopen op een kleine groei wanneer in hun kern nieuwbouw plaatsvindt. Lawn tennisvereniging Zevenhoven (+12%) en tennisvereniging Nieuwveen (+1%) zijn daarentegen in de afgelopen vijf jaar (licht) in ledenaantallen gestegen. Deze verenigingen verwachten ook een stabiel ledenaantal. Tennisvereniging Nieuwveen hanteert momenteel een wachtlijst voor seniorleden, omdat de voor de club maximale capaciteit is bereikt.

Kaart 3.1 Tennisparken in gemeente Nieuwkoop

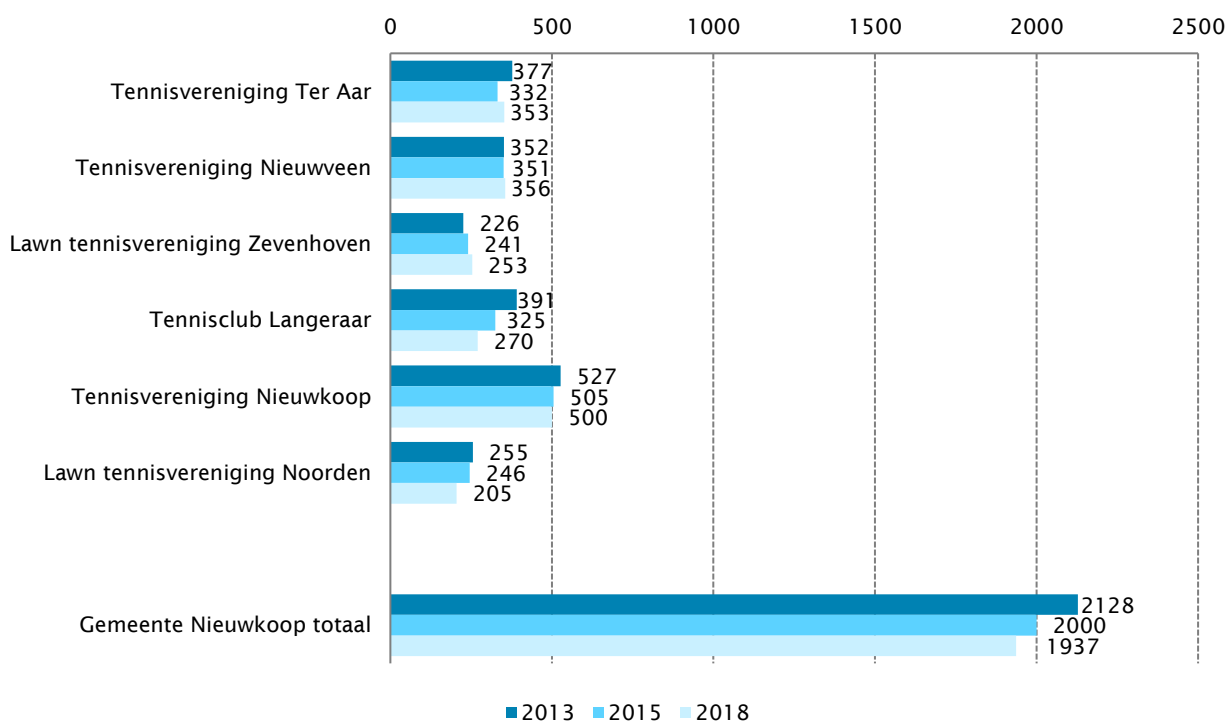

1) T.V. Nieuwveen 2) L.T.V. Noorden 3) T.V. Ter Aar 4) L.T.V. Zevenhoven 5) T.C. Langeraar 6) T.V. Nieuwkoop
7) Sportcentrum Nieuwkoop.

Paars (1-6) = tennisvereniging, blauw (7) = commercieel tenniscentrum

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Figuur 3.4 Ontwikkeling ledental tennisverenigingen gemeente Nieuwkoop in de periode 2013-2018 (in aantallen)

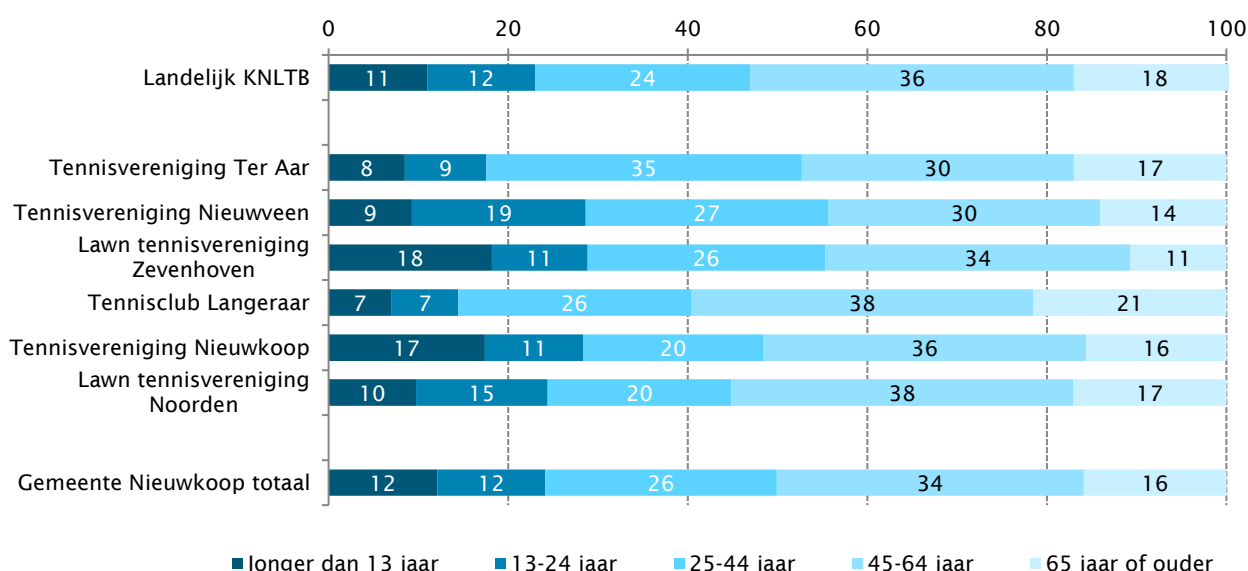

Bron: KNLTB (via gemeente Nieuwkoop), 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Opbouw leeftijd tennisverenigingen gemeente Nieuwkoop vergelijkbaar met landelijk

De leeftijd van de leden van de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop in 2018 is vergelijkbaar met de gemiddelde leeftijd van het ledenbestand van de KNLTB (zie figuur 3.5). Ook wanneer naar de specifieke tennisverenigingen wordt gekeken, blijkt de opbouw van de leeftijd van het ledenbestand bij de meeste verenigingen vergelijkbaar te zijn met het Nederlandse gemiddelde. Lawn tennisvereniging Zevenhoven, Tennisvereniging Nieuwkoop, Tennisvereniging Nieuwveen en Lawn tennisvereniging Noorden hebben een groter aandeel jonge leden (<25 jaar). Tennisclub Langeraar en Tennisvereniging Ter Aar hebben relatief weinig jeugdleden. De tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop benoemen het werven en behouden van jeugdleden als een belangrijke uitdaging naar de toekomst. Alle verenigingen geven aan serieuze inspanningen te leveren gericht op het aantrekken van jeugdleden zoals het organiseren van scholentennis, buurtdagen en open dagen. De belangrijkste inspanningen van de verenigingen gericht op ledenwerving gaan daarmee naar het aantrekken van jeugdleden. Kijkend naar het aandeel 65-plussers blijken Lawn tennisvereniging Zevenhoven en tennisvereniging Nieuwveen relatief weinig 65-plussers te hebben. Alleen tennisclub Langeraar heeft relatief gezien meer 65-plussers dan landelijk. Gezien de verwachte vergrijzing is het belangrijk dat de verenigingen in staat zijn om een hoger aandeel ouderen aan de vereniging te binden. Weinig tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop geven aan zich met acties of activiteiten op 65-plussers te richten, veelal heeft het werven van jeugd de focus.

Figuur 3.5 Opbouw leeftijd tennisverenigingen gemeente Nieuwkoop en tennisverenigingen landelijk in 2018 (in procenten)

Bron: KNLTB (via gemeente Nieuwkoop), 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

3.3 Vraag-aanbod analyse tennisaccommodaties in gemeente Nieuwkoop

Zeven tennisparken met 35 tennisbanen in gemeente Nieuwkoop

In gemeente Nieuwkoop zijn zeven tennisparken gelegen. Deze tennisparken beschikken in totaal over 30 buitentennisbanen (zie tabel 3.5). Deze zijn allen verlicht. Tenniscentrum Nieuwkoop beschikt over vijf binnentennisbanen die zij ter verhuur aanbieden aan particulieren. Tenniscentrum Nieuwkoop wordt commercieel uitgebaat. Verschillende tennisverenigingen maken gebruik van de binnentennisbanen bij capaciteitsgebrek (competitiedagen) en/of slecht weer. De tennisbanen op de tennisparken van de verenigingen worden aan de leden van de verenigingen ter beschikking gesteld. In kaart 3.1 zijn de zeven tennisparken in gemeente Nieuwkoop weergegeven.

Tabel 3.5 Aantal tennisbanen op tennisparken in de gemeente Nieuwkoop in 2019

Tennispark	Binnenbanen	Buitenbanen	
		Verlicht	Onverlicht
Tennisvereniging Ter Aar		6	-
Tennisvereniging Nieuwveen		3	-
Lawn tennisvereniging Zevenhoven		4	-
Tennisclub Langeraar		5	-
Tennisvereniging Nieuwkoop		8	-
Lawn tennisvereniging Noorden		4	-
Tenniscentrum Nieuwkoop	5		-
Totaal	5	30	

Bron: Gemeente Nieuwkoop, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Hoger aantal leden per baan in gemeente Nieuwkoop dan landelijk het geval

Tennis wordt zowel binnen als buiten beoefend. In Nederland zijn circa 350 tennishallen met in totaal circa 1.300 overdekte tennisbanen. Daarnaast liggen in Nederland 11.336 tennisbanen in de buitenlucht verdeeld over circa 2.000 accommodaties (DSA, 2019). Dit komt neer op 16,6 tennisbanen per 25.000 inwoners (zie tabel 3.6). Met circa 570.000 leden van de KNLTB in 2017 betekent dit een gemiddelde baandruk van 48 leden per baan. In gemeente Nieuwkoop zijn gemiddeld meer tennisbanen gelegen dan landelijk. Met 30 buitentennisbanen is het relatieve aanbod 26,3 banen per 25.000 inwoners. Doordat het aantal inwoners van gemeente Nieuwkoop dat lid is van de KNLTB gemiddeld hoog is, is in gemeente Nieuwkoop de baandruk met gemiddeld 61 leden per baan hoger dan het landelijk gemiddelde (48), de VSG-regio Hollands Midden (56) en vergelijkbare gemeenten (48).

Tabel 3.6 Aantal buitentennisbanen, ledenpercentage KNLTB en gemiddeld aantal leden per tennisbaan in gemeente Nieuwkoop t.o.v. VSG-regio, vergelijkbare gemeenten en Nederland

	Aantal banen		Ledenpercentage	Gemiddeld aantal leden per baan
	Totaal	Per 25.000 inwoners		
Gemeente Nieuwkoop	30	26,3	6,4	61
VSG-regio Hollands Midden	617	19,6	4,7	56
Vergelijkbare gemeenten	551	24,0	4,4	48
Nederland	11.336	16,6	3,2	48

Bron: Database SportAanbod (DSA), 2019; KNLTB (via NOC*NSF), 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

* Noot: Vergelijkbare gemeenten zijn geselecteerd op basis van aantal inwoners en mate van stedelijkheid overeenkomstig met gemeente Nieuwkoop.

Beperkt overschot aan buitentennisbanen in gemeente Nieuwkoop

In tabel 3.7 is de vraag-aanbodanalyse aan buitentennisbanen in gemeente Nieuwkoop weergegeven. Het overschot of tekort aan tennisbanen is berekend door het aantal banen per vereniging in het seizoen 2018/2019 af te zetten tegen de baanbehoefte. De baanbehoefte is berekend door het aantal leden per vereniging in 2018/2019 af te zetten tegen het minimale aantal vereiste banen hiervoor. De KNLTB hanteert de richtlijn van 70 tot 90 leden per verlichte buitentennisbaan. Wanneer het aanbod wordt afgezet tegen de behoefte aan tennisbanen van de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop, bestaat in gemeente Nieuwkoop een beperkt overschot aan buitentennisbanen. Op basis van deze richtlijnen heeft gemeente Nieuwkoop een overschot van nul (op basis van 70 leden per baan) tot zeven buitentennisbanen (op basis van 90 leden per baan). Wel zijn per vereniging verschillen te zien in de mate van onder- of

overcapaciteit van de tennisbanen. Zowel tennisvereniging Ter Aar (+ 1 tot 2 banen) als tennisclub Langeraar (+1 tot 2 tennisbanen) en Lawn tennisvereniging Noorden (+1 baan) hebben op basis van de richtlijnen een overschot aan tennisbanen. Deze tennisverenigingen geven aan geen duidelijke overcapaciteit te ervaren door de sterke piekmomenten in de tennissport. Met name tijdens competitiedagen, toernooien en bepaalde trainingsavonden wordt het aantal banen bij de vereniging noodzakelijk geacht. Zonder de huidige capaciteit aan banen zouden zij minder competitieteams kunnen faciliteren. Lawn tennisvereniging Zevenhoven en tennisvereniging Nieuwkoop beschikken over het aantal buitenbanen conform de behoefte. Ook zij ervaren op bepaalde momenten (competitie, toernooien, lesavonden) knelpunten. Tennisvereniging Nieuwveen heeft op basis van de richtlijnen een tekort aan buitentennisbanen (-1 tot 3 banen). Deze vereniging ervaart zelf ook een baantekort. De vereniging heeft een wachtlijst voor leden en moet soms uitwijken naar omliggende verenigingen vanwege gebrek aan capaciteit.

Tabel 3.7 Vraag-aanbodanalyse buitenbanen tennisverenigingen Nieuwkoop in het seizoen 2018/'19

Vereniging	Aantal buitenbanen		Behoefte	Resultaat
	Verlicht	Onverlicht		
Tennisvereniging Ter Aar	6	-	4 (3,9) – 5 (5,0)	Aanbod groter dan behoefte
Tennisvereniging Nieuwveen	3	-	4 (4,0) – 6 (5,1)	Behoefte groter dan aanbod
Lawn tennisvereniging Zevenhoven	4	-	3 (2,8) – 4 (3,6)	Aanbod conform behoefte
Tennisclub Langeraar	5	-	3 (3,0) – 4 (3,8)	Aanbod groter dan behoefte
Tennisvereniging Nieuwkoop	8	-	6 (5,6) – 8 (7,1)	Aanbod conform behoefte
Lawn tennisvereniging Noorden	4	-	3 (2,3) – 3 (2,9)	Aanbod groter dan behoefte
Gemeente Nieuwkoop totaal*	30	-	23 – 30	Aanbod groter dan behoefte

* Noot: De totale behoefte aan buitentennisbanen in gemeente Nieuwkoop is berekend door de afgeronde behoefte aan buitentennisbanen per tennisvereniging in gemeente Nieuwkoop op te tellen.

Behoefte aan binnenbanen bij Sportcentrum Nieuwkoop

Bij Sportcentrum Nieuwkoop liggen vijf binnentennisbanen die op dit moment in de avonden en op zondagen naar tevredenheid van het centrum worden verhuurd. De bezetting van de middagen en zaterdagavonden verloopt minder naar wens en het centrum probeert deze met het organiseren van activiteiten (zoals het organiseren van een instuif) en aanbiedingen meer te vullen. In tegenstelling tot de landelijke trend, ervaart het centrum in de afgelopen vier jaren juist een toename van de bezetting van de tennisbanen. Desondanks verwacht het centrum in de toekomst een terugloop van het aantal tennissers dat gebruik maakt van de banen. Dit komt doordat op dit moment met name ouderen met vervroegd pensioen de uren overdag vullen. Doordat mensen steeds langer door moeten werken verwacht het centrum een grote terugval in de nabije toekomst wanneer deze gebruikers stoppen met tennissen.

Toekomstige behoefte aan tennisbanen daalt naar verwachting

In tabel 3.8 is de toekomstige accommodatiebehoefte van de tennisverenigingen weergegeven. De berekening van de toekomstige ledenaantallen (2025 en 2035) berust op de verwachte bevolkingsontwikkeling, de ontwikkelingen van de tennissport en recente ledenontwikkelingen van de verenigingen. Wanneer de bevolkingsontwikkeling en verenigingsontwikkeling zich op deze manier bij de verenigingen doorzet, zal de tennissport in gemeente Nieuwkoop naar verwachting in totaliteit licht dalen. Hierdoor zal de behoefte aan tennisbanen in gemeente Nieuwkoop in de periode tot en met 2035 ook licht afnemen. Wel zijn verschillen te zien tussen de verenigingen. Naar verwachting zal de behoefte aan tennisbanen bij Tennisvereniging Ter Aar, Tennisclub Langeraar, Tennisvereniging Nieuwkoop, Lawn

Tennisvereniging Noorden en Tennisvereniging Nieuwveen naar verwachting licht afnemen en bij Lawn tennisvereniging Zevenhoven op basis van de verenigingsontwikkeling licht toenemen. Om als tennisvereniging relevant te blijven in gemeente Nieuwkoop is het belangrijk om de daling van het aantal leden stabiel te krijgen. Met name verenigingen die in staat zijn om de groep 65-plussers bij de vereniging te houden en/of te krijgen zullen, op basis van de bevolkingsontwikkeling (vergrijzing en daling inwoners tussen de 20-65 jaar), met een mindere ledendaling te maken krijgen. Ervan uitgaande dat de daling van het aantal leden van de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop naar verwachting op enig moment voor 2040 zal zijn gestabiliseerd, kan de correctie op de verenigingsontwikkeling als een doemscenario worden beschouwd. We verwachten dat rekening moet worden gehouden met het scenario dat uit de bevolkingsontwikkeling naar voren komt.

Tabel 3.8 (Verwachte) baanbehoefte tennisverenigingen gemeente Nieuwkoop in 2025 en 2035

Vereniging	Aanbod	Behoefte			
		Bevolkingsontwikkeling		Correctie verenigingsontwikkeling*	
		2025	2035	2025	2035
Tennisvereniging Ter Aar	6	4 (3,9)-5 (5,0)	4 (3,8)-5 (4,9)	4 (3,4)-5 (4,4)	3 (2,6)-4 (3,4)
Tennisvereniging Nieuwveen	3	4 (3,9)-5 (5,0)	4 (3,8)-5 (4,9)	4 (3,6)-5 (4,6)	4 (3,0)-4 (3,9)
Lawn tennisvereniging Zevenhoven	4	3 (2,8)-4 (3,6)	3 (2,7)-4 (3,5)	4 (3,2)-5 (4,1)	4 (4,0)-6 (5,1)
Tennisclub Langeraar	5	3 (3,0)-4 (3,8)	3 (2,9)-4 (3,7)	2 (2,0)-3 (2,6)	1 (1,0)-2 (1,3)
Tennisvereniging Nieuwkoop	8	6 (5,5)-8 (7,1)	6 (5,4)-7 (6,9)	5 (4,9)-7 (6,3)	4 (3,9)-5 (5,0)
Lawn tennisvereniging Noorden	4	3 (2,3)-3 (2,9)	3 (2,3)-3 (2,8)	2 (1,8)-3 (2,3)	2 (1,2)-2 (1,6)
Gemeente Nieuwkoop totaal*		23-29	23-28	21-28	18-23

* Noot: De correctie op de verenigingsontwikkeling is vastgesteld op basis van de verandering in het aantal junioren- en seniorenleden die de desbetreffende vereniging in de jaren 2013-2019 heeft doorgeemaakt. Dit scenario kan als doemscenario worden beschouwd omdat de daling van het aantal leden van tennisverenigingen naar verwachting voor 2040 zal zijn gestabiliseerd (zie paragraaf 3.2).

** Noot: De totale behoefte aan buitentennisbanen in gemeente Nieuwkoop is berekend door de afgeronde behoefte aan buitentennisbanen per tennisvereniging in gemeente Nieuwkoop op te tellen.

3.4 Mogelijkheden padel in gemeente Nieuwkoop

Padel is een groeiende racketsport

Padel is een jonge racketsport die aan het begin van de eenentwintigste eeuw in Nederland is geïntroduceerd. Vanaf dat de eerste padelaccommodatie in 2005 in Nederland is aangelegd, heeft de sport een forse groei doorgemaakt. In 2018 zijn er 58 padelaccommodaties in Nederland en is op basis van onderzoek naar de potentie van de sport vastgesteld dat het aantal naar verwachting in versneld tempo zal blijven groeien (Hoeijmakers en Romijn, 2018). In mei 2019 is door de KNLTB vastgesteld dat de honderdste tennisvereniging één of meer padelbanen heeft aangelegd wat het totale aantal padelbanen in Nederland op 250 brengt (KNLTB, 2019d). De groei van padel zet zich, zoals verwacht, in versneld tempo door.

Kader 3.1 Wat is padel?

Padel is een racketsport met kenmerken van zowel squash als tennis en wordt in dubbelteams (twee tegen twee) gespeeld op een veld van 20 x 10 meter met een omheining van glas of hekwerk. Het veld wordt in tweeën gedeeld door een net, en elke speelhelft bestaat uit twee servicevakken en een achterveld. Het spel begint wanneer de serverende speler de bal over het net, zonder dat de bal eerst het glas of hekwerk raakt, in het speelveld van de tegenpartij slaat. De bal blijft in het spel totdat deze twee keer heeft gestuiterd, in het net is beland of zonder te stuiteren uit de kooi wordt geslagen. De glazen wand en het hekwerk mogen worden gebruikt zolang de bal eerst de grond raakt. De puntentelling is hetzelfde als bij het tennis. Vier punten levert een game op en zes games een set. Padel kan zowel op een binnen- als buitenbaan worden gespeeld. In Nederland werd in 2005 voor het eerst padel gespeeld op het trainingscomplex van PSV. Toenmalig coach Guus Hiddink was in Spanje enthousiast geraakt door de sport, waarop PSV een baan liet bouwen.

Padel naar verwachting geen hype

Op basis van onderzoek van Hoeijmakers en Romijn (2018) is padel een racketsport met potentie om zich in Nederland als sport te vestigen. In het onderzoek is de potentie van een nieuwe sport beoordeeld aan de hand van vijf criteria (zie tabel 3.9). Vastgesteld is dat padel potentie heeft om bij een breder publiek aan te slaan omdat de aard van het spel, veel variatie, en direct spelplezier, bij de individuele en flexibele sportbehoefte van deze tijd past. Daarnaast is de sport voor veel spelers een verbetering ten opzichte van tennis doordat het karakter van het spel laagdrempelig is. Mensen die minder bedreven zijn in tennis vinden padel makkelijker om te spelen, doordat de padelbaan begrensd is en de bal terug stuitert. Ook spreekt het sociale aspect veel spelers aan. Padel wordt altijd twee tegen twee gespeeld. Doordat niveauverschillen bij padel minder uitmaken, is het makkelijker om met familie of vrienden van wisselend niveau te spelen. Wel is de sport bij het grote publiek (nog) grotendeels onbekend. Hoewel ook steeds vaker niet-tennissers de padelbaan weten te vinden, is padel vooralsnog voornamelijk een spel dat door tennissers wordt gespeeld. Omdat de sport relatief onbekend is, is het aanleggen van padelbanen niet voldoende. Beleid en organisatie is nodig om grotere bekendheid voor de sport te creëren. Alleen dan kan het nieuwe leden naar de accommodatie trekken. Kortom, padel is naar verwachting geen hype die na een paar jaar verdwijnt, maar de moeite waard om als beleidsmakers en sportaanbieders in te investeren.

Tabel 3.9 Succesfactoren padel

Factor	Padel
Past de sport bij de bestaande waarden en behoeften?	++
Is de sport een verbetering t.o.v. het bestaande aanbod?	++
Is de sport eenvoudig te begrijpen en te beoefenen?	+
Is de sport goed zichtbaar voor anderen?	--
Is de sport relatief eenvoudig uit te proberen?	++

-- slecht, - matig, + goed, ++ uitstekend

Bron: Hoeijmakers & Romijn, 2018.

Padel geen vervanging van maar aanvulling op het tennisaanbod

In het onderzoek naar de status en potentie van de nieuwe sport padel is gebleken dat de groei van padel mede verklaard kan worden door de teruggang in het aantal tennissers in Nederland. Hoewel ook steeds meer padelverenigingen en commerciële centra zonder link met de tennissport padel aanbieden, zijn het op dit moment voornamelijk tennisverenigingen die padel als extra sport aanbieden. Tennisverenigingen zien in padel een manier om de sportvereniging toekomstbestendig te maken: padel als een mooie aanvulling in het sportaanbod van tennisverenigingen om op den duur nieuwe mensen naar de club te trekken, en de huidige leden binnen de vereniging te houden. Hoewel onderzoek naar het effect van padel voor een tennisvereniging (nog) ontbreekt, geeft de KNLTB aan dat padel aansluiting vindt bij de tennisspelers die tennisverenigingen proberen binnen de vereniging te houden. De sport lijkt te passen bij jongeren en beginnende tennissers, doelgroepen die moeilijk voor de tennissport zijn te behouden. Dit maakt van padel een aanvulling op het tennisaanbod en geen concurrentie ten opzichte van de tennissport.

Eén padelbaan in gemeente Nieuwkoop

Op dit moment is in gemeente Nieuwkoop één buitenpadelbaan gelegen bij Tennisvereniging Ter Aar. Deze is in 2017 aangelegd tijdens de renovatie van het park. De reden voor het aanleggen van deze baan is dat de vereniging het een mooie toevoeging vond voor hun sportaanbod en kansen ziet om met padel meer mensen naar de club te trekken. De vereniging is tevreden met de bezetting van de padelbaan, maar ziet niet dat extra mensen naar de club komen door uitbreiding van het sportaanbod. Het zijn voornamelijk eigen leden die gebruik maken van de padelbaan. De vereniging geeft zelf aan dat de club hiervoor te weinig aan promotie doet en dat dit in de toekomst nog sterker opgepakt kan worden. Op dit moment bestaan geen plannen voor uitbreiding van het padelaanbod, maar de club sluit niet uit dit in de toekomst wel te gaan doen. De vereniging raadt zeker andere tennisclubs in gemeente Nieuwkoop aan om een padelbaan aan te leggen, maar geeft wel aan dat het veel geld kost.

Meerdere verenigingen geïnteresseerd, maar kosten geven de doorslag

De meeste tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop geven aan niet over uitbreiding van het sportaanbod met padel na te denken omdat de mogelijkheid er voor hen niet naar is. Zo geven voor verschillende verenigingen ruimtebeperkingen de doorslag en zal eerder voor uitbreiding van de tennisbanen worden gekozen. Het opofferen van een tennisbaan voor een padelbaan wordt niet als een wenselijke mogelijkheid genoemd. Enkele andere verenigingen geven aan in de vereniging over padel te hebben gesproken, maar dat de hoogte van de investeringen reden was om het niet te doen. Voor deze verenigingen laat de financiële situatie niet toe om keuzes te maken buiten dat wat moet, zoals renovatie van de banen of opstellen. Eén vereniging heeft daadwerkelijk plannen gemaakt om padel aan te bieden, omdat ze padel als welkome aanvulling ziet om de vereniging aantrekkelijker te maken voor met name jongeren. Maar ook deze vereniging zegt niet in padel te kunnen investeren zonder ondersteuning van de gemeente. Tot slot wordt door enkele tennisverenigingen aangegeven dat te veel onzekere factoren een rol spelen bij het aanleggen van een padelbaan. Zij zijn niet overtuigd dat padel nieuwe leden trekt, waardoor een investering een te groot risico is.

3.5 Toekomstperspectief tennisverenigingen gemeente Nieuwkoop

Het bepalen van de toekomstbestendigheid van verenigingen vereist een holistische blik. Enerzijds zijn factoren geïdentificeerd die de ontwikkeling van deze organisaties op de lange termijn beïnvloeden. Anderzijds wordt kennis van de organisatie vergaard in hoeverre deze in staat is om de invloed van nadelige factoren tegen te gaan en kansen te benutten (zie tabel 3.10). Dit betekent dat enerzijds gekeken wordt naar de kwetsbaarheid van de tennisverenigingen, oftewel het risico dat de tennisverenigingen lopen om in de toekomst geraakt te worden door negatieve ontwikkelingen. Anderzijds speelt de veerkracht van de tennisverenigingen een rol, oftewel het vermogen om weerstand te bieden en/of te herstellen van de negatieve ontwikkelingen die van invloed zijn op de vereniging. De veerkracht van de tennisverenigingen is op basis van interviews met één of enkele bestuurders van de vereniging in kaart gebracht (zie bijlage 1).

Behoeftte aan flexibel sportaanbod

De leden zijn het bestaansrecht van een sportvereniging: zorgen voor contributie- en barinkomsten en de vrijwilligers die de vereniging draaiende moeten houden. Daarmee is het voor sportverenigingen met dalende ledenaantallen lastig om te blijven functioneren. Structurele maatschappelijke ontwikkelingen lijken verantwoordelijk te zijn voor de enorme daling van het aantal tennissers in Nederland. De grote groep die in de jaren zeventig, tachtig en negentig instroomde in het tennis, begint nu op de leeftijd te komen dat gezondheidsproblemen reden geven te stoppen met tennis. Daarnaast loopt de aanwas van nieuwe tennissers terug. Nederlanders zijn niet minder gaan sporten, maar omdat flexibiliteit steeds belangrijker wordt, kiezen sporters minder vaak voor een clublidmaatschap in de traditionele vorm. Dit is terug te zien in de groei van de anders-georganiseerde sport (bijvoorbeeld bij een commerciële sportaanbieder) en de ongeorganiseerde sport (bijvoorbeeld zelf of in een groep sporten in de openbare ruimte) waar veel ruimte voor flexibiliteit is. Ook hebben mensen mogelijk steeds minder behoefte aan de verplichtingen die bij een clublidmaatschap komen kijken, zoals bardiensten. Daar staat tegenover dat de sportclub ook juist een sterke sociale functie vervult. Voor sporters die actief zijn in de georganiseerde sport, zijn naast het verbeteren van de gezondheid vooral gezelligheid en leuke activiteiten doen belangrijke motieven om te sporten (VTO, 2016). Naar verwachting zullen sporters de sportvereniging blijven opzoeken, met name doordat de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop weinig concurrentie van andere (sport)verenigingen ervaren. Voorwaarde is wel dat sportclubs zich aanpassen aan de vraag van de moderne sporter: flexibel sportaanbod, de kwaliteit hoog en de sfeer goed.

Vergrijzing en belang gezonde leefstijl

Zoals in hoofdstuk 2 is geschetst, zal gemeente Nieuwkoop met verdere vergrijzing te maken krijgen. De toename van het aantal ouderen kan aan de ene kant de tennisverenigingen verder onder druk zetten. Ouderen zijn namelijk minder vaak lid van een sportvereniging dan jongeren. Aan de andere kant zijn ouderen tegenwoordig steeds langer fit en gezond dan bij voorgaande generaties en zijn mensen zich steeds meer bewust van het belang van een gezonde leefstijl. Dit biedt met name de tennissport kansen omdat tennis bij uitstek een sportieve activiteit is die tot op hoge leeftijd kan worden beoefend en kan bijdragen aan gezond blijven. Inmiddels zijn verschillende alternatieven ontwikkeld om het tennisaanbod beter aan te laten sluiten bij de oudere tennisser, zoals Dynamic Tennis of het geven van tennislessen met zachte ballen. Maar ook het organiseren van sociale activiteiten voor en/of na het tennissen is belangrijk om ervoor te zorgen dat deze groep lid blijft/wordt van de tennisvereniging. Gezelligheid en het opdoen of onderhouden van sociale contacten zijn namelijk de belangrijkste motieven voor 65-plussers om lid te worden van een tennisvereniging. Voor het toekomstbestendig inrichten van de tennissport en de verenigingen is het belangrijk om zich aan te passen aan de wensen van deze (potentiële) leden.

Belang directe plezierbeleving voor jongeren

Terwijl het aandeel ouderen dat wekelijkst sport is toegenomen, is het deel van de jongeren (jonger dan 20 jaar) wat wekelijks sport de afgelopen jaren juist afgenomen. Ook zal het aandeel jongeren in

gemeente Nieuwkoop naar verwachting afnemen. Daarnaast hebben de verruimde keuzemogelijkheden voor vrijetijdsbesteding tot een toegenomen kritische houding geleid en ertoe bijgedragen dat sportbeoefenaars, met name jonge sporters, andere eisen aan sport stellen. Snelle flitsende activiteiten met directe plezierbeleving doen het bij de jonge generatie goed. Activiteiten waar het plezier later komt en die veel oefening en ervaring vragen, zoals tennis, scoren minder. Zoals in paragraaf 3.4 beschreven, biedt de (verwachte) opkomst van padel kansen om de tennissport toekomstbestendig te maken. De sport blijkt voor veel spelers een mooie aanvulling op tennis, doordat het karakter van het spel laagdrempelig is. Volgens de KNLTB zijn daarom met name jongeren geïnteresseerd in padel. Het aanbieden van padel biedt tennisverenigingen hierdoor mogelijkheden om de groep jongeren bij de vereniging te krijgen en te houden.

Daling vrijwilligers

Naar verwachting zal het organiseren van sport door middel van vrijwilligers lastiger worden. Het vinden van voldoende vrijwilligers, bijvoorbeeld voor baanonderhoud en bardiensten, is landelijk voor één op de vijf tennisverenigingen een van de grootste knelpunten (Van der Poel en Bakker, 2015). Een grotere behoefte aan flexibiliteit heeft namelijk niet alleen betrekking op de sportbeoefening, maar ook op het doen van vrijwilligerswerk. Het aandeel Nederlanders dat vrijwilligerswerk in de sport doet is relatief groot, maar loopt terug in de afgelopen jaren (VTO, 2016). De groep zeer actieve vrijwilligers lijkt redelijk stabiel te blijven qua grootte. Vooral de groep minder actieve vrijwilligers (eens per maand of enkele keren per jaar) daalt sterk. Wanneer landelijke trends worden gevolgd, zal het aantal vrijwilligers bij de sportverenigingen in gemeente Nieuwkoop verder onder druk komen te staan. In gemeente Nieuwkoop zijn de tennisverenigingen bewust van de landelijke ontwikkeling en heeft het vullen van vrijwilligersfuncties zeker de aandacht, maar worden op dit moment (nog) weinig problemen ervaren. Het merendeel van de tennisverenigingen geeft aan dat alle functies binnen de vereniging na enige inspanning worden vervuld. Wel geven de tennisverenigingen aan dat het vinden van voldoende vrijwilligers een van de grootste uitdagingen zal worden in de toekomst.

Gestabiliseerd ledental tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop

Ook de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop hebben met een ledendaling te maken, hetzij in mindere mate dan landelijk. De tennisverenigingen hebben vertrouwen in het op peil houden van het ledenaantal en hebben de verwachting om het ledenaantal de komende jaren stabiel te houden. Hierbij speelt mee dat de tennisverenigingen veelal in een kleine kern zijn gelegen waar weinig alternatief sportaanbod bestaat en de verenigingen dus in mindere mate concurrentie van andere sportaanbieders ervaren. Daarnaast blijken de tennisverenigingen in staat te zijn om met name de sociale functie van de vereniging binnen de kernen te vervullen. Verschillende verenigingen geven aan (nog) weinig te merken van trends zoals individualisering en de groei van de ongebonden sporter. Wel ervaren tennisverenigingen dat het aantrekken van jeugdleden steeds lastiger wordt. Gezien de vergrijzing zullen de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop in de toekomst om moeten gaan met een gemiddeld ouder wordende sportpopulatie. Weinig verenigingen geven aan daadwerkelijk het sportaanbod voor deze ouder wordende groep aan te passen. Wel geven de meeste tennisverenigingen aan dat sociale activiteiten voor deze groep, zoals het gezamenlijk koffiedrinken na afloop, worden gehouden om aantrekkelijk te zijn voor deze doelgroep.

Weinig mogelijkheden voor uitbreiding sportaanbod bij Nieuwkoopse tennisvereniging

De tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop benoemen het aantrekken en behouden van jeugdleden als een belangrijke uitdaging voor de toekomst. Desondanks geven de meeste tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop aan niet over uitbreiding van het sportaanbod (met padel) na te denken omdat de mogelijkheid er voor hen niet naar is. Zo geven ruimtebeperkingen en de hoogte van de investeringen voor verenigingen de doorslag. Ook geven verschillende tennisverenigingen aan graag hun voorzieningen te willen moderniseren zodat tegemoet gekomen kan worden aan de steeds groter wordende wensen van de

moderne tennisser. Ook hierbij geeft de financiële situatie de doorslag, waardoor het merendeel van de tennisverenigingen zegt niet in staat te zijn om de kwaliteit te bieden die steeds belangrijker wordt voor het behoud en werven van leden in de toekomst. Wel is binnen gemeente Nieuwkoop tussen verschillende tennisverenigingen wel eens samengewerkt in het organiseren en aanbieden van activiteiten voor de jeugd, dit vindt echter (nog) niet structureel plaats. Omdat de jeugd het belangrijk vindt om met leeftijdsgenoten te tennissen en het naar verwachting steeds lastiger wordt om voldoende jongeren bij de vereniging te krijgen en te houden kan worden gedacht aan het intensiveren van de samenwerkingen tussen de tennisverenigingen in het organiseren en aanbieden van lessen en activiteiten voor deze doelgroep. Vanwege de al bestaande druk op het kader van de tennisverenigingen, zouden tennisscholen hier een rol in kunnen spelen. Verschillende tennisverenigingen hebben momenteel verschillende professionele tennisleraren in dienst die meer zouden kunnen samenwerken tussen verenigingen.

Voldoende kader naar verwachting grootste uitdaging voor toekomst verenigingen

Hoewel het vinden van voldoende en geschikt kader op dit moment nog geen acuut probleem vormt, verwacht het merendeel van de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop dat het vinden van voldoende vrijwilligers in de toekomst een knelpunt gaat worden. Verschillende verenigingen merken dat de gemiddelde leeftijd van de vrijwilligers stijgt en het steeds meer moeite kost om mensen te vinden voor het vullen van met name structurele taken, zoals bestuursfuncties. Het hebben van voldoende en geschikte vrijwilligers is een belangrijke voorwaarde voor de zelfredzaamheid en toekomstbestendigheid van verenigingen. De tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop bestaan namelijk voor het grootste deel uit vrijwilligers die verantwoordelijk zijn voor het besturen van de organisatie, het onderhoud van de banen en het organiseren van activiteiten. In de toekomst kan worden gedacht aan het vergroten van de samenwerkingen tussen de (tennis)verenigingen zodat kennisdeling en krachtenbundeling plaatsvinden. Op dit moment wordt nog in beperkte mate samengewerkt tussen de (tennis)verenigingen. Door samen te werken kunnen vrijwilligers worden gedeeld en kunnen per vereniging meer activiteiten worden georganiseerd dan wanneer dit niet gezamenlijk gebeurt. Wanneer dit verder wordt opgepakt, biedt dit de tennisverenigingen kansen om samen (nieuw) sportaanbod te ontwikkelen, accommodaties van elkaar te benutten en gezamenlijke activiteiten te organiseren. Bijvoorbeeld door samen een competitieaanbod voor de jeugd te creëren, of door trainers op meerdere plekken in te zetten. Ook kunnen gezamenlijke stappen worden gezet om met andere partijen in de buurt samen te werken, zoals bijvoorbeeld andere sportverenigingen, scholen, de gemeente of het bedrijfsleven. Positief is dat de tennisverenigingen onderling (goed) contact hebben door het gezamenlijk optrekken in het opstellen van een subsidievoorstel.

Weinig mogelijkheid tot clustering tennisverenigingen

In een poging het toekomstperspectief van tennisverenigingen te verbeteren en de tennisaccommodaties efficiënter te benutten wordt vaak gedacht aan het clusteren of fuseren van tennisverenigingen. Door van dezelfde accommodatie gebruik te maken kunnen verenigingen efficiënter gebruik maken van de accommodatie, kantine/clubhuis en vrijwilligers. Wanneer het aanbod wordt afgezet tegen de behoefte aan tennisbanen in gemeente Nieuwkoop, bestaan per vereniging verschillen in de mate van onder- of overcapaciteit van de tennisbanen (zie paragraaf 3.3). In gemeente Nieuwkoop lijken echter weinig mogelijkheden tot clustering van de tennisverenigingen te zijn. Geen van de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop heeft momenteel voldoende overcapaciteit om te fuseren met een andere tennisvereniging, zonder dat de aanleg van een nieuw complex of uitbreiding van een bestaand park noodzakelijk is. Daarnaast geven de tennisverenigingen aan sterk wijkgebonden te zijn en te verwachten dat een groot deel van de leden zal stoppen wanneer hun tennisvereniging fuseert met een andere tennisvereniging in gemeente Nieuwkoop. De afstand van leden naar een van de andere tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop maakt een fusie tussen tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop onwenselijk.

Tabel 3.10 Toekomstbestendigheid tennisverenigingen gemeente Nieuwkoop

Omgevingsfactoren	
Kansen	Uitdagingen
- Opkomst nieuwe racketsport met potentie - Ontwikkeling belang gezonde leefstijl - Aansluiting tennis bij ouderen - Weinig alternatieve sporten in gemeente	- Daling tennissport - Behoeftte aan flexibel sportaanbod - Vergrijzing - Daling bereidheid vrijwilligerswerk

Veerkracht tennisverenigingen	
Sterktes	Zwaktes
- Redelijk stabiel ledental - Hoge betrokkenheid leden - Grote sociale functie van vereniging - Contact tussen tennisverenigingen	- Beperkte gemeentelijke ondersteuning - Weinig mogelijkheden tot uitbreiding/vernieuwing sportaanbod - Beperkte samenwerking tussen tennisverenigingen - Weinig mogelijkheid tot clustering tennisvereniging

3.6 Behoeftte aan ondersteuning en samenwerking tennisverenigingen

Eigendom- en onderhoudsconstructie tennisverenigingen naar tevredenheid

Vergeleken met andere populaire sporten zoals voetbal, korfbal, zwemmen en gymnastiek is er weinig bemoeienis van gemeenten met de tennissport. De verenigingen die zijn opgekomen in de tweede helft van de twintigste eeuw zijn door gemeenten gestimuleerd zelf eigenaar te worden van hun accommodatie, terwijl de oudste verenigingen groot zijn geworden in een periode dat tennis nog elitair was en er genoeg geld beschikbaar was om zelfstandig een park te bouwen en te onderhouden. Rond de 70 procent van de parken is in privaat eigendom (van een vereniging, stichting of particulier) (Van der Poel en Bakker, 2015). De gemeente is ongeveer bij 30 procent van de tennisverenigingen eigenaar van het park. De situaties bij de zes tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop verschillen. Vier tennisverenigingen zijn gelegen op gemeenteground, één vereniging is zelf eigenaar van de grond en één tennisvereniging huurt de grond van een derde partij². Alle tennisverenigingen zijn verantwoordelijk voor het eigen onderhoud. De meeste tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop zijn tevreden over de eigendoms- en onderhoudsconstructie van de tennisaccommodaties. Al geeft tennisvereniging Nieuwveen aan het lastig te vinden dat hun contract met een derde partij, die eigenaar is van de grond waar hun tennispark is gesitueerd, tot 2023 loopt waardoor de lange termijn situatie van hun tennisvereniging onzeker is. Dit betekent dat de vereniging geen investeringsplannen kan maken voor de lange termijn, omdat er geen zekerheid is of het contract wordt verlengd. De tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop waarderen en prijzen hun autonomie en zelfredzaamheid, maar enkele verenigingen geven ook aan dat ze

² In deze situatie pacht de gemeente de grond van de derde partij en geeft de grond in ondererfpacht uit aan de tennisvereniging.

ervoor open staan een deel van hun autonomie in te leveren als de gemeente financiële middelen beschikbaar zou stellen. Wel is het belangrijk om in ogenschouw te nemen dat de financiële capaciteit en behoefte aan ondersteuning tussen de verenigingen verschilt. Ook is niet bij alle verenigingen de staat waarin de accommodatie (banen en clubhuis) verkeert hetzelfde.

Ondersteuning gevraagd voor vergroten toekomstbestendigheid tennisverenigingen

In gemeente Nieuwkoop zijn alle tennisverenigingen, ondanks de dalende trend van de tennissport en maatschappelijke trends zoals individualisering, positief over de toekomst van hun vereniging. Hoewel de financiële positie en de kosten van de nodig geachte renovaties van de tennisparken uiteen lopen, verwacht geen enkele tennisvereniging in gemeente Nieuwkoop er over tien jaar niet meer te zijn. De tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop blijken in de afgelopen jaren zelfredzaam en zelfvoorzienend te zijn. Wel geeft een meerderheid van de tennisverenigingen aan de wens te hebben om de vereniging door te ontwikkelen zodat de vereniging beter aansluit bij de behoeften van de moderne sporter. Verenigingen willen daarom hun accommodatie (clubhuis, park en banen) moderniseren en hun sportaanbod (zoals padel) en activiteiten (zoals kwalitatief betere tennislessen voor jeugd) uitbreiden. Verenigingen geven aan dat doorontwikkeling niet noodzakelijk is om de vereniging op korte termijn in leven te houden, maar wel om op lange termijn toekomstbestendig te zijn en aan te sluiten bij de wensen van de moderne sporter. Het merendeel van de verenigingen geeft aan niet te kunnen moderniseren vanwege de financiële positie en daarom gemeentelijke ondersteuning hierin te wensen. De verenigingen lijken bereid om een deel van hun autonomie in te leveren, wanneer daar financiële middelen vanuit de gemeente tegenover staan.

Verenigingen ontvankelijk voor structurele onderlinge samenwerking

Hoewel de inzet van vrijwilligers op dit moment nog niet tot problemen leidt, is de verwachting dat het vinden en behouden van voldoende en geschikt kader in de toekomst lastiger wordt. Het vergroten van de samenwerkingen tussen (tennis)verenigingen zou hierbij kunnen helpen. Door structurele samenwerking kan kennis, expertise en ervaring worden uitgewisseld, bijvoorbeeld bij het schrijven van subsidieaanvragen of op het gebied van baanonderhoud/renovatie. Daarnaast kunnen door structurele samenwerking schaalvoordelen op het gebied van inkoop van diensten en materialen worden gehaald. Op dit moment zijn er verenigingsoverleggen en wordt incidenteel en op informele manier onderling kennis uitgewisseld (bijvoorbeeld over de AVG). Op een structurele wijze wordt nog niet samengewerkt. Het oprichten van een stichting zou hiertoe als geschikt platform kunnen dienen. Doordat de tennisverenigingen gezamenlijk een subsidieaanvraag hebben geschreven en ingediend (waarin ook de oprichting van een stichting is opgenomen) hebben verenigingen formeel hun voorkeur voor structurele onderlinge samenwerking uitgesproken. Ook op basis van de gesprekken lijken de tennisverenigingen open te staan voor verdere onderlinge samenwerking, dit varieert echter van laagdrempelige bijeenkomsten tot het verdelen van financiële middelen middels een stichting.

4. Toekomstperspectief voetbal in gemeente Nieuwkoop

In dit hoofdstuk wordt het toekomstperspectief van de voetbalsport en de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop beschreven. Dit wordt gedaan door de landelijke ontwikkeling van de voetbalsport, de ontwikkeling van de voetbalsport in gemeente Nieuwkoop, de (huidige en toekomstige) accommodatiebehoefte van de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop en de toekomstmogelijkheden van de beheerstichting verantwoordelijk voor de exploitatie van de voetbalaccommodaties in gemeente Nieuwkoop in kaart te brengen.

4.1 Landelijke ontwikkeling voetbalsport

Opmars vrouwenvoetbal

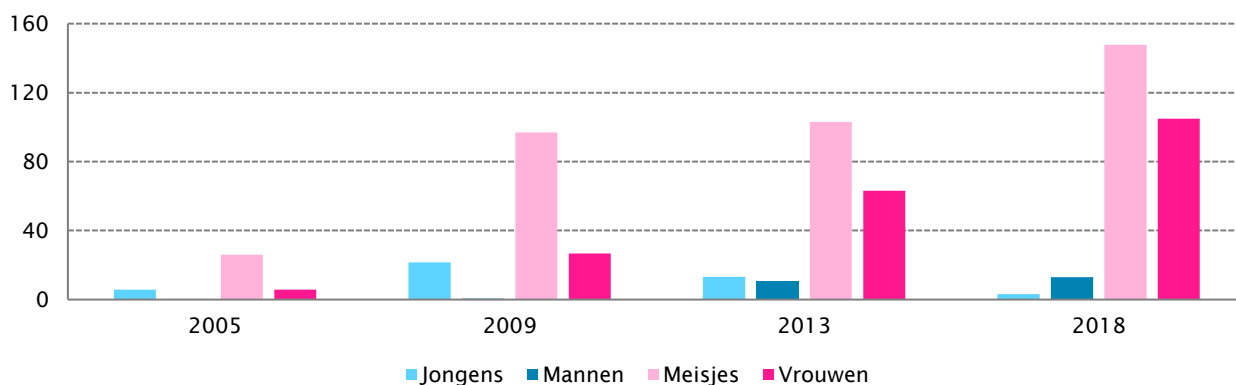
Voetbal is de grootste sport van Nederland die in verenigingsverband wordt beoefend. De KNVB is met 1.209.000 leden in 2018 de grootste sportbond van Nederland en heeft de afgelopen jaren een redelijk stabiel ledenaantal (zie figuur 4.2). Wel zijn ontwikkelingen gaande in de samenstelling van het ledenbestand. Sinds 2001 is het aantal leden van de KNVB met 16 procent gegroeid. Vanaf 2009 neemt het aantal jongens (tot 18 jaar) dat voetbalt af (-15%), terwijl het aantal mannen juist toeneemt (+12%). Hoewel de sport voornamelijk door jongens en mannen wordt beoefend (87%, zie tabel 4.1), is het vrouwenvoetbal aan een opmars bezig. De grootste relatieve groei in de voetbalsport is namelijk waar te nemen bij de meisjes en vrouwen. Het aantal meisjes en vrouwen dat in 2018 lid is van de KNVB is ten opzichte van 2001 met respectievelijk 148 procent en 105 procent gestegen (zie figuur 4.1). Als deze trend zich doorzet zal het meisjes- en vrouwenvoetbal verder toenemen en neemt het aantal jongens dat voetbalt naar verwachting licht af.

Tabel 4.1 Aantal leden naar geslacht bij de KNVB in de periode 2001, 2009 en 2018

	2001	2009	2018
Heren	526.739	529.996	595.000
Jongens	441.789	536.521	456.000
Dames	35.634	45.150	73.000
Meisjes	34.298	67.531	85.000

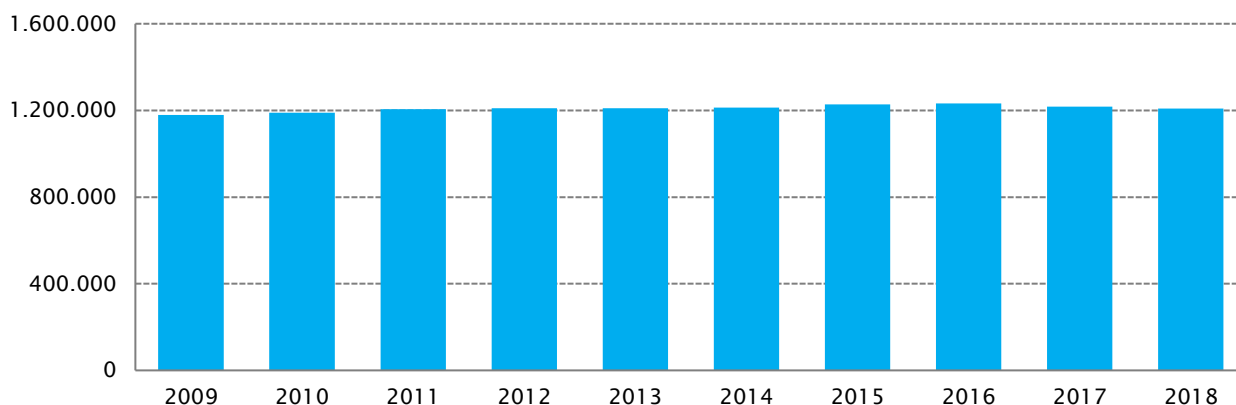
Bron: Ledentalrapportage NOC*NSF, 2001-2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Figuur 4.1 Ontwikkeling lidmaatschappen bij de KNVB in de periode 2001-2018 (groei in procenten t.o.v. 2001)

Bron: Ledentalrapportage NOC*NSF, 2001-2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Figuur 4.2 Aantal lidmaatschappen bij de KNVB in de periode 2009-2018

Bron: Ledentalrapportage NOC*NSF, 2001-2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Groei bij seniorenteams

De helft van de jongens/mannenteams die in het seizoen 2018/'19 stonden ingeschreven bij de KNVB zijn jeugdteams (48%, van onder 07 t/m onder 19) (zie tabel 4.2). De meeste jongensteams zijn teams onder 15 (8%), onder 13 (8%) of onder 11 (8%). Bij de meisjes/vrouwen zijn relatief meer jeugdteams actief. Zes op de tien vrouwelijke teams zijn jeugdteams (60%, van onder 07 t/m onder 19). De meeste meisjesteams zijn teams onder 15 (13%), onder 13 (12%) of onder 17 (11%). Op basis van de relatieve groei van het aandeel voetbalteams in seizoen 2018/'19 ten opzichte van seizoen 2017/'18 is het aandeel seniorenteams bij zowel de mannen als vrouwen licht toegenomen. Dit betekent dat een toename van het aantal seniorenleden ook terug te zien is in een toename van het aantal seniorenteams. Bij de jongens vindt bij alle leeftijdscategorieën een daling van het aantal teams plaats. De grootste relatieve daling vindt plaats bij jongens die onder 15 of onder 13 spelen. Ook de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop geven aan dat deze leeftijdscategorieën de moeilijkste categorieën zijn om voor de voetbalvereniging te behouden. Een toename in mogelijke vrijetijdsactiviteiten voor jongeren is de meest genoemde verklaring hiervoor.

Tabel 4.2 Teams KNVB in 2018/'19 naar leeftijd en verandering t.o.v. 2017/'18 (in procenten)

	Leeftijdscategorie	Aandeel ledenbestan2018/'19	Verandering t.o.v. 2017/'18
Jongens/mannen	Onder 07	4%	-1%
	Onder 09	7%	-3%
	Onder 11	8%	-2%
	Onder 13	8%	-6%
	Onder 15	8%	-7%
	Onder 17	7%	-2%
	Onder 19	6%	-1%
	Senioren	52%	1%
Meisjes/vrouwen	Onder 07	2%	-5%
	Onder 09	6%	1%
	Onder 11	9%	2%
	Onder 13	12%	-1%
	Onder 15	13%	-5%
	Onder 17	11%	0%
	Onder 19	8%	4%
	Senioren	40%	5%

Bron: KNVB, 2019a. Bewerking: Mulier Instituut.

Plezier, sfeer en vriendjes/vriendinnentjes belangrijk voor jeugdleden

De voornaamste reden voor junioren (13 t/m 18 jaar) om te stoppen met voetballen is het oplopen van blessures (zie tabel 4.4). Daarnaast geeft de sfeer in het team, de kwaliteit en betrokkenheid van de trainer en de team-/competitieindeling voor junioren reden om te stoppen met de sport. Plezier, gezelligheid, persoonlijke ontwikkeling en een uitdagende competitie zijn belangrijk om junioren voor het voetbal te behouden. Voor pupillen (4 t/m 12 jaar) zijn vergelijkbare factoren van belang (zie tabel 4.5). Jongens en meisjes in de leeftijd tot en met 13 jaar voetballen vanwege de leuke sport, vriendjes/familieleden die ook voetballen en omdat ze graag in teamverband sporten. De belangrijkste reden voor pupillen om te stoppen met de sport is dat ze niet meer samen met vrienden en vriendinnen kunnen spelen, ze geen plezier meer hebben in het spel en een kritische houding van trainers. Kortom, plezier, sfeer in het team en vriendjes/vriendinnentjes om mee te voetballen zijn belangrijk om jeugdleden bij de voetbalvereniging te behouden.

Tabel 4.3 Drijfveren en uitdagingen om te voetballen van leden van de KNVB in de leeftijd 13 t/m 18 jaar (junioren)

Drijfveren	Uitdagingen
1. Plezier	1. Blessures
2. Gezelligheid met en sfeer in het team	2. Eigen team is (niet) meer leuk
3. Jezelf ontwikkelen als voetballer	3. Kwaliteit en betrokkenheid van de trainer
4. Spelen in een kwalitatief goede competitie	4. Beleid (oneerlijke team- & competitie indeling)
	5. Gebrek aan tijd door studie en/of bijbaan

Bron: KNVB, 2019c. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel 4.4 Drijfveren en uitdagingen om te voetballen van leden van de KNVB in de leeftijd 4 t/m 12 jaar (pupillen)

Drijfveren		Uitdagingen
Jongens	Meisjes	
1. Leuke sport	1. Leuke sport	1. Ze kunnen niet meer samen spelen met vrienden en vriendinnen
2. Vriendjes/familie doen het ook	2. Graag sporten in teamverband	2. Ze hebben geen plezier in het spel
3. Graag sporten in teamverband	3. Vriendinnen/familie doen het ook	3. Een kritische houding van trainer(s) versus de kinderen
4. Ouders namen de beslissing	4. Opdoen van sociale contacten	

Bron: KNVB, 2019b. Bewerking: Mulier Instituut.

Gezelligheid en gezondheid belangrijk voor senioren

Voor senioren in de leeftijd van 19 tot en met 59 jaar is gezelligheid de belangrijkste drijfveer om te voetballen (zie tabel 4.5). Voor voetballers van 60 jaar en ouder speelt gezondheid een belangrijkere rol, maar blijven plezier en gezelligheid drijfveren. De persoonlijke ontwikkeling als voetballer speelt alleen bij jongvolwassenen (19 t/m 24 jaar) een belangrijke rol. De grootste uitdagingen voor jongvolwassenen (19-24 jaar) om lid te blijven van een voetbalvereniging zijn verhuizing en agressie binnen het voetbal. Voor voetballers in de leeftijd van 25 tot en met 44 jaar is de combinatie met een drukke agenda door gezin/werk de belangrijkste reden om het lidmaatschap op te zeggen. Vanaf 45 jaar vormen blessures en de gezondheid de voornaamste redenen om te stoppen met voetbal. Kortom, belangrijk voor het behouden en werven van seniorleden is dat het team en/of de club gezellig is en dat het voetballen te

combineren valt met drukte in verband met gezin/werk. Voor spelers van 60 jaar en ouder speelt de gezondheid een belangrijkere rol, waardoor aanpassing van het voetbalaanbod voor oudere spelers wenselijk kan zijn om deze groep voor de vereniging te behouden.

Tabel 4.5 Drijfveren en uitdagingen om te voetballen van leden van de KNVB in de leeftijd 19 t/m 60 jaar en ouder (senioren)

Leeftijd	Drijfveren	Uitdagingen
19-24 jaar	1. Gezelligheid team 2. Ontwikkelen als voetballer 3. Plezier 4. Gezondheid 5. Voetballen met vrienden 6. Uitlaatklep	1. Verhuizing door studie/werk 2. Agressie 3. Overgang naar senioren 4. Blessures
25-34 jaar	1. Gezelligheid team 2. Voetballen met vrienden/familie 3. Verslaafd aan het spelletje 4. Gezondheid	1. Druk met gezin/werk 2. Agressie 3. Blessures 4. Team valt uit elkaar
35-44 jaar	1. Gezelligheid team 2. Voetballen met vrienden/familie 3. Gezondheid 4. Verslaafd aan het spelletje	1. Druk met gezin/werk 2. Blessures 3. Team valt uit elkaar
45-59 jaar	1. Gezelligheid team 2. Verslaafd aan het spelletje 3. Gezondheid	1. Blessures 2. Druk met gezin/werk
60 jaar en ouder	1. Gezondheid 2. Plezier 3. Gezelligheid team 4. Sociaal contact	1. Gezondheid

Bron: KNVB, 2019d. Bewerking: Mulier Instituut.

4.2 Ontwikkeling voetbalsport in gemeente Nieuwkoop

Hoge voetbaldeelname in gemeente Nieuwkoop

Net als de tennisdeelname (zie hoofdstuk 3), is ook de voetbaldeelname van de bevolking in gemeente Nieuwkoop opvallend hoog. Voetbal is met afstand de populairste sport in gemeente Nieuwkoop. In 2017 was bijna een op de tien (9,7%) inwoners van gemeente Nieuwkoop lid van een voetbalvereniging gelieerd aan de KNVB. Dit is meer dan gemiddeld het geval is in Nederland (7%). Ook als vergeleken wordt met het gemiddelde binnen de VSG-regio Hollands Midden (7,2%) en met vergelijkbare gemeenten op basis van stedelijkheid en aantal inwoners (8,4%) blijkt voetbal een populaire sport te zijn in gemeente Nieuwkoop. De voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop geven aan dat de vanzelfsprekendheid binnen de gemeente om lid te worden van een voetbalvereniging afneemt. Met name bij jongeren ervaren ze dat het steeds lastiger wordt om nieuwe aanwas naar de vereniging te trekken (zie ook paragraaf 4.3).

Tabel 4.6 Ledenpercentage 10 grootste sportbonden van Nederland in gemeente Nieuwkoop in 2017

	Voetbal	Atletiek	Golf	Gymnastiek	Hockey	Paardensport	Sportvissen	Tennis	Volleybal	Zwemmen
Gemeente Nieuwkoop <i>t.o.v. Nederland</i>	9,7 (+2,7)	0,4 (-,4)	1,9 (-,2)	2,0 (+,3)	1,1 (-,4)	0,8 (-,1)	3,7 (+,9)	6,4 (+3,2)	1,0 (+,3)	0,8 (0)
VSG-regio Hollands Midden <i>t.o.v. Nederland</i>	7,2 (-,2)	1,0 (+,2)	3,1 (+,1)	2,2 (+,5)	1,9 (+,4)	1,0 (+,1)	3,6 (+,8)	4,7 (+1,5)	0,6 (-,1)	1,0 (+,2)
Vergelijkbare gemeenten* <i>t.o.v. Nederland</i>	8,4 (+1,4)	0,8 (0)	2,1 (0)	1,8 (+,1)	1,2 (-,3)	1,2 (+,3)	3,8 (+1)	4,4 (+1,2)	0,9 (+,2)	0,8 (0)
Nederland	7,0	0,8	2,1	1,7	1,5	0,9	2,8	3,2	0,7	0,8

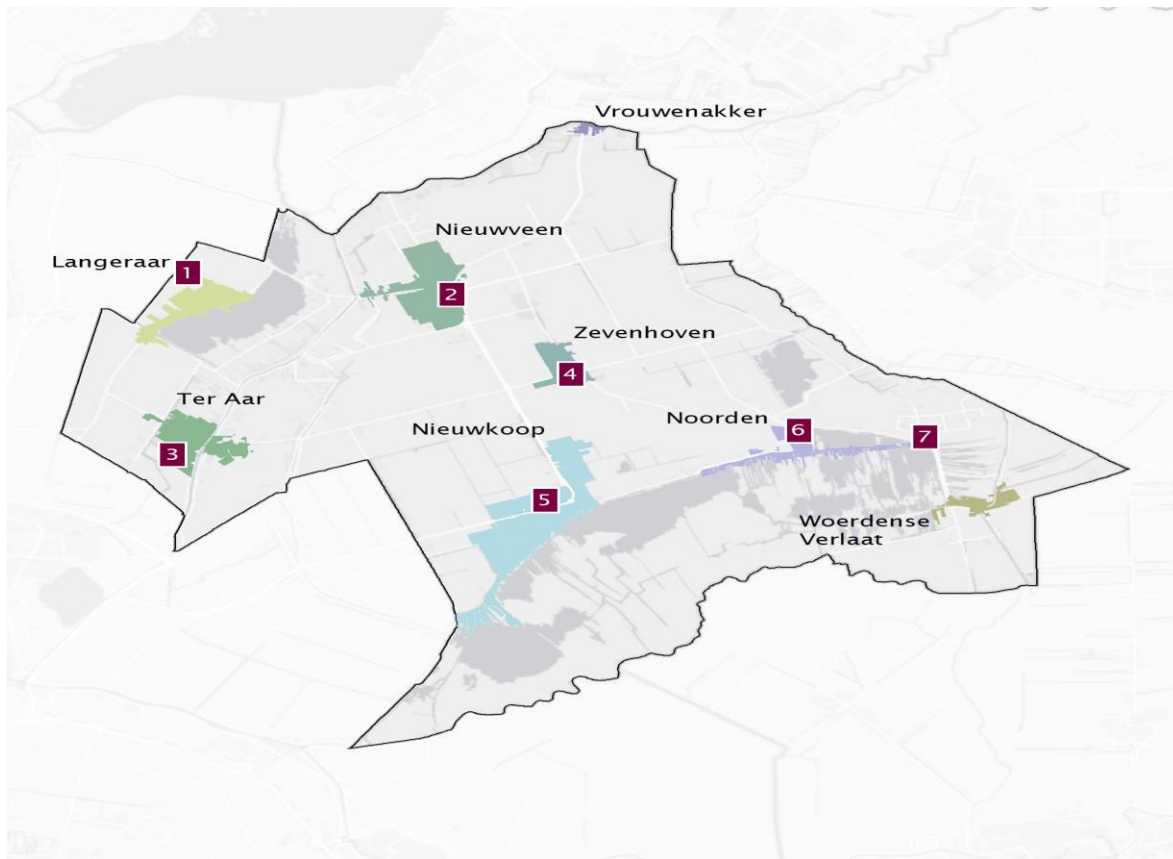
Bron: Ledentalrapportage NOC*NSF, 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

* Noot: Vergelijkbare gemeenten zijn geselecteerd op basis van aantal inwoners en mate van stedelijkheid overeenkomstig met gemeente Nieuwkoop.

Aantal leden voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop licht gedaald

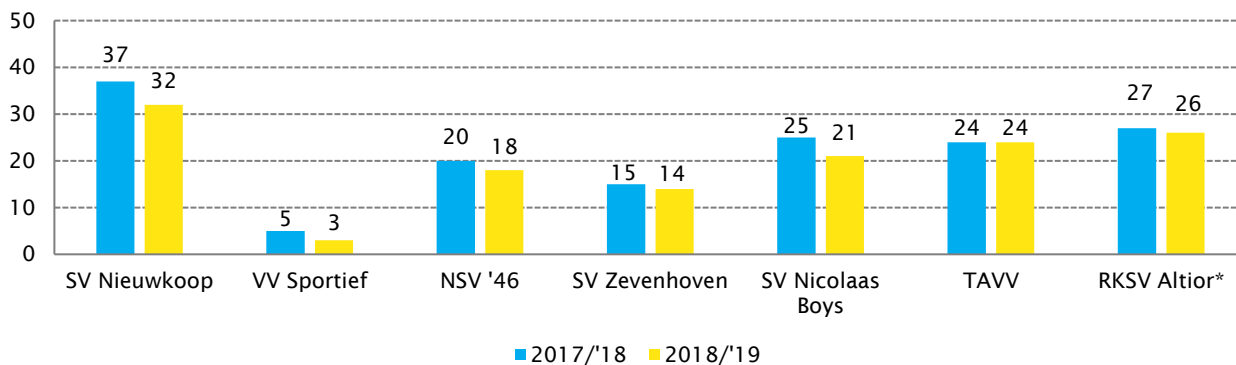
In gemeente Nieuwkoop zijn zeven voetbalverenigingen gelegen (zie kaart 4.1). Bij deze verenigingen zijn in het seizoen 2018/'19 132 teams ingeschreven bij de KNVB (figuur 4.3). Ten opzichte van een jaar eerder is dit een forse daling van het aantal teams (-14%). TAVV is de enige vereniging waar het aantal teams in het afgelopen jaar niet is gedaald. In het seizoen 2019/'20 zijn 2.053 leden ingeschreven bij de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop (zie figuur 4.4). SV Nieuwkoop en RKSV Altior zijn de grootste verenigingen met meer dan 400 leden. VV Sportief is met 96 leden de kleinste voetbalvereniging van de gemeente. In de afgelopen zes jaar is het aantal leden bij de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop in totaal met zes procent in omvang gedaald. Landelijk is het aantal leden in dezelfde periode stabiel gebleven. SV Nieuwkoop en RKSV Altior zijn in de afgelopen zes jaar in aantal gestegen. De overige voetbalverenigingen hebben met een ledendaling te maken gehad.

Kaart 4.1 Voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop

1) RKS Altior 2) SV Nicolaas Boys 3) TAVV 4) SV Zevenhoven 5) SV Nieuwkoop 6) NSV '46 7) VV Sportief.
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

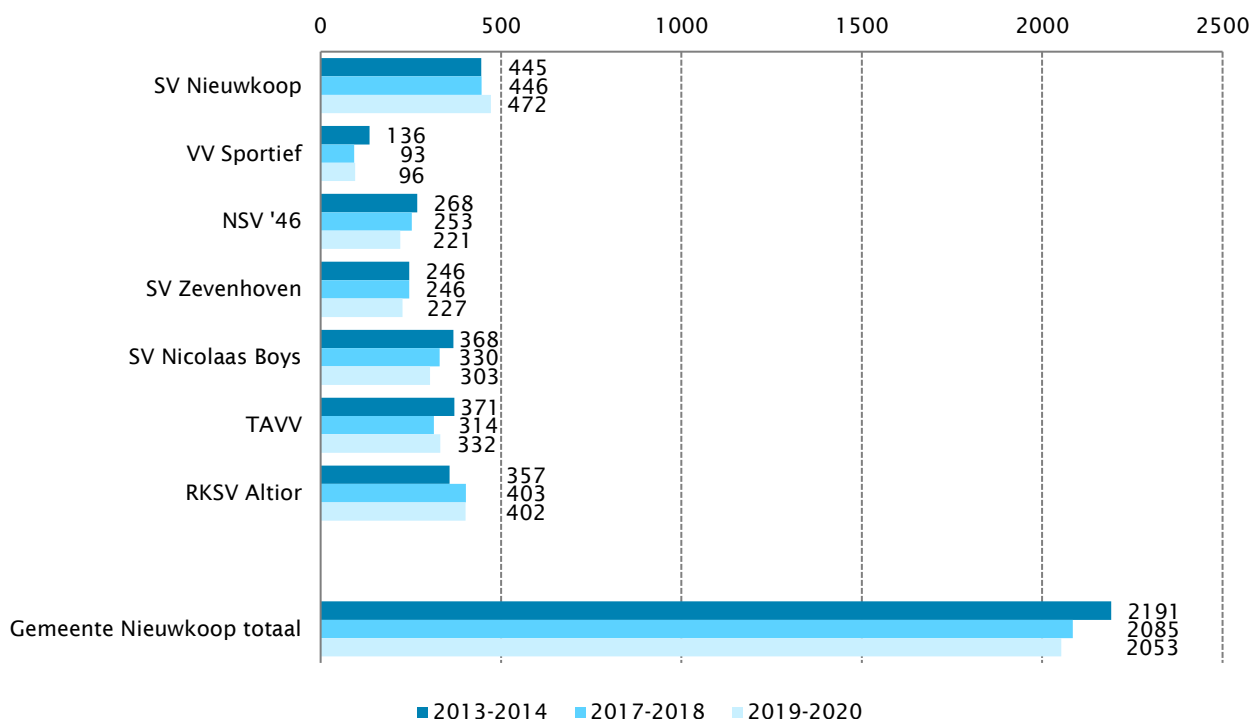
Figuur 4.3 Aantal teams voetbalverenigingen gemeente Nieuwkoop in seizoen 2017/'18 en 2018/'19 (in aantallen)

Bron: STIBUNI, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

*Het aantal teams van RSKV Altior is op basis van de KNVB voor seizoen 2019/'20.

Figuur 4.4 Ontwikkeling ledental voetbalverenigingen gemeente Nieuwkoop in de periode 2013-2019 (in aantallen)

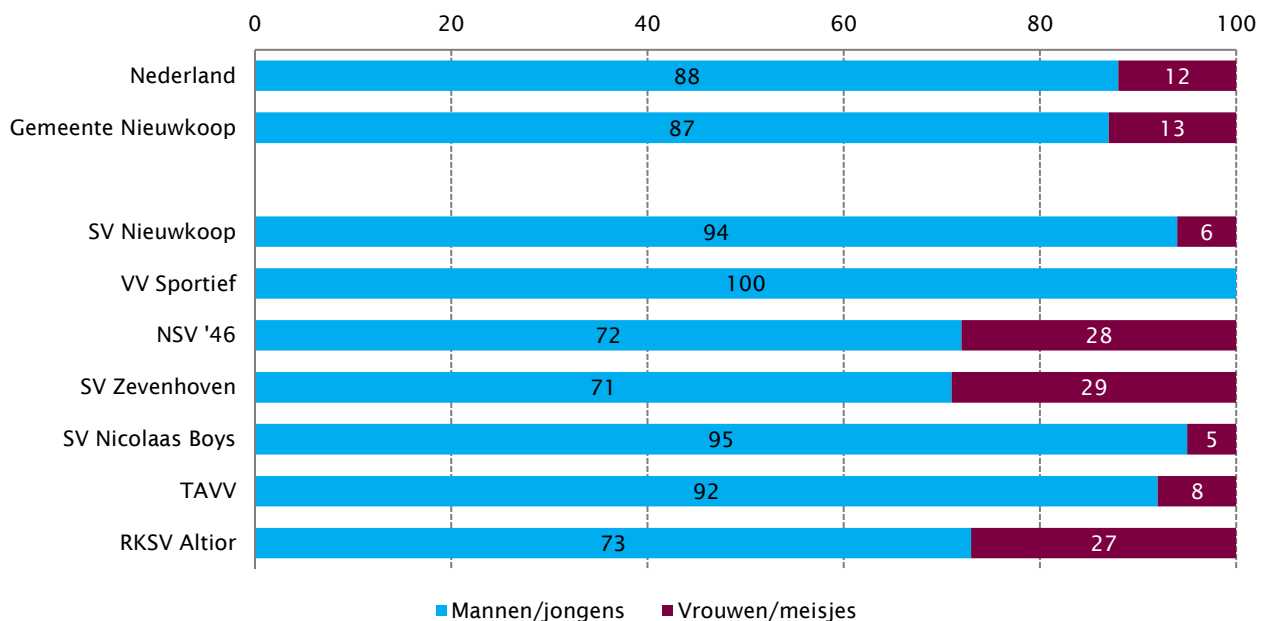

Bron: KNVB (via gemeente Nieuwkoop), 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Relatief veel seniorenteams in gemeente Nieuwkoop

Hoewel verschillen te zien zijn tussen de verschillende voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop, is het totale aandeel mannen/jongenteams en vrouwen/meisjesteams gelijk aan de verdeling landelijk (zie figuur 4.5). De voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop bestaan uit relatief meer seniorenteams en minder pupillenteams dan landelijk het geval is. In gemeente Nieuwkoop is ruim een derde van het aantal mannen-/jongenteams een seniorenteam. Vier op de tien mannen-/jongenteams zijn pupillenteams. Ook hierbij zijn per voetbalvereniging verschillen te zien. Bij VV Sportief en SV Zevenhoven zijn relatief veel seniorenteams. Bij SV Nieuwkoop zijn veel junioren- en pupillenteams. Ook bij de vrouwen/meisjes zijn verschillen te zien tussen voetbalverenigingen. Bij SV Nieuwkoop, NSV'46 en TAVV zijn bij de vrouwen/meisjes geen seniorenteams. In totaal is het aandeel seniorenteams bij de vrouwen/meisjes vergelijkbaar met het landelijke aandeel en zijn er meer juniorenteams en veteranenteams, maar minder pupillenteams (geen).

Figuur 4.5 Aandeel mannen/jongenteams en vrouwen/meisjesteams ingeschreven bij de KNVB in Nederland (n=63.013) en in gemeente Nieuwkoop (n=138) uitgesplitst naar vereniging (in procenten)

Bron: KNVB, 2019a; STIBUNI, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

*Het aantal teams van RSKV Altior is op basis van de KNVB voor seizoen 2019/'20.

4.3 Vraag-aanbod analyse voetbalbehoefte in gemeente Nieuwkoop

Zeven voetbalverenigingen met 19,25 velden in gemeente Nieuwkoop

De voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop beschikken in totaal over 19,25 velden; 10,5 natuurgrasvelden en 8,75 kunstgrasvelden (zie tabel 4.7). SV Nieuwkoop heeft met 4,5 velden het meeste aantal voetbalvelden. SV Zevenhoven en TAVV hebben beide 3 velden. SV Nicolaas Boys, VV Sportief, NSV '46 en RKSV Altior zijn het kleinst met minder dan 3 velden. Op basis van het aantal teams dat in het seizoen 2018/'19 staat ingeschreven bij de KNVB is SV Nieuwkoop de grootste vereniging met 32 teams. VV Sportief is de kleinste vereniging met 3 teams.

Tabel 4.7 Aantal velden en teams voetbalverenigingen gemeente Nieuwkoop in het seizoen 2019/'20

Vereniging	Wijk	Aantal velden			Aantal teams	
		Natuurgras		Kunstgras	Zat.	Zon.
		Training	Wedstrijd			
SV Nieuwkoop	Nieuwkoop	0,5	3	1,0	31	1
VV Sportief	Noorden	1,0	1,0	-	3	0
NSV '46	Noorden	-	1,0	1,0	17	1
SV Zevenhoven	Zevenhoven	-	2,0	1,0	14	0
SV Nicolaas Boys	Nieuwveen	-	1,0	1,75 ³	14	7
TAVV	Ter Aar	-	1,0	2,0	24	0
RKSV Altior	Ter Aar	-	-	2,0	17	9
Totaal gemeente						
Nieuwkoop		1,5	9	8,75	120	18

Bron: StiBuNi, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Lager aantal leden per veld in gemeente Nieuwkoop dan landelijk het geval

Voetbal wordt zowel op natuurgrasvelden als kunstgrasvelden beoefend. In Nederland liggen ruim 7.000 voetbalvelden, waarvan 5.880 velden van natuurgras en 1.417 van kunstgras zijn (DSA, 2019). Dit komt neer op 10,7 voetbalvelden per 25.000 inwoners (zie tabel 4.8) en een gemiddelde velddruk van 163 leden per voetbalveld. In gemeente Nieuwkoop zijn gemiddeld meer voetbalvelden gelegen dan landelijk. Met 19,25 velden is het relatieve aanbod 16,9 velden per 25.000 inwoners. Kijkend naar het aantal inwoners van gemeente Nieuwkoop dat lid is van een voetbalvereniging, is in gemeente Nieuwkoop de velddruk met gemiddeld 144 leden per voetbalveld lager dan het landelijk gemiddelde (163), de VSG-regio Hollands Midden (194) en vergelijkbare gemeenten (149).

Tabel 4.8 Aantal voetbalvelden, ledenpercentage KNVB en gemiddeld aantal leden per voetbalveld in gemeente Nieuwkoop t.o.v. VSG-regio, vergelijkbare gemeenten en Nederland

	Aantal velden				Leden- percentage	Gemiddeld aantal leden per veld
	Natuurgras	Kunstgras	Totaal			
			Absoluut	Per 25.000 inwoners		
Gemeente Nieuwkoop	10,5	8,75	19,25	16,9	9,7	144
VSG-regio Hollands Midden	182	100	282	9	7,2	194
Vergelijkbare gemeenten	281	50	331	14,4	8,4	149
Nederland	5.880	1.417	7.297	10,7	7,0	163

Bron: Database SportAanbod (DSA), 2019; KNVB (via NOC*NSF), 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

* Noot: Vergelijkbare gemeenten zijn geselecteerd op basis van aantal inwoners en mate van stedelijkheid overeenkomstig met gemeente Nieuwkoop.

³ Waarvan 0,5 en 0,25 trainingsveld.

Beperkt overschot aan voetbalvelden in gemeente Nieuwkoop

Het overschot of tekort aan voetbalvelden is berekend door het aantal velden per vereniging in het seizoen 2018/'19 af te zetten tegen de veldbehoefte. De veldbehoefte is berekend door het aantal teams per vereniging af te zetten tegen het minimale aantal vereiste velden hiervoor. Hierbij wordt rekening gehouden met het aantal wedstrijd-/trainingsvelden, het aantal natuurgras-/kunstgrasvelden en het aantal senioren-/juniorenteams. De veldbehoefte van de voetbalverenigingen is bepaald door het toepassen van de richtlijn van de KNVB, zoals deze op 1 september 2019 op de website van de KNVB staat vermeld. Deze richtlijn sluit aan bij de met ingang van het seizoen 2017/'18 ingevoerde nieuwe competitievormen. Wanneer het aanbod wordt afgezet tegen de behoefte aan wedstrijdsvelden van de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop, worden op geen enkel sportpark knelpunten geconstateerd (zie tabel 4.8). Daarnaast hebben alle verenigingen voldoende trainingscapaciteit tot hun beschikking (zie tabel 4.9). Ook op basis van de interviews blijkt dat de voetbalverenigingen geen tekort aan voetbalvelden ervaren. SV Nieuwkoop en SV Zevenhoven hebben op basis van de richtlijnen een overschot van 1 wedstrijdsveld op zowel zaterdag als zondag. Andere verenigingen hebben alleen een overschot aan voetbalvelden op zondag (VV Sportief, NSV '46 en TAVV).

Tabel 4.8 Vraag-aanbodanalyse wedstrijdsvelden voetbalverenigingen gemeente Nieuwkoop in het seizoen 2018/'19 (in aantallen)

Vereniging	Aanbod	Behoefte		Overschot (+) / tekort (-)			
		Zaterdag	Zondag	Zaterdag		Zondag	
SV Nieuwkoop	4	3 (2,9)	1 (0,2)	+1	(+1,1)	+3	(+2,8)
VV Sportief	1	1 (0,4)	0 (0,0)	-	(+0,6)	+1	(+1,0)
NSV '46	2	2 (2,0)	1 (0,2)	-	(-)	+1	(+0,8)
SV Zevenhoven	3	2 (1,7)	0 (0,0)	+1	(+1,3)	+3	(+3,0)
SV Nicolaas Boys	2	2 (1,3)	2 (1,2)	-	(+0,7)	-	(+0,8)
TAVV	3	3 (2,4)	0 (0,0)	-	(+0,6)	+3	(+3,0)
RKSV Altior**	2	2 (1,5)	2 (1,6)	-	(+0,5)	-	(+0,4)
Totaal gemeente Nieuwkoop*	17	15	6	+2		+11	

* Noot: De totale behoefte aan wedstrijdsvelden in gemeente Nieuwkoop is berekend door de afgeronde behoefte aan velden per voetbalvereniging in gemeente Nieuwkoop op te tellen.

**De behoefte voor RKSV Altior is berekend op basis van het aantal teams in seizoen 2019/'20.

Tabel 4.9 Vraag-aanbodanalyse trainingsvelden voetbalverenigingen gemeente Nieuwkoop in het seizoen 2019/'20 (in aantallen)

Vereniging	Aanbod	Behoefte	Overschot (+) / tekort (-)
SV Nieuwkoop	1,5	1,5 (1,5)	-
VV Sportief	1,0	1,0 (0,2)	-
NSV '46	1,0	1,0 (1,1)	-
SV Zevenhoven	1,0	1,0 (0,9)	-
SV Nicolaas Boys	1,75	1,0 (1,2)	+0,75
TAVV	2,0	1,0 (1,2)	+1
RKSV Altior**	2,0	1,5 (1,5)	+0,5
Totaal gemeente Nieuwkoop*	10,25	8	+2,25

* Noot: De totale behoefte aan trainingsvelden in gemeente Nieuwkoop is berekend door de afgeronde behoefte aan velden per voetbalvereniging in gemeente Nieuwkoop op te tellen.

**De behoefte voor RKSV Altior is berekend op basis van het aantal teams in seizoen 2019/'20.

Toekomstige behoefte aan voetbalvelden blijft naar verwachting stabiel

De berekening van de toekomstige teamaantallen (2025 en 2035) berust op de verwachte bevolkingsontwikkeling en de ledenontwikkeling van de voetbalverenigingen. De bevolkingsprognose is in hoofdstuk 2 weergegeven. Zoals in paragraaf 4.2 is weergegeven is het aantal leden van de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop in de afgelopen jaren licht gedaald. Wanneer we deze ontwikkelingen extrapoleren op de ontwikkeling van de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop, heeft dit weinig effect op de behoefte aan velden van de voetbalverenigingen (zie tabel 4.9 en 4.10). Dit betekent dat wanneer de voetbalverenigingen in staat zijn om vrouwen/meisjes en ouderen aan de club te binden, de verwachting is dat de geconstateerde veldbehoefte in het seizoen 2018/'19 nagenoeg stand zal houden tot 2035.

Tabel 4.10 (Verwachte) behoefte wedstrijd velden voetbalverenigingen gemeente Nieuwkoop in 2025 en 2035 (in aantallen)

Vereniging	Aanbod	Behoefte							
		Bevolkingsontwikkeling				Correctie verenigingsontwikkeling			
		2025		2035		2025		2035	
		Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.
SV Nieuwkoop	4	3 (2,7)	1 (0,2)	3 (2,8)	1 (0,2)	3 (2,6)	1 (0,2)	3 (2,3)	1 (0,2)
VV Sportief	1	1 (0,4)	0 (0,0)	1 (0,4)	0 (0,0)	1 (0,3)	0 (0,0)	1 (0,3)	0 (0,0)
NSV '46	2	2 (1,9)	1 (0,2)	2 (1,9)	1 (0,2)	2 (1,7)	1 (0,1)	2 (1,9)	0 (0,0)
SV Zevenhoven	3	2 (1,6)	0 (0,0)	2 (1,6)	0 (0,0)	2 (1,5)	0 (0,0)	2 (1,3)	0 (0,0)
SV Nicolaas Boys	2	2 (1,2)	2 (1,1)	2 (1,2)	2 (1,1)	1 (0,9)	2 (1,2)	1 (0,6)	2 (1,2)
TAVV	3	3 (2,3)	0 (0,0)	3 (2,3)	0 (0,0)	3 (2,5)	0 (0,0)	3 (3,0)	0 (0,0)
RKSV Altior**	2	2 (1,4)	2 (1,5)	2 (1,4)	2 (1,4)	2 (1,5)	2 (1,6)	2 (1,8)	2 (1,8)
Gemeente Nieuwkoop									
totaal*	17	15	6	15	6	14	6	14	5

* Noot: De totale behoefte aan wedstrijd velden in gemeente Nieuwkoop is berekend door de afgeronde behoefte aan velden per voetbalvereniging in gemeente Nieuwkoop op te tellen.

**De behoefte voor RKSV Altior is berekend op basis van het aantal teams in seizoen 2019/'20.

Tabel 4.11 (Verwachte) behoefte trainingsvelden voetbalverenigingen gemeente Nieuwkoop in 2025 en 2035 (in aantallen)

Vereniging	Aanbod	Behoefte			
		Bevolkingsontwikkeling		Correctie verenigingsontwikkeling	
		2025	2035	2025	2035
SV Nieuwkoop	1,5	1,5 (1,5)	1,5 (1,5)	1,5 (1,4)	1,5 (1,3)
VV Sportief	1,0	1,0 (0,2)	1,0 (0,2)	1,0 (0,1)	1,0 (0,1)
NSV '46	1,0	1,0 (1,0)	1,0 (1,0)	1,0 (0,9)	1,0 (0,9)
SV Zevenhoven	1,0	1,0 (0,8)	1,0 (0,8)	1,0 (0,8)	1,0 (0,7)
SV Nicolaas Boys	1,75	1,0 (1,2)	1,0 (1,2)	1,0 (1,0)	1,0 (0,9)
TAVV	2,0	1,0 (1,0)	1,0 (1,1)	1,0 (1,2)	1,5 (1,5)
RKSV Altior**	2,0	1,5 (1,4)	1,5 (1,4)	1,5 (1,5)	2,0 (1,8)
Gemeente Nieuwkoop totaal*	10,25	8,0	8,0	8,0	9,0

* Noot: De totale behoefte aan trainingsvelden in gemeente Nieuwkoop is berekend door de afgeronde behoefte aan velden per voetbalvereniging in gemeente Nieuwkoop op te tellen.

**De behoefte voor RKSV Altior is berekend op basis van het aantal teams in seizoen 2019/'20.

4.4 Toekomstperspectief voetbalverenigingen

De voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop hebben met dezelfde maatschappelijke uitdagingen en ontwikkelingen te maken als in paragraaf 3.5 is geschetst. Kijkend naar de veerkracht van de verenigingen vallen de volgende aspecten op.

Aantal teams voetbalverenigingen onder druk

Zoals in paragraaf 4.2 is weergegeven, heeft het merendeel van de verenigingen te maken met een daling van het aantal teams. Een meerderheid van de verenigingen geeft aan dat de aanwas van nieuwe leden bij de vereniging onder druk staat omdat in de kern waar ze zijn gelegen vergrijzing plaats vindt. De voetbalverenigingen hebben het gevoel dat alle potentiële leden zijn bereikt en dat jaarlijks goed en genoeg aan ledenwerving wordt gedaan. De enige manier die door de clubs wordt aangegeven om te kunnen groeien is als in de dorpskernen meer woningen worden gebouwd. Deze verenigingen geven aan dat de belangrijkste uitdaging voor hun toekomst buiten hun vermogen ligt om daar zelf iets aan te doen. Enkele andere verenigingen maken zich minder zorgen om de toekomst. Dit zijn verenigingen die in hun kern minder met vergrijzing hebben te maken en een aanwas van jonge leden zien. Ook voor deze clubs blijft ledenontwikkeling een aandachtspunt omdat de verwachting is dat teamsporten zoals voetbal in de toekomst in ledenaantal zullen teruglopen. Tegelijkertijd biedt de popularisering van het vrouwen-/meisjesvoetbal en de toename van ouderen binnen de gemeente voor enkele verenigingen perspectief. Enkele verenigingen geven aan binnen deze groep nog groei mogelijkheden te zien. Ondanks de vergrijzing zijn weinig clubs actief met aanpassing van hun aanbod voor hun oudste groep leden. Gezien de verwachte stijging van het aandeel ouderen, liggen hier voor de meeste voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop nog kansen.

Voldoende kader naar verwachting grootste uitdaging voor toekomst verenigingen

Naast het op peil houden van het aantal leden is een van de grootste uitdagingen voor de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop voldoende en geschikt kader vinden. Het merendeel van de verenigingen geeft aan de uitvoerende werkzaamheden met vrijwilligers net aan te kunnen. Het vinden van mensen voor met name structurele taken zoals bestuursfuncties en leiders van teams kost verenigingen daarentegen steeds meer moeite. Daarnaast geven verschillende verenigingen aan dat de

gemiddelde leeftijd van de vrijwilligers stijgt en steeds meer taken op minder vrijwilligers terecht komen. Dit betekent voor clubs dat ze in staat zijn om de operationele taken uit te voeren, maar dat het creëren van een visie, ontplooiën van samenwerkingsverbanden en het ontwikkelen van aanbod voor nieuwe doelgroepen geen prioriteit krijgen. Hoewel het vinden van voldoende en geschikt kader op dit moment nog geen acuut probleem vormt, verwacht het merendeel van de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop dat het vinden van voldoende vrijwilligers in de toekomst een groter knelpunt gaat worden. De verenigingen zouden meer problemen op het gebied van vrijwilligers ervaren wanneer StiBuNi niet verantwoordelijk zou zijn voor het onderhoud en renovatie van de voetbalvelden. Vrijwilligers zouden meer ontlast kunnen worden wanneer de samenwerkingen tussen de voetbalverenigingen verder uitgebreid wordt naar het gezamenlijk organiseren van activiteiten of het ontwikkelen van aanbod voor nieuwe doelgroepen.

Verken mogelijkheden tot clustering voetbalverenigingen

In een poging het toekomstperspectief van voetbalverenigingen te verbeteren en de voetbalaccommodaties efficiënter te benutten kan gedacht worden aan het clusteren of fuseren van verenigingen. Door van dezelfde accommodatie gebruik te maken kunnen verenigingen efficiënter gebruik maken van de accommodatie, kantine/clubhuis en vrijwilligers. Wanneer het aanbod wordt afgezet tegen de behoefte aan voetbalvelden in gemeente Nieuwkoop, bestaan per vereniging verschillen in de mate van overcapaciteit van de voetbalvelden (zie paragraaf 4.3). In gemeente Nieuwkoop lijken mogelijkheden tot clustering van de voetbalverenigingen te zijn. Kijkend naar de spreiding van de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop en de afstand die inwoners moeten afleggen naar de voetbalvereniging, komen VV Sportief en NSV '46 of SV Zevenhoven en SV Nicolaas Boys, als eerste in aanmerking voor een clustering van de voetbalverenigingen, doordat zij het dichtst bij elkaar zijn gelegen. Op basis van de gezamenlijke behoefte aan wedstrijdelden komen SV Zevenhoven en SV Nicolaas Boys uit met de velden die bij SV Zevenhoven zijn gelegen. VV Sportief en NSV '46 hebben gezamenlijk meer behoefte aan wedstrijdelden dan dat bij een van de twee verenigingen is gelegen, waardoor bij een clustering uitbreiding van het complex vereist is. De voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop zien zelf weinig in een fusie tussen verschillende verenigingen. De verenigingen geven aan dat wanneer hun leden een grotere afstand naar de vereniging zouden moeten afleggen, een deel van de leden naar verwachting zal stoppen. Dit geldt ook voor een deel van de vrijwilligers die zich inzet voor de vereniging. Dit betekent dat een fusie tussen de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop naar verwachting voor een betere bezetting zal zorgen, maar van invloed kan zijn op de sportbeoefening en leefbaarheid in met name de kleine kernen van gemeente Nieuwkoop.

4.5 Toekomstperspectief StiBuNi in gemeente Nieuwkoop

In deze paragraaf wordt het toekomstperspectief van StiBuNi beschreven. Dit wordt gedaan op basis van de mening en ervaring van zowel StiBuNi als de betrokken voetbalverenigingen, en de kansen en uitdagingen waar de voetbalsport naar verwachting mee te maken krijgt (zie tabel 4.12).

StiBuNi verantwoordelijk voor onderhoud en renovatie voetbalaccommodaties

Na de harmonisatie van de gemeenten Nieuwkoop, Ter Aar en Liemeer tot een gemeente Nieuwkoop is door de gemeenteraad besloten om ook de verschillende constructies met de voetbalverenigingen die op dat moment in de verschillende gemeenten bestonden te harmoniseren. De gemeente besloot een stichting verantwoordelijk te maken voor het beheer van de voetbalaccommodaties, waardoor ook gezamenlijk inkoopvoordeel en fiscaal voordeel kon worden behaald. Daartoe is in december 2011 Stichting Buitensportvoorzieningen Nieuwkoop (StiBuNi) opgericht met als doel het exploiteren van onroerende zaken in het algemeen en sportaccommodaties in het bijzonder (StiBuNi, 2019). Dit betekent dat de stichting verantwoordelijk is gesteld voor grofweg twee activiteiten: het beheer en de renovatie/realisatie van de voetbalvelden in gemeente Nieuwkoop. Onder beheer valt het dagelijkse

onderhoud en het jaarlijkse grootonderhoud van de velden. Onder renovatie/realisatie vallen de activiteiten ter renovatie van de bestaande en de realisatie van nieuwe voetbalvelden. Daarnaast bood de vorm van een stichting onder de regeling Sportbesluit mogelijkheden om een deel van de btw te compenseren. Deze regeling is echter in 2019 afgelopen. De stichting huurt de parken van de zeven voetbalverenigingen van de gemeente en verhuurt deze door aan de clubs. Hierdoor is StiBuNi de contact- en contractpartij als het gaat om de voetbalparken in gemeente Nieuwkoop. De stichting staat tussen de gemeente die beleidsmatige keuzes maakt over ondersteuning van de voetbalsport, en de clubs die zeggenschap hebben over hun club. Gemeente Nieuwkoop heeft tot en met 2021 met de stichting een subsidieovereenkomst gesloten waarmee renovatie, onderhoud en huur van de velden van de voetbalclubs worden ondersteund. Tot 2021 is de huurconstructie met de verenigingen in opbouw, waarbij clubs trapsgewijs meer gaan betalen. Het bestuur van de stichting bestaat uit vrijwilligers afkomstig uit de verschillende voetbalclubs, maar die op dit moment niet verbonden zijn aan de verenigingen. Dit om onafhankelijkheid van de stichting te waarborgen, maar tegelijkertijd ook te beschikken over voldoende kennis en kunde over voetbal. Dat de stichting dicht bij de voetbalverenigingen staat en veel kennis en kunde over voetbal bezit, is een belangrijke factor voor het vertrouwen dat de meeste voetbalverenigingen hebben in de stichting.

Ontzorgen van verenigingen, schaalvoordelen en overkoepelende blik belangrijk

StiBuNi vervult een belangrijke rol in gemeente Nieuwkoop door het ontzorgen van de voetbalverenigingen met betrekking tot het onderhoud en renovatie van de velden en het verzorgen van de meerjarenplanning waarin is vastgelegd wanneer welk park toe is aan vervanging. Wanneer verenigingen zelf verantwoordelijk zouden zijn voor het onderhoud en renovatie van de velden betekent dit een extra druk op de vrijwilligers die de verenigingen verbonden aan de stichting op dit moment in mindere mate ervaren. Dankzij StiBuNi is de kwaliteit van de velden hoog, waardoor meer op de velden kan worden gespeeld en voetbal minder belastend is voor de gezondheid van met name ouderen. Ook de gemeente heeft voordeel van deze constructie. Zij is niet verantwoordelijk voor de exploitatie van de velden en de stichting is voor zeven voetbalverenigingen de contract- en contactpartij met de gemeente. Daarnaast worden door de stichting schaalvoordelen behaald door het verzorgen van het onderhoud, een gezamenlijke inkoop van onderhoudsmateriaal en het doen van subsidieaanvragen. Grotere schaalvoordelen zouden kunnen worden gehaald wanneer de stichting dit ook doet voor andere verenigingen in gemeente Nieuwkoop. Tot slot is de stichting in staat om met een overkoepelende blik naar ontwikkelingen binnen en buiten de voetbalsport te kijken. Het ontzorgen van verenigingen, behalen van schaalvoordelen en een overkoepelende blik op ontwikkelingen worden naar verwachting steeds belangrijker doordat de druk op de voetbalverenigingen naar verwachting ook steeds groter wordt.

StiBuNi worstelt met toekomstige functie

Een belangrijke taak voor StiBuNi was het terugvorderen van btw, waardoor een gezamenlijk fiscaal voordeel kon worden behaald. Tot januari 2019 hoefden verenigingen die aan hun leden de gelegenheid gaven om te sporten geen btw over hun contributie in rekening te brengen. Andere organisaties, zoals bijvoorbeeld een beheerstichting die de accommodatie beschikbaar stelt aan een vereniging, waren niet vrijgesteld van btw. Wanneer de stichting de investeringen deed, kon de btw worden teruggevorderd. Per 1 januari 2019 zijn alle organisaties, die zonder winstoogmerk de gelegenheid geven om te sporten, vrijgesteld van btw. Dit betekent dat een beheerstichting geen btw meer hoeft af te dragen, maar ook geen recht meer heeft op het terugvorderen van de btw. Hierdoor is een belangrijke taak voor StiBuNi weggevallen. Daarnaast was een belangrijke functie voor StiBuNi om uitvoering te geven aan de gemeentelijke voorwaarden in het renoveren en realiseren van enkele nieuwe sportaccommodaties. Deze projecten zijn inmiddels afgerond, waardoor StiBuNi zichzelf afvraagt wat nu nog de toegevoegde waarde is van de stichting. Tot slot is de belangrijkste onzekere factor voor StiBuNi de aflopende subsidieovereenkomst met de gemeente in 2021, waardoor het onzeker is of de stichting over nieuwe middelen kan beschikken om haar taken uit te voeren.

Toekomstige kansen en uitdagingen StiBuNi

Subsidie gemeente bepalend voor toekomst StiBuNi

De toekomst van StiBuNi is afhankelijk van de keuzes die met betrekking tot het subsidiebeleid door de gemeente worden gemaakt. Zonder blijvende ondersteuning van de gemeente is StiBuNi niet in staat om het kwaliteitsniveau te kunnen garanderen dat de stichting voor ogen heeft en StiBuNi zal hierdoor naar verwachting stoppen met het uitvoeren van het takenpakket. De stichting ziet weinig andere mogelijkheden voor het verwerven van voldoende middelen. Zo is het verhogen van de huur voor verenigingen op dit moment niet mogelijk door een beperkte draagkracht van verenigingen. De meeste voetbalverenigingen geven aan het onderhoud en de renovatie van de voetbalvelden moeilijk zelf te kunnen, omdat ze op dit moment al moeite hebben om de begroting sluitend te houden en voldoende vrijwilligers te vinden. Zonder ondersteuning vanuit StiBuNi zullen verschillende clubs het naar verwachting lastig krijgen. Een vereniging geeft aan wel zelf het beheer en onderhoud van de voetbalvelden te willen uitvoeren en het niet erg te vinden als de stichting er mee ophoudt. Wanneer de stichting over minder financiële middelen beschikt zal de functie van de stichting naar verwachting veranderen. Met minder geld moet de stichting namelijk afwijken van de meerjarenplanning die is opgesteld omtrent grootonderhoud en renovatie. Deze keuzes zullen naar verwachting bepalend zijn voor de toekomst van de verenigingen, omdat clubs met name de renovatie van de velden niet zelf kunnen dragen. Deze keuzes wil de stichting niet maken, omdat dit bepalend is voor de toekomst van de verenigingen.

Uitbreiding naar andere sporten zet druk op vrijwilligers

Om derol van StiBuNi te vergroten kan nagedacht worden aan het verruimen van het takenpakket van de stichting. De stichting zelf staat hiervoor open. Binnen de huidige doelstelling van de exploitatie van onroerende zaken in het algemeen en sportaccommodaties in het bijzonder past uitbreiding naar andere sporten dan alleen voetbal. Bij de oprichting is hier al rekening mee gehouden. Het voordeel is dat er verdere schaalvoordelen kunnen worden behaald. Wat uitbreiding naar andere sporten echter lastig maakt, is dat andere sporten in gemeente Nieuwkoop veelal met andere startposities hebben te maken. Zo is in hoofdstuk 3 beschreven dat bijvoorbeeld tennisverenigingen ofwel zelf eigenaar zijn van hun tennispark, ofwel het tennispark van een derde partij of de gemeente huren. Dit compliceert een vergelijkbare constructie als met de voetbalverenigingen. Daarnaast bestaat StiBuNi op dit moment uit vrijwilligers van voetbalverenigingen die met name kennis en kunde hebben opgebouwd over voetbalaccommodaties. Andersoortige accommodaties vragen andersoortige kennis en kunde, waardoor ofwel andere vrijwilligers nodig zijn ofwel meer tijdsinvesteringen van de huidige bestuurders. Tot slot is de stichting een vrijwilligersorganisatie. Dit betekent dat bij het toekennen van taken en verantwoordelijkheden gewaakt moet worden dat de tijdsbelasting niet te groot wordt, waardoor de huidige bestuurders met hun functie willen stoppen.

Functieverbreiding door focus op duurzaamheid en/of maatschappelijke activiteiten

Naast functieverbreiding naar verschillende sporten, kan gedacht worden aan functieverbreiding van verschillende activiteiten binnen het voetbal. Hierbij is belangrijk dat goed wordt afgestemd tussen gemeente, stichting en clubs wat deze taken behelzen. De stichting heeft namelijk geen zeggenschap over clubs en kan niet meer doen dan ondersteunen en/of adviserend met clubs in gesprek gaan. Hierdoor is de invloed die de stichting kan uitoefenen beperkt en moet de stichting uitbreiding van haar takenpakket zien in het bieden van meerwaarde voor clubs en gemeente. Dit kan worden bereikt door verder te ontzorgen, schaalvoordelen te behalen of te faciliteren in kennis en kunde. Een mogelijkheid om verder te verkennen zijn investeringen in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking. Ook hier is voor clubs gezamenlijk voordeel te behalen door een gezamenlijke inkoop, onderhoud en subsidieaanvraag en worden clubs tegelijkertijd ontzorgd. Een andere mogelijkheid is functieverbreiding door de maatschappelijke oriëntatie van clubs te stimuleren. Wanneer de stichting als platform wordt

gebruikt voor lokale samenwerkingsverbanden waar kennisdeling en krachtenbundeling plaatsvindt, biedt dit de voetbalverenigingen kansen om samen (nieuw) sportaanbod te ontwikkelen, accommodaties van elkaar te benutten en gezamenlijke activiteiten te organiseren. Door samen te werken kunnen vrijwilligers worden gedeeld en kunnen per vereniging meer activiteiten worden georganiseerd dan wanneer dit niet gezamenlijk gebeurt. Bijvoorbeeld door de stichting kwalitatief aanbod voor de jeugd te laten creëren, gemeentelijke toernooien te laten organiseren of gezamenlijke stappen te zetten om met andere partijen in de buurt samen te werken, zoals bijvoorbeeld andere sportverenigingen, scholen, de gemeente of het bedrijfsleven.

Tabel 4.12 SWOT-analyse StiBuNi

Sterktes	Zwaktes
- Ontzorgen verenigingen en gemeente - Schaalvoordelen - Overkoepelende blik - Duidelijke meerwaarde voor verenigingen	- Afhankelijk van subsidie gemeente - Afhankelijk van inzet vrijwilligers - Alleen gericht op onderhoud/renovatie - Alleen gericht op velden van verenigingen - Alleen gericht op voetbal
Kansen	Uitdagingen
- Functieverbreiding stichting - Duurzaamheid - Platform tot samenwerking en kruisbestuiving	- Druk op verenigingen - Vergrijzing - Problemen vrijwilligers - Einde regeling btw-voordeel

5. Toekomstperspectief binnensportaccommodaties

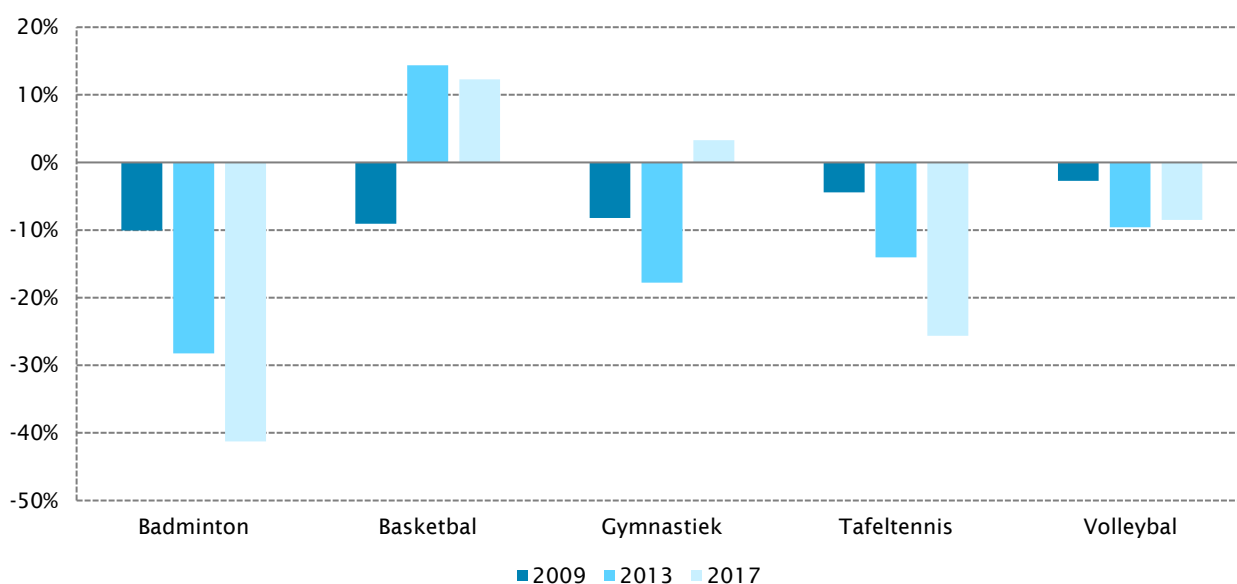
In dit hoofdstuk wordt het aanbod aan binnensportruimte afgezet tegen de behoefte aan binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop. Binnensportruimte wordt gezien als de overdekte sportruimte die wordt benut voor de beoefening van meerdere zalsporten en het geven van bewegingsonderwijs. Het bijzondere van deze accommodaties is enerzijds het dubbelgebruik voor sport en bewegingsonderwijs en anderzijds dat meerdere sporten door middel van verschillende belijningen van dezelfde sportvloer gebruikmaken. Dat onderscheidt dit soort accommodaties van andere overdekte accommodaties, zoals danszalen, dojo's en turnhallen, die alleen voor één tak van sport gebruikt kunnen worden. Waar het gaat om de multifunctionele overdekte accommodaties is een driedeling in typen gangbaar. Deze indeling is gebaseerd op de oppervlakte van de sportvloer. Hierbij wordt van groot naar klein onderscheid gemaakt in sporthallen, sportzalen en gymzalen.

5.1 Landelijke ontwikkeling binnensporten

Groei bij basketbal, gymnastiek en volleybal

Naast het bewegingsonderwijs worden traditionele sportaccommodaties, zoals sporthallen, hoofdzakelijk gebruikt door sportverenigingen die zijn aangesloten bij een sportbond. De ledenontwikkeling van de desbetreffende sportbonden geeft derhalve een goede indicatie van de ontwikkeling in het (structurele) gebruik van deze sportaccommodaties. De binnensportbond die de laatste jaren relatief gezien het sterkst is gedaald, is de badmintonbond (figuur 5.1). In de periode 2005-2017 is het ledental van Badminton Nederland gedaald van 67.000 naar ongeveer 39.000 (-41%). Ook de tafeltennis- (van 36.000 naar 27.000 leden, -26%) en volleybalbond (van 129.000 naar 118.000 leden, -8%) zijn in de periode 2005-2017 in ledental gekrompen. De volleybalbond laat sinds 2013 wel weer een stijging zien. De basketbalbond en gymnastiekunie zijn de laatste jaren na een periode van krimp in ledental gegroeid. Ten opzichte van 2005 is de gymnastiekunie met 3 procent gegroeid (293.000 leden in 2005, 302.000 in 2017). De basketbalbond maakte in dezelfde periode een groei door van 12 procent (46.000 leden in 2005, 51.000 in 2017).

Figuur 5.1 Ontwikkeling lidmaatschappen bij diverse binnensportbonden in de periode 2005-2017 (met 2005 als uitgangsjaar; in procenten)

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2005-2017. Bewerking: Mulier Instituut.

5.2 Aanbod aan binnensportaccommodaties in gemeente Nieuwkoop

3 sporthallen, 1 sportzaal en 6 gymzalen in gemeente Nieuwkoop

Op kaart 5.1 is het aanbod aan binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop weergegeven. In gemeente Nieuwkoop staan drie sporthallen (tabel 5.1). Sporthallen hebben een sportvloer van minimaal 40 bij 20 meter (exclusief uitloopte) waarop ruimte wordt geboden om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor badminton, basketbal, volleybal, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal, zaalvoetbal, en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen). Alle sporthallen in de gemeente zijn in eigendom van gemeente Nieuwkoop. In de gemeente staat één sportzaal (tabel 5.1). De sportzaal is eveneens in gemeentelijke eigendom. Sportzalen hebben een sportvloer van circa 28 bij 22 meter waarop ruimte wordt geboden voor badminton, basketbal, volleybal en sporten zonder belijning, met in principe mogelijkheden voor competitie en training. Sportzalen kunnen wel voor andere zaalsporten als trainingsmogelijkheden fungeren.

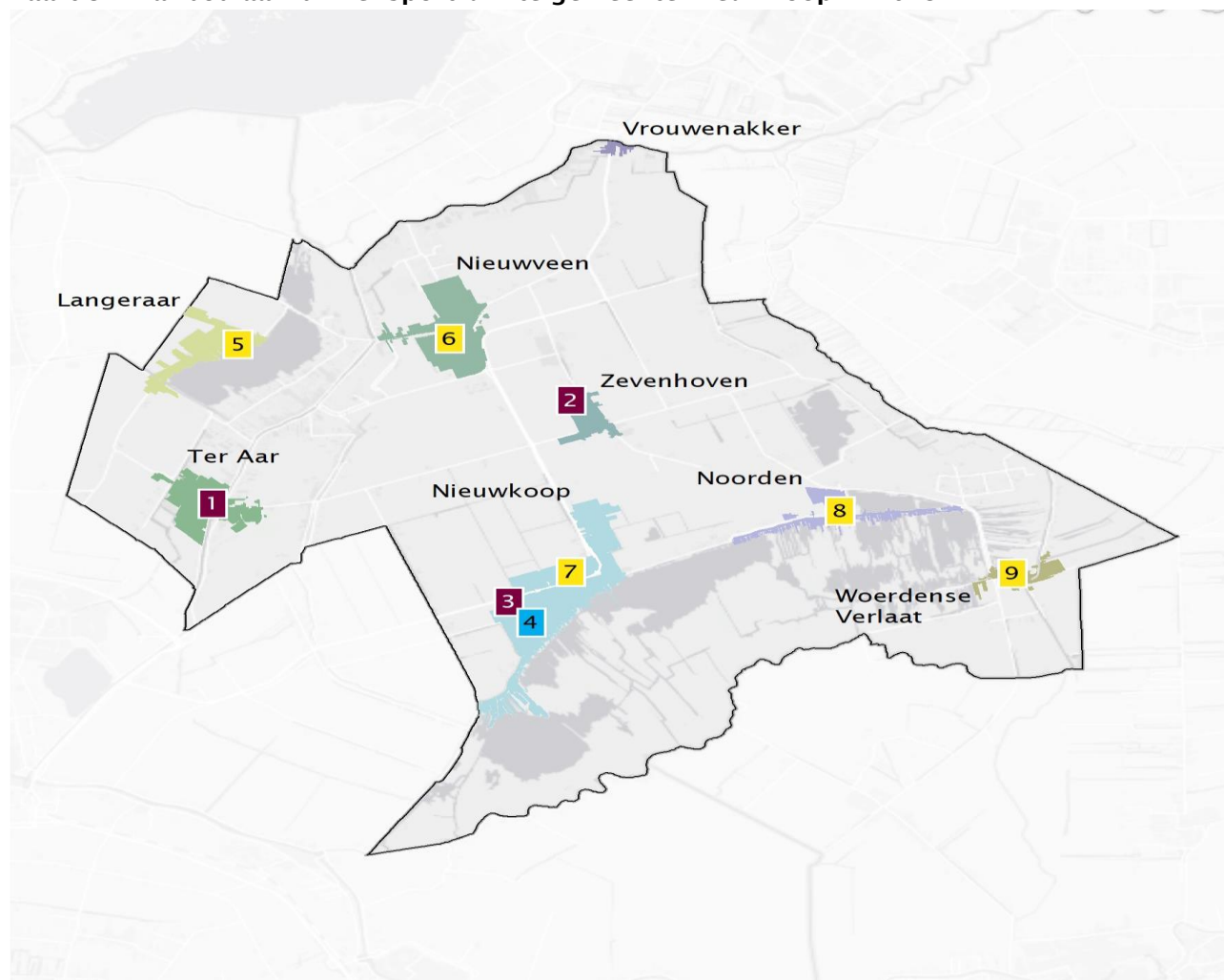
Gymzalen worden primair gebouwd om het bewegingsonderwijs van (basis)scholen te faciliteren. De afmetingen van gymzalen zijn vaak afgeleid van de afmetingen die zijn opgenomen in de Modelverordening Huisvesting Onderwijs (21 bij 12 meter). Deze afmetingen bieden in principe mogelijkheden voor training en competitie voor badminton, diverse gevechts- en verdedigingssporten en tafeltennis. Gymzalen kunnen in sommige gevallen wel als trainingsmogelijkheden voor andere sporten fungeren. In gemeente Nieuwkoop staan zes gymzalen, allen in gemeentelijke eigendom (tabel 5.1). In gemeente Nieuwkoop zijn geen andere binnensportaccommodaties aanwezig die in een significant deel van de behoefte aan multifunctionele binnensportaccommodaties (sporthallen, sportzalen en gymzalen) voorzien. Daarnaast zijn voor zo ver bekend geen mutaties in het aanbod aan binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop gepland.

Tabel 5.1 Aanbod aan binnensportruimte gemeente Nieuwkoop in 2019

Kern	Binnensportruimte	Exploitant	Vloer-afmetingen	Opmerking
<i>Sporthallen</i>				
Ter Aar	De Vlinder	Rijnvicus	44 bij 32	
Nieuwkoop	De Steupel	E. van den Helder	44 bij 28	
Zevenhoven	De Vlijt	H. Bakker	44 bij 24	
<i>Sportzaal</i>				
Nieuwkoop	De Steupel	E. van den Helder	28 bij 27	
<i>Gymzalen</i>				
Nieuwkoop	Buytewech	Stichting Beheer en Exploitatie MFA Buytewech	20 bij 10	Twee gymzalen op de locatie
Nieuwveen	De Ringkant	H. Bakker	22 bij 20	
Noorden	Noorden	Stichting Katholiek Basisonderwijs De Veenplas	20 bij 10	
Ter Aar	Aeresteijn	Stichting Katholiek Basisonderwijs De Veenplas	20 bij 10	
Woerdense Verlaat	Beatrix	Stichting tot behoud gebouw Beatrix	Niet bekend	

Toelichting: alle binnensportruimtes zijn in eigendom van de gemeente Nieuwkoop, met uitzondering van de gymzaal in Woerdense Verlaat. Buytewech bestaat uit twee gymzalen.

Kaart 5.1 Aanbod aan binnensportruimte gemeente Nieuwkoop in 2019

Sporthallen (rood) 1) De Vlinder 2) De Vliet 3) De Steupel

Sportzaal (blauw) 4) De Steupel

Gymzalen (geel) 5) Aeresteijn 6) De Ringkant 7) Buytewech (twee gymzalen) 8) Noorden 9) Beatrix

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Aanbod binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop ongeveer gelijk aan landelijk

De sporthallen, sportzalen en gymzalen in gemeente Nieuwkoop vertalen zich naar 17 zaaldelen. Hierbij is een sporthal drie zaaldelen, een sportzaal twee zaaldelen, en een gymzaal één zaaldeel (ongeacht of scheidingswanden in de sportruimtes aanwezig zijn). De gemeente beschikt over 2,6 sporthallen per 25.000 inwoners (tabel 5.2). Dit is iets hoger dan het landelijke gemiddelde (2,2), maar lager dan het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (3,1). Het aantal sportzalen in gemeente Nieuwkoop (0,9 per 25.000 inwoners) is in lijn met de landelijke cijfers (1,0 per 25.000 inwoners). Het aantal gymzalen in gemeente Nieuwkoop (5,2 per 25.000 inwoners) is lager dan het landelijke gemiddelde (6,5 per 25.000 inwoners), maar iets hoger dan het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (4,9 per 25.000 inwoners). Het totale aanbod aan binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop (14,8 per 25.000 inwoners) is als resultaat iets lager dan het landelijke gemiddelde (15,2 per 25.000 inwoners) en ruim lager dan het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (16,6 per 25.000 inwoners).

Tabel 5.2 Benchmark aanbod sporthallen, sportzalen en gymzalen gemeente Nieuwkoop in 2019

	Sporthallen		Sportzalen		Gymzalen		Zaaldelen	
	Abs.	Per 25.000 inwoners	Abs.	Per 25.000 inwoners	Abs.	Per 25.000 inwoners	Abs.	Per 25.000 inwoners
Gemeente Nieuwkoop	3	2,6	1	0,9	6	5,2	17	14,8
<i>t.o.v. Nederland</i>		+0,4		-0,1		-1,3		-0,4
Vergelijkbare gemeenten	185	3,1	75	1,2	296	4,9	1.001	16,6
<i>t.o.v. Nederland</i>		+0,9		+0,2		-1,6		+1,4
VSG-regio Hollands Midden	68	2,1	17	0,5	179	5,6	417	13,0
<i>t.o.v. Nederland</i>		-0,1		-0,5		-0,9		-2,2
Nederland	1.547	2,2	691	1,0	4.484	6,5	10.507	15,2

Bron: Database SportAanbod (DSA), 2019.

Afstand naar binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop langer dan gemiddeld

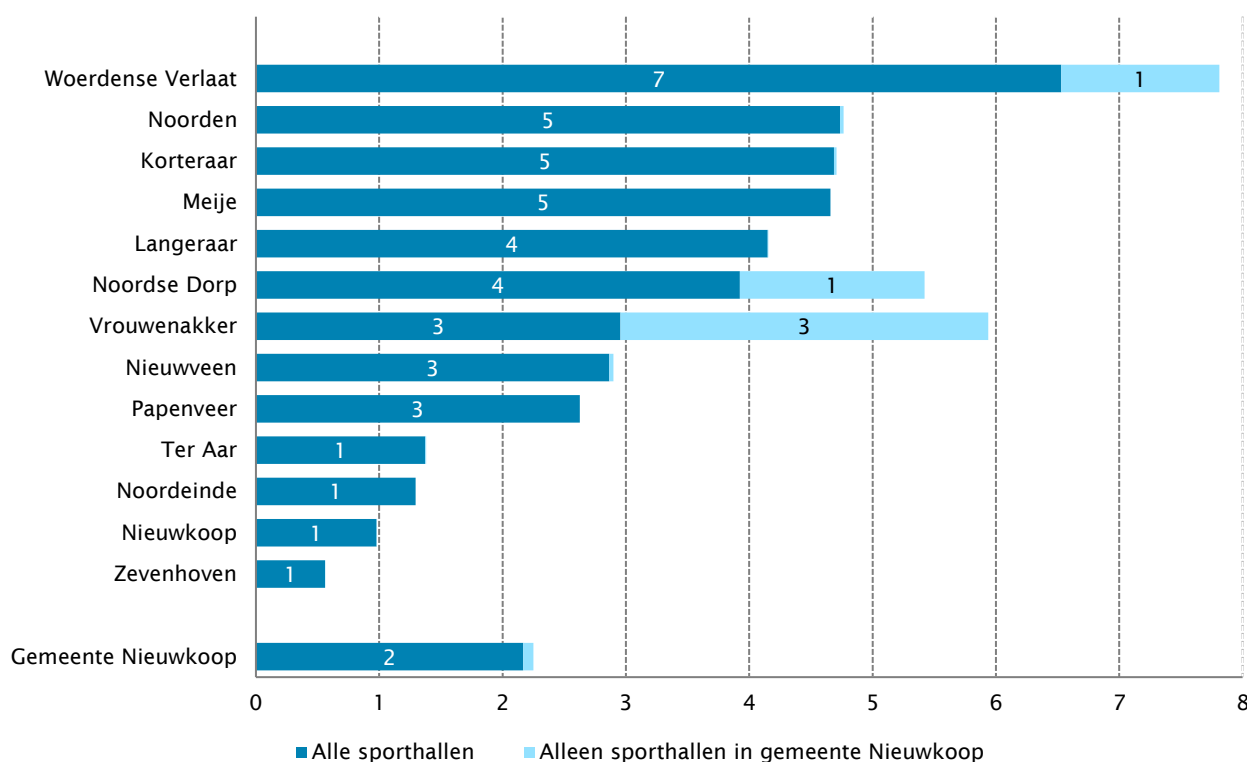
In tabel 5.3 zijn de dertien kernen van gemeente Nieuwkoop toebedeeld aan de voor de inwoners dichtstbijzijnde binnensportruimte (exclusief gymzalen). Dit is uitsluitend op basis van de afstand van de inwoners tot de dichtstbijzijnde binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop. De gemiddelde afstand van de inwoners van gemeente Nieuwkoop naar de dichtstbijzijnde sporthal bedraagt 2,2 kilometer (figuur 5.2). Dit is verder dan het landelijke gemiddelde (1,6 kilometer) en het gemiddelde van gemeenten van 25.000 tot 85.000 inwoners (eveneens 1,6 kilometer) (Van der Poel et al., 2016). Voor circa 1.700 inwoners van de gemeente is een sporthal in een van de randgemeenten van gemeente Nieuwkoop dichterbij dan de dichtstbijzijnde sporthal in de eigen gemeente. Het overgrote deel van deze inwoners woont in Noordse Dorp, Vrouwenakker en Woerdense Verlaat⁴. Voor circa 8.000 inwoners is de afstand tot de dichtstbijzijnde sporthal langer dan 3 kilometer. Dit geldt zowel als alleen de sporthallen gelegen in de gemeente Nieuwkoop worden meegenomen, als wanneer alle sporthallen in omliggende gemeenten worden meegenomen. Nederlanders zijn over het algemeen bereid om 3 kilometer te overbruggen tot een accommodatie voor de sportbeoefening (Hoekman et al., 2013). Wel zijn verschillen te zien tussen typen sportaccommodaties. Voor bijvoorbeeld ijshallen of sporthallen zijn mensen bereid verder te reizen dan voor voetbalvelden.

Tabel 5.3 Verzorgingsgebied sporthallen en sportzaal gemeente Nieuwkoop in 2019

Binnensportruimte	Kernen
De Steupel (sporthal en sportzaal)	Nieuwkoop en Meije
De Vlijt (sporthal)	Noordeinde, Korteraar, Nieuwveen, Noorden, Noordse Dorp, Vrouwenakker, Woerdense Verlaat en Zevenhoven
De Vlinder (sporthal)	Langeraar, Papenveer en Ter Aar

⁴ Voor veel inwoners van Noordse Dorp is sporthal De Phoenix in Mijdrecht (gemeente De Ronde Venen) de dichtstbijzijnde sporthal, voor de inwoners van Vrouwenakker de K.D.O.-Sporthal in De Kwakel (gemeente Uithoorn) en voor de inwoners van Woerdense Verlaat sporthal De Schulenburg in Kamerik (gemeente Woerden).

Figuur 5.2 Gemiddelde afstand tot dichtstbijzijnde sporthal inwoners kernen gemeente Nieuwkoop in 2019 (in kilometers)

Voldoende spreiding binnensportruimte voor bewegingsonderwijs

De spreiding van de binnensportruimtes over gemeente Nieuwkoop dient dusdanig te zijn dat de gemeente voldoet aan haar taakstelling om te voorzien in binnensportruimte voor het bewegingsonderwijs. De binnensportruimte waar de scholen hun gymlessen geven, moet binnen een bepaalde afstand vanaf het schoolgebouw te bereiken zijn. De kortste verwijsafstand die is opgenomen in de gemeentelijke verordening bedraagt 1 kilometer voor het basisonderwijs en 2 kilometer voor het voortgezet onderwijs⁵. In tabel 5.3 zijn voor de scholen gevestigd in gemeente Nieuwkoop de afstanden (gemeten over de weg) tot de drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes opgenomen⁶. Elke school heeft een binnensportruimte binnen 1 kilometer bereikbaar vanaf het schoolgebouw. De scholen maken in de praktijk inderdaad gebruik van de dichtstbijzijnde binnensportruimte. Binnen 1 kilometer zijn voor geen enkele schooluitwijkmogelijkheden naar een andere binnensportruimte.

⁵ De verwijsafstand die van toepassing is voor een school is afhankelijk van het aantal klokuren bewegingsonderwijs waar de school aanspraak op kan maken. In de meeste gevallen is een ruimere verwijsafstand van toepassing.

⁶ De afstanden in de gemeentelijke verordening hebben betrekking op de hemelsbrede afstand. De afstanden gemeten over de weg zijn per definitie even lang of langer dan de hemelsbrede afstand.

Tabel 5.3 Afstanden tussen scholen en de drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes vanaf het schoolgebouw gemeente Nieuwkoop in 2019 (afstanden in kilometers, gemeten over de weg)

School		Binnensportruimte		Afstand
Kern	Naam	Kern	Naam	
Basisonderwijs				
Nieuwkoop	De Rietkraag	Nieuwkoop	Gymzaal Buytewech	0,0
		Nieuwkoop	Sporthal en -zaal De Steupel	1,6
		Noorden	Gymzaal Noorden	3,9
	De Zilveren Maan	Nieuwkoop	Gymzaal Buytewech	0,0
		Nieuwkoop	Sporthal en -zaal De Steupel	1,6
		Noorden	Gymzaal Noorden	3,9
	Maranatha	Nieuwkoop	Gymzaal Buytewech	0,0
		Nieuwkoop	Sporthal en -zaal De Steupel	1,6
		Noorden	Gymzaal Noorden	3,9
Noorden	Antoniusschool	Noorden	Gymzaal Noorden	0,0
		Woerdense Verlaat	Gymzaal Beatrix	3,4
		Nieuwkoop	Gymzaal Buytewech	3,9
Woerdense Verlaat	De Meent	Woerdense Verlaat	Gymzaal Beatrix	0,2
		Noorden	Gymzaal Noorden	3,5
		Nieuwkoop	Gymzaal Buytewech	7,2
Ter Aar	Aeresteijn	Ter Aar	Gymzaal Aeresteijn	0,0
		Nieuwveen	Gymzaal De Ringkant	3,7
		Ter Aar	Sporthal De Vlinder	4,1
	De Fontein	Ter Aar	Sporthal De Vlinder	0,4
		Ter Aar	Gymzaal Aeresteijn	4,3
		Nieuwveen	Gymzaal De Ringkant	5,4
	De Vosseschans	Ter Aar	Sporthal De Vlinder	0,4
		Ter Aar	Gymzaal Aeresteijn	4,4
		Nieuwveen	Gymzaal De Ringkant	5,6
	Het Kompas	Ter Aar	Sporthal De Vlinder	0,6
		Ter Aar	Gymzaal Aeresteijn	4,5
		Nieuwveen	Gymzaal De Ringkant	5,9
Nieuwveen	De Veenvogel	Nieuwveen	Gymzaal De Ringkant	0,0
		Zevenhoven	Sporthal De Vlijt	2,8
		Ter Aar	Gymzaal Aeresteijn	3,7
Zevenhoven	De Diamant	Zevenhoven	Sporthal De Vlijt	1,0
		Nieuwveen	Gymzaal De Ringkant	2,0
		Nieuwkoop	Gymzaal Buytewech	5,2
Voortgezet onderwijs				
Nieuwkoop	Ashram College	Nieuwkoop	Sporthal en -zaal De Steupel	0,6
		Nieuwkoop	Gymzaal Buytewech	1,2
		Noorden	Gymzaal Noorden	4,4

Toelichting: De blauwgedrukte binnensportruimte betreft de accommodatie waar de desbetreffende school haar bewegingsonderwijs geeft.

5.3 Behoeftte aan binnensportaccommodaties in gemeente Nieuwkoop

In deze paragraaf wordt de normatieve behoefte aan binnensportruimte vanuit de (georganiseerde) binnensport en het bewegingsonderwijs beschreven. Hierbij baseren we ons op landelijke normen en richtlijnen. De normatieve behoefte wordt zowel op gemeentelijk niveau als per kern beschreven.

(Georganiseerde) binnensport

De normatieve behoefte aan sporthallen en sportzalen voor de (georganiseerde) binnensport wordt berekend aan de hand van draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen. De draagvlakcijfers houden rekening met de omvang en samenstelling van de bevolking om het aantal benodigde sporthallen en sportzalen te bepalen. Zij houden geen rekening met (veranderingen in) de lokale sportdeelname of het sportaccommodatiegebruik. De normatieve behoefte wordt weergegeven in een bandbreedte, met een theoretische minimale behoefte (minimaal aantal benodigde accommodaties) en een theoretische maximale behoefte (het maximaal aantal benodigde accommodaties). Gymzalen en andere overdekte sportaccommodaties (zoals danszalen, dojo's en turnhallen) zonder vastgestelde normen om de behoefte mee te bepalen, kunnen een deel van de (sportspecifieke) vraag naar sporthallen en sportzalen opvangen.

Voldoende capaciteit voor (georganiseerde) binnensport in gemeente Nieuwkoop

In gemeente Nieuwkoop bestaat voor de (georganiseerde) binnensport in 2019 in totaliteit een normatieve behoefte van twee sporthallen, en tussen de twee en drie sportzalen (zie tabel 5.4). Het tekort aan sportzalen in de gemeente wordt gecompenseerd door het overschot aan sporthallen. De verwachte bevolkingsontwikkeling (zie hoofdstuk 2) heeft geen invloed op de afgeronde normatieve behoefte aan sporthallen en sportzalen in 2025 en 2035. Dit betekent dat in totaliteit voldoende capaciteit bestaat voor de (georganiseerde) binnensport in gemeente Nieuwkoop. Wel zijn verschillen te zien tussen de kernen in gemeente Nieuwkoop. De grootste normatieve behoefte aan binnensportruimte in de gemeente bestaat in de kern Nieuwkoop. Het aanbod in deze kern is conform de behoefte, evenals in Ter Aar (tabel 5.5). In de overige kernen, met uitzondering van Nieuwveen, bestaat onvoldoende draagvlak voor een sporthal of sportzaal. Nieuwveen heeft een dusdanige bevolkingsomvang en -samenstelling dat een aanbod van een sportzaal te overwegen is op basis van de richtlijnen.

Tabel 5.4 Gemeentebrede vraag-aanbodanalyse sporthallen en sportzalen gemeente Nieuwkoop (o.b.v. Planologische Kengetallen) in 2019, 2025 en 2035

Type	Aanbod	Behoeftte		Overschot (+)/tekort (-)	
		Minimaal	Maximaal	Min.	Max.
Sporthallen (3 zaaldelen)					
2019	3	2 (1,4)	2 (1,9)	+1	+1
2025	3	2 (1,5)	2 (1,9)	+1	+1
2035	3	2 (1,5)	2 (2,0)	+1	+1
Sportzalen (2 zaaldelen)					
2019	1	2 (2,3)	3 (2,9)	-1	-2
2025	1	2 (2,3)	3 (2,9)	-1	-2
2035	1	2 (2,3)	3 (2,9)	-1	-2
Zaaldelen					
2019	11	9 (8,9)	12 (11,4)	+2	-1
2025	11	9 (9,0)	12 (11,6)	+2	-1
2035	11	9 (9,1)	12 (11,7)	+2	-1

Tabel 5.5 Vraag-aanbodanalyse sporthallen en sportzalen kernen gemeente Nieuwkoop in 2019

Kern	Sporthallen			Sportzalen			Zaaldelen		
	Aanbod	Min.	Max.	Aanbod	Min.	Max.	Aanbod	Min.	Max.
Nieuwkoop	1	1 (0,5)	1 (0,6)	1	1 (0,8)	1 (0,9)	5	3 (2,9)	4 (3,8)
Noorden	-	- (0,1)	- (0,1)	-	- (0,1)	- (0,1)	-	1 (0,6)	1 (0,7)
Woerdense Verlaat	-	- (0,0)	- (0,1)	-	- (0,1)	- (0,1)	-	1 (0,3)	1 (0,3)
Ter Aar	1	1 (0,5)	1 (0,6)	-	1 (0,7)	1 (0,9)	3	3 (2,9)	4 (3,7)
Nieuwveen	-	- (0,2)	1 (0,3)	-	1 (0,3)	1 (0,4)	-	1 (1,3)	2 (1,7)
Vrouwenakker	-	- (0,0)	- (0,0)	-	- (0,0)	- (0,0)	-	- (0,0)	- (0,0)
Zevenhoven	1	- (0,1)	- (0,2)	-	- (0,2)	1 (0,3)	3	1 (0,9)	1 (1,2)

Bewegingsonderwijs

Het college van burgemeester en wethouders van gemeente Nieuwkoop stelt jaarlijks vast hoeveel ruimte de gemeente maximaal beschikbaar moet stellen voor het bewegingsonderwijs van de scholen gevestigd binnen de gemeente⁷. Bij gebrek aan landelijke wettelijke normen, zijn scholen echter vrij om meer of minder bewegingsonderwijs te geven dan waar zij volgens de gemeentelijke verordening aanspraak op kunnen maken. Het uitgangspunt in de gemeentelijk verordening voor onderwijshuisvesting is dat gemeente Nieuwkoop ruimte ter beschikking moet stellen waarin wekelijks aan elke groep in het basisonderwijs (6- tot 12-jarigen) twee gymlessen van 45 minuten gegeven kunnen worden (wekelijks 1,5 klokuur). Indien een basisschool niet over een speellokaal beschikt, is er een aanvullende behoefte van 3,75 klokuur per groep van leerlingen van vier en vijf jaar. Het aantal klokuren voor het voortgezet onderwijs is afhankelijk van het aantal leerlingen. In het vervolg wordt het aantal klokuren waar scholen op basis van bovenstaande uitgangspunten aanspraak op kunnen maken, de normatieve behoefte genoemd.

Ruim voldoende capaciteit voor bewegingsonderwijs in gemeente Nieuwkoop

De basisscholen in gemeente Nieuwkoop kunnen in totaal aanspraak maken op binnensportruimtes waarin 97 klokuren bewegingsonderwijs gegeven moet kunnen worden. Hiervoor zijn minimaal vier zaaldelen nodig. Voor het bewegingsonderwijs in het voortgezet onderwijs volstaat één zaaldeel (tabel 5.6). Het aanbod aan zaaldelen in de gemeente bedraagt zestien, waarbij elke sporthal als drie zaaldelen en de sportzaal als twee zaaldelen is meegenomen. Gemeentebreed is zodoende ruim voldoende binnensportruimte aanwezig om het bewegingsonderwijs te accommoderen. Hierbij is geen rekening gehouden met de benodigde spreiding. De verwachte leerlingentoeename heeft een geringe invloed op het benodigd aantal zaaldelen. Gemeentebreed is in 2035 een extra zaaldeel nodig ten opzichte van 2019 en 2025 (tabel 5.6), maar dit heeft geen invloed op de capaciteit aan binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop. In tabel 5.7 zijn de verschillen tussen de kernen weergegeven. De grootste behoefte aan binnensportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs in de gemeente bestaat in de kern Nieuwkoop. Ook wanneer de verwachte leerlingentoeename wordt meegenomen, zijn nu en in de toekomst in elke kern voldoende zaaldelen aanwezig om het bewegingsonderwijs van de scholen gevestigd in de desbetreffende kern te accommoderen (tabel 5.7).

⁷ Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Nieuwkoop 2015.

Tabel 5.6 Benodigd aantal zaaldelen^a t.b.v. bewegingsonderwijs gemeente Nieuwkoop in 2019, 2025 en 2035

Onderwijstype	Aantal scholen	2019		2025		2035	
		Klokuren	Zaaldelen	Klokuren	Zaaldelen	Klokuren	Zaaldelen
Basisonderwijs	11	97,00	4 (3,7)	103,50	4 (4,0)	105,00	5 (4,1)
Voortgezet onderwijs	1	29,60	1 (0,9)	26,75	1 (0,8)	28,32	1 (0,8)

^aEen zaaldeel kan voor maximaal 26 klokuren bewegingsonderwijs van het basisonderwijs worden ingezet, voor het voortgezet onderwijs maximaal 34 klokuren.

Tabel 5.7 Benodigd aantal zaaldelen^a t.b.v. bewegingsonderwijs kernen gemeente Nieuwkoop in 2019, 2025 en 2035

Kern	Onderwijstype	Aantal scholen	2019		2025		2035		Aanbod Aantal zaaldelen
			Klokuren	Zaaldelen	Klokuren	Zaaldelen	Klokuren	Zaaldelen	
Nieuwkoop	Basisonderwijs	3	34,00	2(1,3)	36,00	2(1,4)	36,00	2(1,4)	7
	Voortgezet onderwijs	1	29,60	1(0,9)	26,75	1(0,8)	28,32	1(0,8)	
Noorden	Basisonderwijs	1	6,00	1(0,2)	6,00	1(0,2)	6,00	1(0,2)	1
Woerdense Verlaat	Basisonderwijs	1	3,00	1(0,1)	3,00	1(0,1)	3,00	1(0,1)	1
Ter Aar	Basisonderwijs	4	33,00	2(1,3)	34,50	2(1,3)	36,00	2(1,4)	4
Nieuwveen	Basisonderwijs	1	12,00	1(0,5)	15,00	1(0,6)	15,00	1(0,6)	1
Vrouwenakker	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zevenhoven	Basisonderwijs	1	9,00	1(0,3)	9,00	1(0,3)	9,00	1(0,3)	3

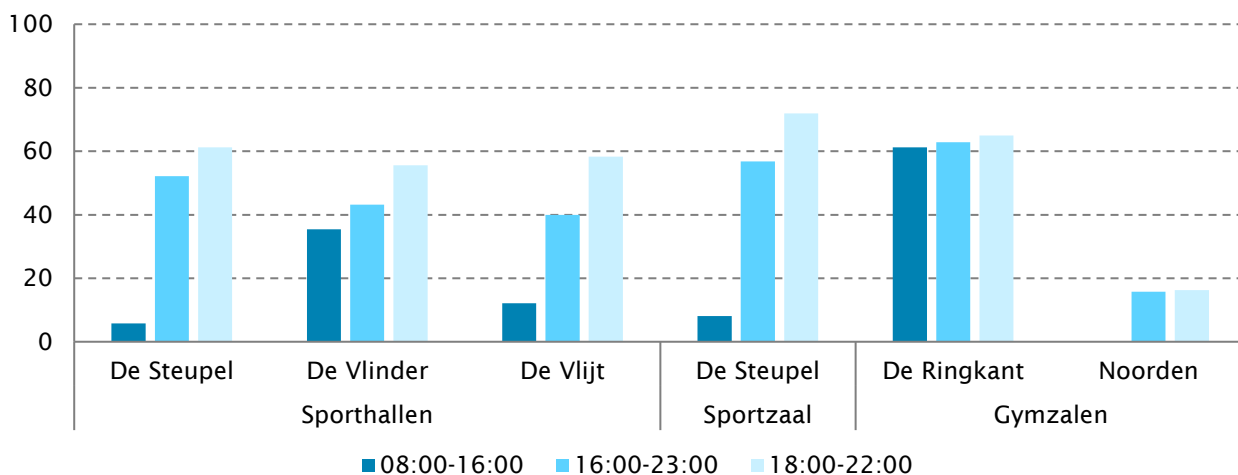
^aEen zaaldeel kan voor maximaal 26 klokuren bewegingsonderwijs van het basisonderwijs worden ingezet, voor het voortgezet onderwijs maximaal 34 klokuren.

5.4 Gebruik van binnensportaccommodaties in gemeente Nieuwkoop

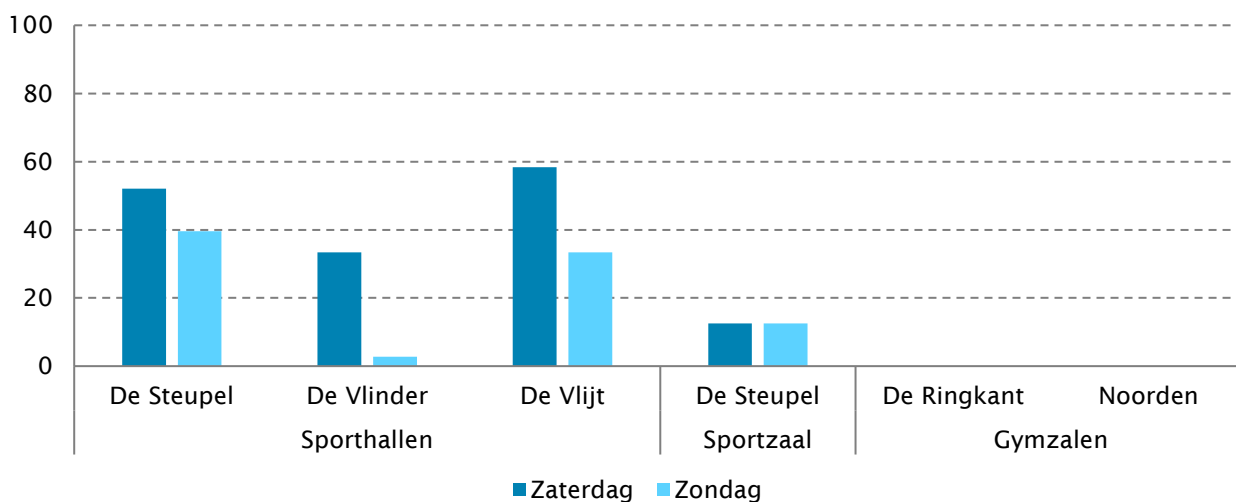
Lage bezetting binnensportruimte gemeente Nieuwkoop

De behoefte aan binnensportruimte verschilt doorgaans per dag en per tijdsblok. Doordeweeks vindt overdag het meeste bewegingsonderwijs tussen 08:00 uur 16:00 uur plaats. Na 16:00 uur zijn de ruimtes tot 23:00 uur beschikbaar voor de (georganiseerde) binnensport, waarbij de uren tussen 18:00 uur en 22:00 uur het meest gewild zijn bij de verenigingen. In het weekend vinden de zaalcompetities tussen 09:00 en 21:00 uur plaats. De sporthallen in gemeente Nieuwkoop staan doordeweeks overdag voor het overgrote deel van de tijd leeg, evenals de sportzaal (zie figuur 5.4). In vergelijkbare gemeenten op basis van stedelijkheid en aantal inwoners ligt de gemiddelde bezettingsgraad van de sporthallen overdag rond de 50 procent, die van de sportzalen rond de 60 procent. In de avond worden de sporthallen en de sportzaal in gemeente Nieuwkoop meer gebruikt dan overdag met een gemiddelde bezettingsgraad tussen de 40 en 50 procent tussen 16:00 en 23:00 uur, en tussen de 60 en 70 procent tussen 18:00 en 22:00 uur. In vergelijkbare gemeenten zien we vooral tussen 18:00 en 22:00 hogere bezettingsgraden. De sporthallen zijn tijdens het reguliere seizoen op zaterdag (tussen 09:00 en 18:00 uur) gemiddeld voor 48 procent van de tijd bezet (zie figuur 5.4). Op zondag worden de sporthallen beduidend minder gebruikt met een gemiddelde bezetting van 25 procent van de tijd. De meeste gymzalen worden in het weekend niet of nauwelijks gebruikt.

Figuur 5.3 Gemiddelde doordeweekse bezetting binnensportruimtes Nieuwkoop naar tijdsperiode in 2019

Figuur 5.4 Gemiddelde weekendbezetting tussen 09:00 en 21:00 uur binnensportruimtes Nieuwkoop in 2019

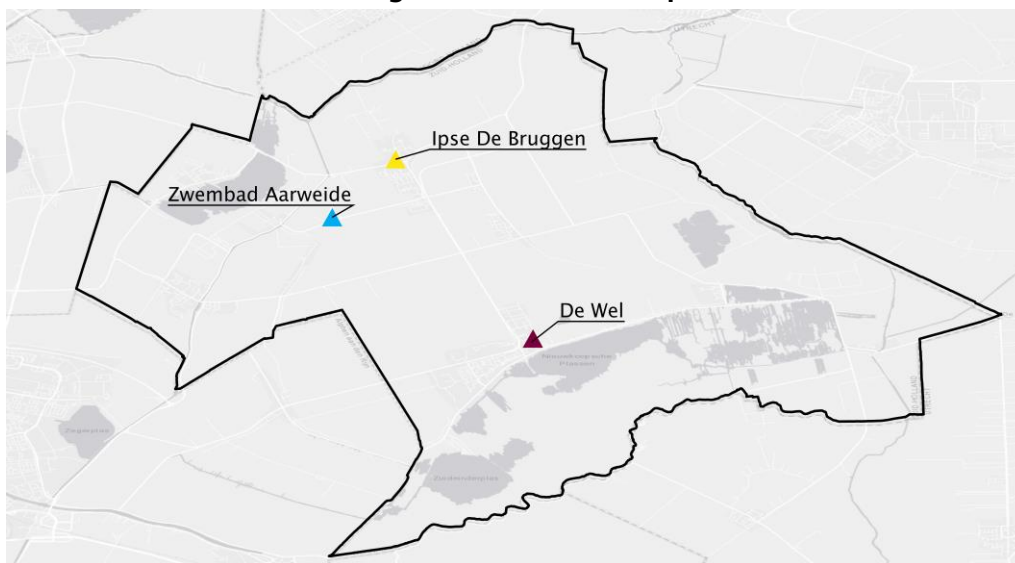
6. Toekomstperspectief zwembaden in gemeente Nieuwkoop

In de gemeente Nieuwkoop is één openbaar overdekt zwembad gevestigd, namelijk het overdekte zwembad De Wel. Zwembad De Wel bestaat uit een wedstrijdbassin van 5-banen breed, een glijbaan met plonsbad, een kleuterbad, een peuterbadje en een klein buitenbad. Dit zwembad wordt ingezet voor activiteiten zoals leszwemmen, aquasporten, banenzwemmen en recreatief zwemmen. Het openluchtzwembad bestaat uit drie bassins: een 25-meterbassin, een recreatiebassin en een peuterbad. Ook is er een glijbaan die uitkomt in een apart bassin.

Naast het openbaar overdekte zwembad is er ook een openbaar openluchtzwembad (zwembad Aarweide) en is er een therapiebassin bij zorginstelling Ipse De Bruggen op Landgoed Ursula (kaart 6.1). Het openluchtzwembad is de zomerperiode geopend. In 2019 is het openluchtzwembad open geweest van 28 april tot en met 8 september. De belangrijkste activiteit in dit zwembad is recreatief zwemmen. Daarnaast is er ook aanbod voor trimzwemmen en leszwemmen en wordt de Zwemvierdaagse in dit zwembad georganiseerd. In dit hoofdstuk zal het openbare overdekte zwembad centraal staan. Wanneer relevant zal ook verwezen worden naar de functie van het openluchtzwembad.

Naast de openbare zwembaden is in de gemeente Nieuwkoop ook een zwembad gevestigd bij zorginstelling Ipse De Bruggen op Landgoed Ursula. Dit zwembad wordt ingezet voor therapeutische doeleinden en is niet openbaar toegankelijk. Dit zwembad zal beperkt worden meegenomen in de verdere aanbodsanalyse.

Kaart 6.1 Zwembaden in de gemeente Nieuwkoop

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

In dit hoofdstuk zal eerst het aanbod aan zwemwater verder in kaart worden gebracht. Hierbij wordt de beschikbare zwemwatercapaciteit in Nieuwkoop gerelateerd aan de activiteiten waarvoor het geschikt is (paragraaf 6.1) en wordt de zwemwatercapaciteit van Nieuwkoop vergeleken met referentiegemeenten (paragraaf 6.2). Daarna wordt het verzorgingsgebied van het overdekte zwemwater in Nieuwkoop in kaart gebracht door meer inzicht te krijgen in de reisafstanden naar de zwembaden in en om Nieuwkoop (paragraaf 6.3). In paragraaf 6.4 wordt ingegaan op de behoefte aan zwemwater door de informatie over de beschikbare capaciteit en de bevolkingsprognoses van Nieuwkoop samen te brengen. Aan het einde van het hoofdstuk volgt een korte conclusie aangaande de behoefte aan zwemwater in Nieuwkoop nu en in de toekomst (paragraaf 6.5).

6.1 Aanbod zwemwater gerelateerd aan inwoners

In deze paragraaf wordt verder ingegaan op de relatie tussen de capaciteit van zwemwater in de gemeente Nieuwkoop en de geschiktheid van dit zwemwater voor verschillende activiteiten (tabel 6.1).

Tabel 6.1 Definitie geschikt zwemwater

Activiteit	Lengte	Breedte	Oppervlakte	Diepte	Temperatuur
Leren zwemmen			160 m ²	Minimaal 0,8m	27+ graden
Zwemsport	25, 35 of 50m	12,5+ m		Tenminste 2m	25-28 graden
Doelgroepen	> = 7m	> = 7m	100 m ²	Variabel (0-2m)	28-32 graden
Banenzwemmen	Meer dan 20 meter	2,5m en daar een veelvoud van		1,10+ m	27-29 graden
Pretzwemmen				Minimaal 0,2 m	28+ graden

De activiteit leren zwemmen bestaat uit leszwemmen en schoolzwemmen. Leszwemmen zijn de uren waarop kinderen oefenen om het zwem-ABC te behalen. Schoolzwemmen bestaat uit uren waarop scholen gebruik maken van het zwembad al dan niet met de bedoeling om het zwemdiploma te halen. In Nieuwkoop is het wedstrijdbassin geschikt voor deze activiteit. In de zomer wordt er ook zwemles aangeboden in het openluchtzwembad. Het openluchtzwembad is niet meegenomen in de analyse, omdat het seizoensgebonden open is.

Sport bestaat uit activiteiten die te maken hebben met het zwemmen in verenigingsverband. Dit kan een competitief karakter hebben, maar dat hoeft niet het geval te zijn. Sporten die worden meegenomen in dit onderzoek zijn: wedstrijd- en masterzwemmen, waterpolo, duiken, schoonspringen, synchroonzwemmen en zwemmend redden. Formeel gezien is het zwemwater in Nieuwkoop niet geschikt voor zwemsport doordat de watertemperatuur van het wedstrijdbassin te hoog is. In de praktijk wordt het zwembad door zwemvereniging De Plas wel gebruikt voor zwemsport. Het is daarom tussen haakjes meegenomen in tabel 6.2.

Banenzwemmen is een activiteit die veelal individueel wordt beoefend en vaak is gericht op het in stand houden van/bevorderen van de conditie. Banenzwemmen wordt op diverse niveaus beoefend. Zowel op een laagdrempelige manier, waarbij mensen ook (of grotendeels) komen zwemmen voor het sociale aspect, als op een meer sportieve manier waarbij mensen soms meerdere keren per week banenzwemmen. Het wedstrijdbassin in De Wel is geschikt voor banenzwemmen.

Doelgroepenzwemmen is een verzamelnaam voor veel verschillende activiteiten in het zwembad waarbij een instructeur lesgeeft aan volwassenen/kinderen. Typische voorbeelden zijn activiteiten zoals aquasporten, Meer Bewegen Voor Ouderen, therapiezwemmen of zwemmen voor mensen met een beperking. Vanwege de diversiteit van deze activiteiten, kan de gewenste/benodigde temperatuur en diepte van het bassin soms sterk verschillen. Het wedstrijdbassin in De Wel is geschikt voor doelgroepenzwemmen.

In dit onderzoek worden door middel van de term pretzwemmen de uren aangeduid waarbij recreatief kan worden gezwommen, maar waar het geen banenzwemmen of doelgroepenactiviteit is. Pretzwemmen wordt idealiter in een zwembad aangeboden met mogelijkheden tot vermaak. Denk hierbij aan een recreatief bassin met attractieve vormen, een stroomversnelling of een glijbaan. Ook kan pretzwemmen in een niet-recreatief bassin aantrekkelijk worden gemaakt door het aanbieden van speelattributen in het water. Voor volwassenen kunnen faciliteiten als whirlpool of sauna aanwezig zijn. Het wedstrijdbassin en de overige faciliteiten als plonsbad, kleuterbad en peuterbad van De Wel zijn geschikt voor deze activiteit. In de zomer speelt het openluchtzwembad ook een belangrijke rol in het voorzien in deze

behoefte. Net als bij het leszwemmen is deze capaciteit niet meegenomen in de tabel, vanwege het seizoensgebonden karakter.

Tabel 6.2 Aanbod aan zwemwater voor verschillende activiteiten

	Capaciteit geschikt zwemwater
Leren zwemmen	312,5
Zwemsport	0 (312,5)
Banenzwemmen	312,5
Doelgroepen zwemmen	312,5
Pretzwemmen	337,5

6.2 Vergelijking met referentiegemeenten

In deze paragraaf wordt een vergelijking gemaakt met gemeenten die qua inwonertallen en stedelijkheid overeenkomen met de gemeente Nieuwkoop. De capaciteit zwemwater van de zwembaden is toebedeeld op basis van de definitie geschikte capaciteit voor een bepaalde activiteit (tabel 6.1). Er is niet in de programmering van de zwembaden gekeken of de capaciteit ook daadwerkelijk voor deze activiteit wordt ingezet.

In alle referentiegemeenten is één openbaar overdekt zwembad gevestigd, net als in de gemeente Nieuwkoop. Qua capaciteit zijn er echter wel verschillen tussen de zwembaden. De zwembaden in de referentiegemeenten bestaan allen uit een wedstrijdbassin en een instructiebassin. In Nieuwkoop is alleen een wedstrijdbassin, het plonsbad is te beperkt om als instructiebassin mee te nemen en het peuter- en kleuterbad hebben een te geringe diepte. In Beuningen is een 4-baans 25-meterbassin met een relatief groot instructiebassin. Langedijk en Weststellingswerf hebben net als Nieuwkoop een zwembad met een 5-baans 25-meterbassin. Daarnaast is in Langedijk nog een instructiebassin van 140m², in Weststellingswerf is een kleiner instructiebad van 63m².

Als deze capaciteiten worden afgezet tegen de inwoners van deze gemeenten, valt op dat Nieuwkoop voor leren zwemmen, doelgroepen zwemmen en pretzwemmen de kleinste capaciteit beschikbaar heeft. Geen van de zwembaden beschikt over een wedstrijdbassin dat qua temperatuur geschikt is voor de zwemsport. Voor banenzwemmen is in alle zwembaden ongeveer evenveel capaciteit beschikbaar.

Tabel 6.4 Overdekte openbare zwembaden Nieuwkoop en referentiegemeenten in vierkante meters totaal en per 100 inwoners

	Nieuwkoop	Beuningen	Langedijk	Weststellingswerf
Inwonertal	28.628	25.882	27.992	25.840
Oppervlakte overdekt zwemwater (m ²)				
Leren zwemmen	313	386	453	375
Zwemsport	313	250	313	313
Banenzwemmen	0 (313)	0 (250)	0 (313)	0 (313)
Doelgroepen zwemmen	313	386	453	313
Pretzwemmen	338	386	453	375
Oppervlakte per 100 inwoners				
Leren zwemmen	1,1	1,5	1,6	1,5
Zwemsport	0 (1,1)	0 (1,0)	0 (1,1)	0 (1,2)
Banenzwemmen	1,1	1,0	1,1	1,2
Doelgroepen zwemmen	1,1	1,5	1,6	1,2
Pretzwemmen	1,2	1,5	1,6	1,5

6.3 Verzorgingsgebied zwembaden

Door te kijken naar reisafstanden van inwoners uit de gemeente naar het dichtstbijzijnde zwembad, kan het verzorgingsgebied van een zwembad in kaart worden gebracht. Het kan namelijk zijn dat inwoners momenteel geen gebruik maken van zwembad De Wel omdat dit zwembad te ver weg is. Inwoners kunnen in dat geval kiezen voor een ander zwembad in een andere gemeente, of ervoor kiezen helemaal geen gebruik te maken van het zwembad. De verzorgingsgebieden van de zwembaden zijn gebaseerd op reisafstanden naar het dichtstbijzijnde zwembad. Reisafstand is een belangrijk criterium op basis waarvan mensen een zwembad kiezen (Floor et al., 2019). Er spelen echter ook andere factoren mee in het maken van die keuze, zoals programmering en prijs.

Het verzorgingsgebied wordt in kaart gebracht door te kijken of de gemiddelde reisafstand voor inwoners van Nieuwkoop afwijken van het gemiddelde. Daarnaast worden ook zwembaden uit de omgeving meegenomen, om te kijken of de reisafstand naar deze zwembaden dichterbij is en of kan worden verwacht dat inwoners van Nieuwkoop eerder gebruik zullen maken van deze baden op basis van reisafstand.

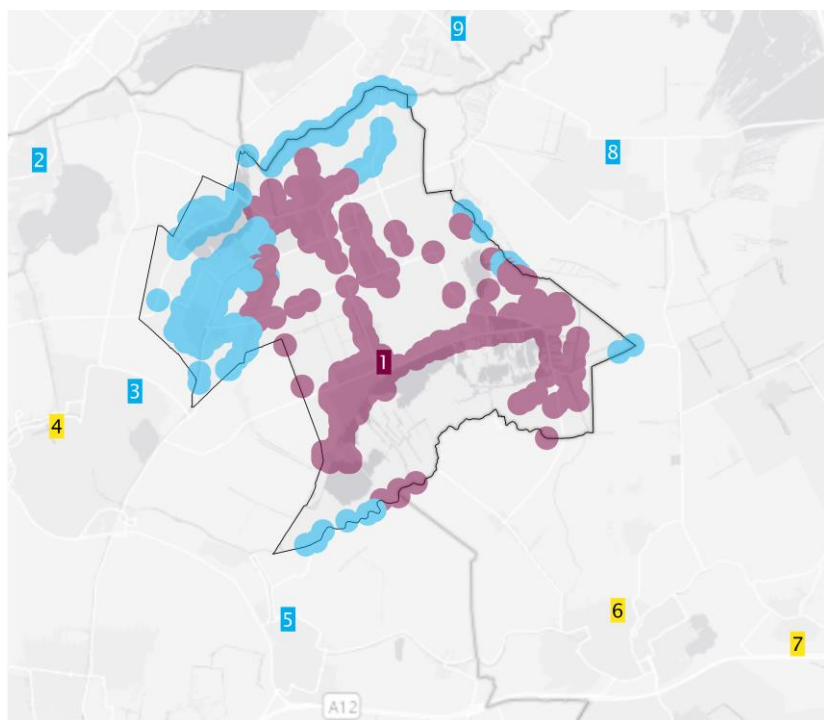
In de eerste situatie wordt gekeken wat de gemiddelde reisafstand is als alle inwoners van Nieuwkoop worden toebedeeld aan zwembad De Wel. In deze situatie is de reisafstand voor inwoners gemiddeld 5 kilometer. De reisafstanden verschillen als je naar de kernen van de gemeente kijkt. Voor Nieuwkoop is de reisafstand het kortst met gemiddeld 1,5 kilometer. Inwoners van Langeraar, Ter Aar en Vrouwenakker reizen ruim 9 kilometer naar het zwembad (tabel 6.3 kolom 3).

Tabel 6.3 Gemiddelde reisafstand naar het dichtstbijzijnde zwembad voor de inwoners van de gemeente Nieuwkoop uitgesplitst naar kernen (in aantal en kilometers)

	Aantal inwoners	De Wel	De Wel en andere openbare zwembaden	Openbare en semi-private zwembaden
Korteraar	585	6,3	6,0	5,6
Langeraar	2.515	8,9	7,2	4,0
Meije	55	5,8	5,7	5,7
Nieuwkoop	8.985	1,5	1,5	1,5
Nieuwveen	3.690	5,5	5,4	0,8
Noordeinde	575	5,2	5,2	2,2
Noorden	1.820	3,8	3,8	3,7
Noordse Dorp	420	5,6	5,6	5,6
Papenvaar	970	7,2	6,2	2,8
Ter Aar	4.560	9,2	4,0	4,0
Vrouwenakker	225	9,6	4,2	3,3
Woerdense Verlaat	525	6,8	6,8	6,8
Zevenhoven	1.695	3,9	3,9	3,3
Totaal	26.620	5,0	3,9	2,7

De reisafstand voor inwoners van Nieuwkoop naar het dichtstbijzijnde openbare overdekte zwembad is 3,9 kilometer (tabel 6.3 kolom 4; kaart 6.2). Vooral voor de inwoners van Langeraar, Ter Aar en Vrouwenakker wordt de reisafstand significant korter. Dit komt doordat zwembaden De Tweesprong, Aquarijn of Den Otter voor inwoners uit deze kernen dichterbij liggen dan zwembad De Wel. De zwembaden De Hoorn, Batensteinbad en Recreatiecentrum H₂O liggen qua reisafstand verder weg en zijn op basis van dit criterium dus minder interessant voor de inwoners van de gemeente Nieuwkoop.

Kaart 6.2 Inwoners Nieuwkoop toegewezen aan dichtstbijzijnde openbare overdekte zwembad in 2019

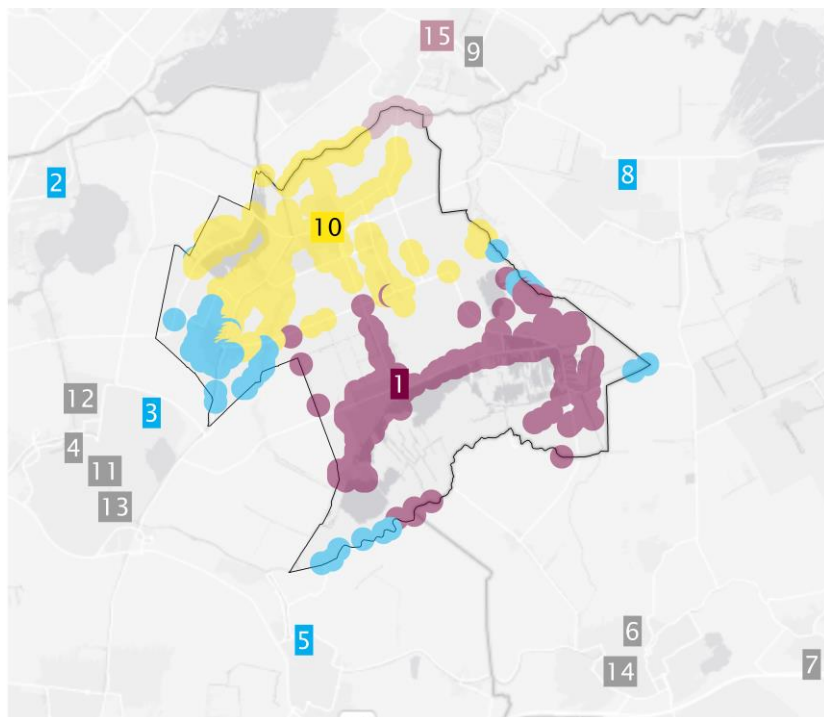

- 1 = De Wel
- 2 = De Tweesprong
- 3 = Aquarijn
- 4 = Zwem- en recreatiebad De Hoorn
- 5 = De Kuil
- 6 = Batensteinbad
- 7 = Recreatiecentrum H2o
- 8 = Optisport de Ronde Venen
- 9 = De Otter

Legenda:
 paarse blokken: openbare
 zwembaden binnen de gemeente,
 blauwe blokken: openbare
 zwembaden buiten de gemeente,
 gele blokken: niet relevant voor
 inwoners.

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Kaart 6.3 Inwoners Nieuwkoop toegewezen aan dichtstbijzijnde overdekte zwembad in 2019

- 1 = De Wel
- 2 = De Tweesprong
- 3 = Aquarijn
- 4 = Zwem- en recreatiebad De Hoorn
- 5 = De Kuil
- 6 = Batensteinbad
- 7 = Recreatiecentrum H2o
- 8 = Optisport de Ronde Venen
- 9 = De Otter
- 10 = Ipse de Bruggen
- 11 = ROC ID college
- 12 = Orange Wellness Club
- 13 = Rijnhove
- 14 = Physical Fitness
- 15 = Amstelhof Health club

Legenda:
 paars: openbare zwembaden binnen
 de gemeente, blauw: openbare
 zwembaden buiten de gemeente,
 geel: semi-private zwembaden buiten de gemeente, roze: semi-private zwembaden buiten de gemeente, grijs:
 niet relevant voor inwoners.

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Zoals eerder is aangegeven, is er naast het openbare overdekte zwembad ook een semi-privaat zwembad dat voor therapeutische doeleinden wordt gebruikt in de gemeente Nieuwkoop, namelijk Ipse De Bruggen bij Landgoed Ursula. In theorie kan dit zwembad voor andere activiteiten worden ingezet, maar nu is die keuze niet gemaakt. In de omgeving van de gemeente Nieuwkoop zijn semi-private zwembaden waar zwemlessen, doelgroepen zwemmen of andere activiteiten worden aangeboden. Om zicht te geven wat dit betekent voor de reisafstand van inwoner naar het dichtstbijzijnde zwembad, is een extra analyse gemaakt (tabel 6.2 kolom 5; kaart 6.3). De gemiddelde reisafstand is in deze situatie 2,7 kilometer. Dit is gelijk aan de landelijk gemiddelde reisafstand voor inwoners van een weinig stedelijk gebied zoals Nieuwkoop (Van der Poel et al., 2016). De verlaging van de reisafstand van gemiddeld 3,9 naar 2,7 kilometer komt bijna volledig door het therapiebad Ipse De Bruggen. Het kan dus aantrekkelijk zijn om Ipse De Bruggen in te zetten voor andere activiteiten.

6.4 Behoefte aan zwemwater

In deze paragraaf wordt op basis van het planningsinstrument zwembaden dieper ingegaan op de behoefte aan zwemwater. Hierbij wordt gebruik gemaakt van gegevens over de bevolkingsontwikkeling van de gemeente Nieuwkoop en inzichten in de beschikbare capaciteit. Andere gegevens die zijn opgenomen in het planningsinstrument berusten op landelijke kengetallen. Per activiteit wordt aangegeven welke kengetallen zijn gebruikt. De uitkomsten uit deze paragraaf geven een eerste indicatie van de behoefte aan zwemwater. Lokale factoren die mogelijk van invloed zijn op de behoefte aan zwemwater, zoals specifieke informatie over de zwemvereniging of vraag naar zwemwater van buiten de gemeente en de huidige programmering van de zwembaden zijn niet meegenomen in deze analyse.

Leren zwemmen

Het theoretisch model krijgt invulling op basis van een aantal uitgangspunten. Hiervoor putten we uit landelijke cijfers van het Mulier Instituut over leren zwemmen (Floor et al., 2019). De uitgangspunten waarmee wordt gewerkt zijn:

Algemeen

- Zwemdiplomabezit bij kinderen is: 4% heeft geen diploma, 12% alleen het A-diploma, 47% bezit het A- en B-diploma, 37% heeft het A-, B- en C-diploma;
- Kinderen doen gemiddeld 48 uur over het behalen van het A-diploma, 12 uur voor B-diploma en 12 uur voor C-diploma);
- Kinderen hebben ongeveer 10,7 m² zwemwater per persoon nodig tijdens de zwemles. Dit betekent in een zwembad van 250m² gelijktijdig ongeveer 24 kinderen zwemles kunnen krijgen;
- Een zwembad heeft 18 uur in de week beschikbaar voor aanbod aan zwemles;
- Gemiddeld biedt een zwembad 44 weken per jaar zwemles aan.

Nieuwkoop

- In Nieuwkoop is 312,5 m² zwemwater beschikbaar voor zwemles.

De berekeningen met het planningsinstrument laten zien dat er voldoende zwemwater beschikbaar is voor leren zwemmen in Nieuwkoop. In 2019 is er 312,5 m² zwemwater beschikbaar en is er op basis van 18 uur programmering slechts 236,5 m² benodigd. In uren betekent dit dat er voldoende zwemwater beschikbaar is in Nieuwkoop als er 7,5 uur leszwemmen wordt aangeboden per week. Het overschot aan capaciteit neemt wel af richting 2035, doordat er naar verwachting meer kinderen in de leeftijd 4-7 bijkomen in Nieuwkoop.

Tabel 6.4 Behoefte aan zwemwater voor leren zwemmen nu en in de toekomst (2025 en 2035; in m² en uren)

	2019		2025		2035	
	m ²	uur	m ²	uur	m ²	uur
Aanbod	312,5	18	312,5	18	312,5	18
Vraag	236,5	7,5	243,5	8,5	266,5	11,5
Overschot	76	10,5	69	9,5	46	6,5

Zwemsport

De uitgangspunten die worden gehanteerd voor de zwemsport in het planningsinstrument zijn als volgt (Floor et al., 2019):

Algemene uitgangspunten:

- Zwemsport wordt, gemiddeld gezien, beoefend door kinderen en volwassenen in de leeftijdscategorie 7-64 jaar;
- Deelname aan zwemsport per leeftijdscategorie is als volgt: 8-14 jaar: 2,5%; 15-24 jaar: 1,3%; 25-44 jaar: 0,7%; 45-64 jaar: 0,5%;
- Een zwembad heeft 18 uur in de week beschikbaar voor aanbod aan zwemsport;
- Gemiddeld biedt een zwembad 40 weken per jaar de mogelijkheid tot zwemsport;
- Gemiddeld is voor zwemsport 12,5 m² zwemwater per persoon benodigd.

Nieuwkoop:

- Het zwemwater in Nieuwkoop is op basis van de definitie geschikt zwemwater niet geschikt voor de zwemsport. Op basis van huidig gebruik is bekend dat het 25-meterbassin wel wordt ingezet voor de zwemsport, dus wordt 312,5m² meegenomen in de analyse.

Voor zwemsport wordt een klein overschot aan zwemwatercapaciteit gevonden, bij een aanbod van 18 uur in de week (tabel 6.5). De vraag naar zwemwater komt neer op zo'n 13 uur in de week. Het overschot aan zwemwater neemt iets toe in de toekomst. Dit komt door de absolute afname van het aantal inwoners van Nieuwkoop in de leeftijdscategorie 45-65 jaar.

Tabel 6.5 Behoefte aan zwemwater voor zwemsport nu en in de toekomst (2025 en 2035; in m² en uren)

	2019		2025		2035	
	m ²	uur	m ²	uur	m ²	uur
Aanbod	312,5	18	312,5	18	312,5	18
Vraag	281,5	13	268,5	11,5	263,5	10,5
Overschot	31	5	44	6,5	49	7,5

Banenzwemmen

De uitgangspunten die voor banenzwemmen in het planningsinstrument worden gehanteerd zijn als volgt (Floor et al., 2019):

Algemeen

- Banenzwemmen is een activiteit die wordt aangeboden voor volwassenen; de leeftijdscategorie voor deze activiteit ligt op 18 jaar en ouder;

- Deelname aan banenzwemmen per leeftijdscategorie is als volgt: 18-24 jaar: 14,1%; 25-44 jaar: 11,7%; 45-65 jaar: 6,9%; 65 jaar en ouder: 6,4%;
- Eén keer banenzwemmen duurt gemiddeld 48 minuten;
- Gemiddeld gaan banenzwemmers twee keer in de drie weken banenzwemmen;
- Een zwembad heeft 32,5 uur in de week beschikbaar voor aanbod aan banenzwemmen;
- Gemiddeld biedt een zwembad 44 weken per jaar de mogelijkheid tot banenzwemmen;
- Gemiddeld kunnen zes personen gelijktijdig gebruikmaken van een 25-meterbaan en twaalf personen van een 50-meterbaan.

Nieuwkoop

- In Nieuwkoop is 312,5 m² zwemwater beschikbaar voor banenzwemmen.

Wanneer er 32,5 uur in de week banenzwemmen wordt aangeboden is er een overschot aan zwemwater voor deze activiteit. Op basis van de beschikbare capaciteit zou in 2019 ongeveer 16 uur banenzwemmen moeten worden aangeboden om te voldoen aan de vraag vanuit de inwoners van Nieuwkoop. Naar de toekomst toe schommelt de vraag naar zwemwater voor banenzwemmen een klein beetje, doordat er een daling te zien is in het aantal inwoners in de leeftijd 45-65 jaar, maar een stijging in de leeftijd boven de 65 jaar.

Tabel 6.6 Behoefte aan zwemwater voor banenzwemmen nu en in de toekomst (2025 en 2035; in m² en uren)

	2019		2025		2035	
	m ²	uur	m ²	uur	m ²	uur
Aanbod	312,5	32,5	312,5	32,5	312,5	32,5
Vraag	208	16	211	17	208	16
Overschot	104,5	16,5	101,5	15,5	104,5	16,5

Doelgroepen zwemmen

De uitgangspunten die voor doelgroepen zwemmen in het planningsinstrument worden gehanteerd zijn als volgt (Floor et al., 2019):

Algemeen

- Doelgroepen zwemmen is zeer divers en voor alle leeftijden zijn activiteiten beschikbaar;
- Deelname aan doelgroepen zwemmen per leeftijdscategorie is als volgt: 0-17-jarigen: 0,4%; 18-24 jaar: 3,0%; 25-44 jaar: 4,9%; 45-65 jaar: 2,4%; 65 jaar en ouder: 4,5%;
- Eén keer doelgroepen zwemmen duurt gemiddeld 40 minuten voor kinderen en 45 minuten voor volwassenen;
- Gemiddeld gaan kinderen ongeveer eens in de twee weken doelgroepen zwemmen en volwassenen bijna één keer per week;
- Een zwembad heeft 15,5 uur in de week beschikbaar voor aanbod aan doelgroepen zwemmen;
- Gemiddeld biedt een zwembad 44 weken per jaar de mogelijkheid tot doelgroepen zwemmen;
- Per persoon is gemiddeld 9,3 m² zwemwater benodigd tijdens doelgroepen zwemmen.

Nieuwkoop

- In Nieuwkoop is 312,5 m² zwemwater beschikbaar voor doelgroepen zwemmen.

In Nieuwkoop is meer zwemwater benodigd voor doelgroepen zwemmen dan in de huidige situatie beschikbaar is. Hierbij wordt uitgegaan van een aanbod van 15,5 uur in de week. Naar de toekomst toe

loopt het tekort aan zwemwater voor doelgroepen zwemmen op. Deze oplopende tekorten komen met name voort uit de vergrijzing van de gemeente. Therapiebad Ipse De Bruggen heeft momenteel alleen aanbod voor cliënten en niet van mensen van buitenaf. Het zwembad zou wel zeer geschikt zijn voor aanbod voor ouderen in de gemeente.

Tabel 6.7 Behoefte aan zwemwater voor banenzwemmen nu en in de toekomst (2025 en 2035; in m² en uren)

	2019		2025		2035	
	m ²	uur	m ²	uur	m ²	uur
Aanbod	312,5	15,5	312,5	15,5	312,5	15,5
Vraag	438,5	34,5	459,5	38	508,5	40
Overschot	-126	-19	-147	-22,5	-196	-24,5

Pretzwemmen

Voor pretzwemmen is het in kaart brengen van de behoefte een lastigere opgave dan voor de andere onderdelen. De behoefte aan pretzwemmen is sterk gerelateerd aan het aanbod. Als het aanbod niet aantrekkelijk genoeg is, zullen mensen ervoor kiezen gebruik te maken van andere recreatieve faciliteiten in de gemeente.

De gemeente Nieuwkoop voorziet met het kleuterbad, peuterbad en de glijbaan met name in de behoefte aan pretzwemmen voor gezinnen met jonge kinderen. Het zwembad is door de configuratie zeer geschikt voor deze doelgroep. Voor kinderen in de oudere leeftijdsgroep, die op zoek zijn naar meer uitdaging, zijn er niet veel extra faciliteiten in het zwembad. In de zomer is het openluchtzwembad aantrekkelijk voor deze doelgroep. Daarnaast zijn er in de omgeving van Nieuwkoop enkele zwembaden met een apart recreatief zwemgedeelte, zoals De Tweesprong, De Kuil, het Batensteinbad en recreatiecentrum H₂O.

In de toekomst wordt met name een vergrijzing van de gemeente verwacht. Senioren nemen relatief weinig deel aan pretzwemmen en kiezen eerder voor doelgroepenactiviteiten en banenzwemmen. De verwachting is dat er niet veel extra vraag naar pretzwemmen zal zijn in de toekomst.

6.5 Conclusie

In de gemeente Nieuwkoop is geen directe behoefte aan extra zwemwater voor nu of in de toekomst. Als Nieuwkoop niet afwijkt van landelijke kengetallen kan de huidige vraag naar zwemwater plek hebben in het huidige zwembad De Wel. Het instrument laat voor de activiteiten leren zwemmen, zwemsport en banenzwemmen een overschot aan zwemwater zien. Hierbij dient wel de kanttekening te worden gemaakt dat voor zwemsport het zwemwater een te hoge temperatuur heeft. Voor doelgroepen zwemmen is meer zwemwater benodigd, maar door het overschot op de andere onderdelen is de verwachting dat dit tekort plaats kan krijgen in het huidige zwemwater.

Met de huidige configuratie kan niet worden voorzien in een juiste temperatuur voor alle activiteiten. Om beter te kunnen voorzien aan de behoefte in temperatuurdifferentiatie, kan worden nagedacht over het bouwen van een instructiebassin. Het wedstrijdbassin kan dan omlaag in temperatuur, maar voor leren zwemmen, doelgroepen zwemmen en pretzwemmen kan dan nog steeds gebruik gemaakt worden van een bassin met aangename temperatuur. In de buurgemeenten zijn al wel zwembaden met twee bassins, waar het wedstrijdbassin nog steeds een hoge temperatuur heeft. Het is noodzakelijk om verschillende belangen af te wegen in het maken van de keuzes over temperatuurdifferentiatie.

Alvorens te komen tot besluitvorming wordt geadviseerd om onderzoek te doen naar het huidige gebruik, de programmering en de tevredenheid van de gebruikers om zo een weloverwogen besluit te kunnen nemen over aanpassingen in de configuratie.

7. Conclusie en aanbevelingen

In dit afsluitende hoofdstuk volgen enkele conclusies en aanbevelingen op basis van de bevindingen ten aanzien van de (huidige en toekomstige) behoefte aan tennis, voetbal en binnensportaccommodaties en zwembaden in gemeente Nieuwkoop. Hieronder gaan we in op de belangrijkste conclusies en beleidsimplicaties in relatie tot (1) tennis, (2) voetbal, (3) binnensportruimte en (4) zwembaden.

Toekomstperspectief tennis

Hoe toekomstbestendig is de tennissport in gemeente Nieuwkoop en wat betekent dit voor het beleid met betrekking tot de tennisverenigingen en -accommodaties?

Licht overschot aan tennisbanen in gemeente Nieuwkoop verwacht

Hoewel tennis een van de populairste sporten is in gemeente Nieuwkoop, heeft de sport het de laatste jaren lastig. Net als landelijk is het aantal leden bij de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop in de afgelopen vijf jaar fors gedaald. Met name het aantrekken van jeugdleden is voor de verenigingen lastig. Desondanks blijken de meeste tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop in hoge mate zelfredzaam en zelfvoorzienend te zijn. De tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop beschikken in totaal over 30 buitentennisbanen. Wanneer het aanbod wordt afgezet tegen de behoefte aan buitentennisbanen bestaat alleen bij tennisvereniging Nieuwveen een knelpunt (van minimaal 1 baan). Drie verenigingen hebben op basis van de richtlijnen een overschot aan buitentennisbanen. Wanneer de bevolkingsontwikkeling en verenigingsontwikkeling zich op deze manier bij de verenigingen doorzetten, zal de tennissport in gemeente Nieuwkoop naar verwachting in totaliteit licht dalen. Hierdoor zal de behoefte aan tennisbanen in gemeente Nieuwkoop in de periode tot en met 2035 licht afnemen. In een poging het toekomstperspectief van tennisverenigingen te verbeteren en de tennisaccommodaties efficiënter te benutten kan worden gedacht aan het clusteren of laten fuseren van tennisverenigingen. Geen van de tennisverenigingen in gemeente Nieuwkoop heeft momenteel voldoende overcapaciteit om te fuseren met een andere tennisvereniging, waardoor de aanleg van een nieuw complex of uitbreiding van een bestaand park noodzakelijk is.

Ondersteuning gewenst voor verbeteren toekomstbestendigheid tennisverenigingen

Om als tennisvereniging relevant te blijven in gemeente Nieuwkoop is het belangrijk om de daling van het aantal leden stabiel te krijgen. Met name verenigingen die in staat zijn om de groep 65-plussers bij de vereniging te houden en/of te krijgen zullen, op basis van de bevolkingsontwikkeling (vergrijzing en daling inwoners tussen de 20-65 jaar), met een mindere ledendaling te maken krijgen. Daarnaast is het voor het toekomstbestendig vormgeven van de tennissport belangrijk dat de vereniging goed aansluit bij de behoeften van de moderne sporter. Dit kan door modernisering van de accommodatie (clubhuis, park en banen), het sportaanbod (padel/aangepast aanbod voor ouderen) en de activiteiten (zoals kwalitatief betere tennislessen voor jeugd). De meeste verenigingen geven aan gezien hun financiële positie niet in staat te zijn grote investeringen door te voeren. Hierdoor is ondersteuning gewenst om de tennisverenigingen toekomstbestendiger te maken.

Meer samenwerking kan tennisverenigingen versterken

Ook minder ingrijpende veranderingen kunnen bijdragen aan het toekomstbestendiger vormgeven van de tennissport in gemeente Nieuwkoop. Op dit moment wordt nog in beperkte mate samengewerkt tussen de (tennis)verenigingen. In de toekomst kan gedacht worden aan het vergroten van deze samenwerkingen zodat kennisdeling en krachtenbundeling plaatsvinden. Door samen te werken kunnen vrijwilligers worden gedeeld en kunnen per vereniging meer activiteiten worden georganiseerd dan wanneer dit niet gezamenlijk gebeurt. Wanneer dit verder wordt opgepakt biedt dit de tennisverenigingen kansen om samen (nieuw) sportaanbod te ontwikkelen, accommodaties van elkaar te benutten en gezamenlijke

activiteiten te organiseren. Bijvoorbeeld door samen een competitieaanbod voor de jeugd te creëren, of door trainers op meerdere plekken in te zetten. Omdat de jeugd het belangrijk vindt om met leeftijdsgenoten te tennissen en het naar verwachting steeds lastiger wordt om voldoende jongeren bij de vereniging te krijgen en te houden wordt het gezamenlijk organiseren en aanbieden van lessen en activiteiten voor deze doelgroep steeds belangrijker. Door structurele samenwerking kunnen kennis, expertise en ervaring worden uitgewisseld, bijvoorbeeld in het schrijven van subsidieaanvragen of op het gebied van baanonderhoud/renovatie. Daarnaast kunnen door structurele samenwerking schaalvoordelen op het gebied van inkoop van diensten en materialen worden gehaald. Het oprichten van een stichting kan hiervoor als vliegwiel dienen.

Toekomstperspectief voetbal

Hoe toekomstbestendig is de voetbalsport in gemeente Nieuwkoop en wat betekent dit voor het beleid met betrekking tot de voetbalverenigingen en -accommodaties?

Stabiel overschot aan voetbalvelden verwacht

Voetbal is met afstand de populairste sport in gemeente Nieuwkoop. Bijna een op de tien inwoners is lid van een voetbalvereniging gelieerd aan de KNVB. Ondanks dat het aantal voetballers in Nederland redelijk stabiel is en naar verwachting blijft, staan de voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop in toenemende mate onder druk door toenemende concurrentie van andere sporten en een verminderde aanwas van jeugdspelers. De enige manier die door de clubs wordt aangegeven om te kunnen groeien is als in de dorpskernen meer woningen worden gebouwd. De voetbalverenigingen in gemeente Nieuwkoop beschikken in totaal over 19,25 velden. Wanneer het aanbod wordt afgezet tegen de behoefte aan wedstrijdelden bestaan geen knelpunten. Twee verenigingen hebben op basis van de richtlijnen op zowel zaterdag als zondag een overschot van 1 wedstrijdveld. Wanneer de voetbalverenigingen in staat zijn om vrouwen/meisjes en ouderen aan de club te binden, blijft de behoefte aan voetbalvelden naar verwachting redelijk stabiel. In een poging het toekomstperspectief van voetbalverenigingen te verbeteren en de voetbalaccommodaties efficiënter te benutten kan gedacht worden aan het clusteren of laten fuseren van verenigingen. Door van dezelfde accommodatie gebruik te maken kunnen verenigingen efficiënter gebruik maken van de accommodatie, kantine/clubhuis en vrijwilligers. Op basis van de afstand die inwoners moeten afleggen naar de voetbalvereniging en de gezamenlijke behoefte aan wedstrijdelden, komen SV Zevenhoven en SV Nicolaas Boys als eerste in aanmerking voor een eventuele clustering van de voetbalverenigingen.

Belangrijke rol voor StiBuNi in gemeente Nieuwkoop

StiBuNi vervult een belangrijke rol in gemeente Nieuwkoop door het ontzorgen van de voetbalverenigingen met betrekking tot het onderhoud en de renovatie van de velden. Door het aflopen van de subsidieovereenkomst met de gemeente is de toekomst van StiBuNi op dit moment onzeker. Zonder voldoende financiële middelen kan de stichting haar takenpakket zoals zij die nu uitvoert, niet voortzetten. Om de relevantie van StiBuNi te vergroten kan gedacht worden aan het verruimen van het takenpakket van de stichting. Uitbreiding naar andere sporten is mogelijk maar zet een grote druk op vrijwilligers doordat verschillende constructies zijn gewenst en nieuwe kennis en kunde over accommodaties moet worden opgebouwd. Hierdoor ligt een functieverbreiding van taken van de stichting naar duurzaamheid en/of het stimuleren van maatschappelijke activiteiten meer voor de hand. Ook hier is gezamenlijk voordeel te behalen voor clubs, worden clubs ontzorgd en tegelijkertijd gestimuleerd zichzelf toekomstbestendig vorm te geven.

Functieverbreiding StiBuNi kan voetbalverenigingen versterken

Voor het herijken van het beleid met betrekking tot de voetbalverenigingen en -accommodaties is het allereerst van belang dat een keuze wordt gemaakt in de manier waarop de accommodaties worden ondersteund en onderhouden. Op dit moment is de stichting verantwoordelijk voor de exploitatie en

wordt deze ondersteund door de gemeente. De stichting kan haar werkzaamheden niet voortzetten zonder ondersteuning, omdat verenigingen een verhoogde huur naar verwachting niet volledig kunnen dragen. In dat geval zal de stichting overwegen te stoppen met het uitvoeren van haar takenpakket en zal de gemeente opnieuw voor de exploitatie verantwoordelijk worden. Wanneer gekozen wordt om de constructie met de stichting door te zetten is verruiming van het takenpakket wenselijk, zonder dat dit een te grote tijdsinvestering van de vrijwilligers vraagt. Een geschikte mogelijkheid om verder te verkennen zijn investeringen in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking. Ook hier is gezamenlijk voordeel te behalen voor clubs door gezamenlijke inkoop, onderhoud en subsidieaanvraag en worden clubs tegelijkertijd ontzorgd. Een andere mogelijkheid is functieverbreiding door de maatschappelijke oriëntatie van clubs te stimuleren. Wanneer de stichting als platform wordt gebruikt voor lokale samenwerkingsverbanden waar kennisdeling en krachtenbundeling plaatsvinden, biedt dit de voetbalverenigingen kansen om samen (nieuw) sportaanbod te ontwikkelen, accommodaties van elkaar te benutten en gezamenlijke activiteiten te organiseren. Door de eerder benoemde sportieve en demografische ontwikkelingen en trends (vergrijzing, opkomst meisjes/vrouwenvoetbal, terugloop vrijwilligers) kan verdere samenwerking bijdragen aan het toekomstbestendig vormgeven van de voetbalsport in gemeente Nieuwkoop.

Toekomstperspectief binnensport

Hoe verhoudt het huidige aanbod aan binnensportruimte zich tot de huidige (2019) en toekomstige (2025 & 2035) behoefte in gemeente Nieuwkoop?

Voldoende aanbod aan binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop voor nu en toekomst

Het aanbod aan binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop bestaat uit drie sporthallen, een sportzaal en zes gymzalen. Het totale aanbod aan binnensportruimte in gemeente Nieuwkoop (14,8 per 25.000 inwoners) is daarmee zowel lager dan het landelijke gemiddelde (15,2 per 25.000 inwoners) als het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (16,6 per 25.000 inwoners). Voor circa 8.000 inwoners van gemeente Nieuwkoop is de afstand tot de dichtstbijzijnde sporthal groter dan dat Nederlanders over het algemeen bereid zijn om voor sportbeoefening te overbruggen. Voor de (georganiseerde) binnensport bestaat in gemeente Nieuwkoop voldoende capaciteit aan binnensportruimte. Het tekort aan sportzalen in de gemeente wordt gecompenseerd door het overschot aan sporthallen. Wel zijn verschillen te zien tussen de kernen in gemeente Nieuwkoop. Nieuwveen heeft een dusdanige bevolkingsomvang en -samenstelling dat een nieuwe sportzaal te overwegen is. Het uitgangspunt in de gemeentelijk verordening voor onderwijshuisvesting is dat gemeente Nieuwkoop ruimte ter beschikking moet stellen waarin wekelijks aan elke groep in het basisonderwijs (6- tot 12-jarigen) twee gymlessen van 45 minuten gegeven kan worden (wekelijks 1,5 klokuur). De gemeente heeft hiervoor voldoende ruimte binnen de vastgestelde afstand. In gemeente Nieuwkoop is ruim voldoende binnensportruimte aanwezig om het bewegingsonderwijs nu en in de toekomst te accommoderen, ook wanneer de verwachte leerlingentoeename wordt meegenomen.

De sporthallen en de sportzaal in gemeente Nieuwkoop staan doordeweeks overdag voor het overgrote deel van de tijd leeg. In vergelijkbare gemeenten ligt de gemiddelde bezettingsgraad van de sporthallen overdag hoger. In de avond worden de sporthallen en de sportzaal in gemeente Nieuwkoop meer gebruikt dan overdag met een gemiddelde bezettingsgraad tussen de 40 en 50 procent tussen 16:00 en 23:00 uur, en tussen de 60 en 70 procent tussen 18:00 en 22:00 uur. In vergelijkbare gemeenten zien we vooral tussen 18:00 en 22:00 uur hogere bezettingsgraden.

Voldoende mogelijkheden voor intensiever gebruik binnensportaccommodaties

Om tot een efficiëntere exploitatie van de binnensportaccommodaties te komen is het belangrijk dat de binnensportaccommodaties intensiever worden gebruikt. Met name overdag is de bezettingsgraad van verschillende binnensportaccommodaties laag. Door meer samenwerkingen aan te gaan met andere organisaties die gebruik kunnen maken van een binnensportaccommodatie kan een hogere bezettingsgraad

en een efficiëntere exploitatie worden behaald. Gezien de verwachte vergrijzing kan hierbij met name gedacht worden aan activiteiten voor ouderen. Het aantal 65-plussers zal naar verwachting fors toenemen en deze groep kan overdag gebruikmaken van de accommodatie.

Toekomstperspectief zwemmen

Hoe verhoudt de capaciteit aan overdekt zwemwater in de gemeente Nieuwkoop zich tot de huidige (2019) en toekomstige (2025 en 2035) behoefte op basis van het inwonertal van de gemeente en hoe verhoudt dit zich tot vergelijkbare gemeenten?

Minder capaciteit aan openbaar overdekt zwemwater in gemeente Nieuwkoop dan in vergelijkbare gemeenten

In gemeente Nieuwkoop is één openbaar overdekt zwembad gevestigd, te weten zwembad De Wel. Ook is er een openbaar openluchtzwembad in de gemeente en is er een therapiebad bij Ipse de Bruggen Landgoed Ursula. Niet al het zwemwater is geschikt voor alle activiteiten in het zwembad. In zwembad De Wel is het wedstrijdbassin geschikt voor leren zwemmen, banenzwemmen, doelgroepenzwemmen en pretzwemmen. Voor zwemsport is het zwembad eigenlijk niet geschikt door een te hoge temperatuur. In de praktijk maakt er wel een zwemvereniging gebruik van het zwembad. De extra elementen in het zwembad zoals de glijbaan, peuterbad en kleuterbad maken het zwembad aantrekkelijk voor pretzwemmen, door met name jonge gezinnen. Gemeente Nieuwkoop heeft net als de gemeenten waarmee wordt vergeleken één openbaar overdekt zwembad. In vergelijking met referentiegemeenten heeft gemeente Nieuwkoop net wat minder capaciteit zwemwater voor leren zwemmen, doelgroepenzwemmen en pretzwemmen. Het verschil in capaciteit zit in het feit dat De Wel geen instructiebassin heeft. In alle gemeenten is het zwemwater op basis van de definitie geschikt zwemwater te warm voor de zwemsport.

Inwoners van gemeente Nieuwkoop reizen gemiddeld 5 kilometer naar zwembad De Wel. Hier is een groot verschil te zien tussen de verschillende kernen van de gemeente. Voor inwoners uit Langeraar, Ter Aar en Vrouwenakker is een ander openbaar overdekt zwembad buiten de gemeente significant dichterbij dan zwembad De Wel. De gemiddelde reisafstand voor inwoners van gemeente Nieuwkoop naar het dichtstbijzijnde zwembad daalt dan naar 3,9 kilometer. De landelijk gemiddelde reisafstand naar een zwembad is 2,7 kilometer. Indien Ipse De Bruggen ingezet kan worden voor meer activiteiten zou de reisafstand voor inwoners van Nieuwkoop gelijk zijn aan dit landelijk gemiddelde. Reisafstand is een belangrijke factor in de keuze van een zwembad. Echter spelen prijs en programmering ook een rol.

Nu en in toekomst voldoende capaciteit aan zwemwater in gemeente Nieuwkoop

Op basis van de uitkomsten van het planningsinstrument zwembaden kan worden geconcludeerd dat er geen extra zwemwater benodigd is in Nieuwkoop. Voor de activiteiten leren zwemmen, zwemsport en banenzwemmen is er een overschot aan zwemwatercapaciteit nu en in de toekomst. Voor de activiteit doelgroepenzwemmen is een tekort waargenomen, maar dit tekort kan waarschijnlijk worden opgelost door de overschotten op de andere activiteiten of door inzetten van het therapiebassin Ipse De Bruggen. Wel dient hier nog rekening gehouden te worden met het feit dat het zwemwater nu wel gebruikt wordt voor de zwemsport, maar op basis van de definitie dit zwemwater eigenlijk niet geschikt is. Door het bijbouwen van een instructiebassin zou dit probleem opgelost kunnen worden. De watertemperatuur van het wedstrijdbassin kan dan wat naar beneden worden gebracht, maar het zwembad blijft nog wel de mogelijkheid houden om lezswemmen, doelgroepenzwemmen en pretzwemmen aan te bieden in een bassin met een aangenamere temperatuur voor deze activiteiten. Het bijbouwen van een instructiebassin is geen garantie voor een lagere temperatuur van een wedstrijdbassin, zie omliggende gemeente. Wel is temperatuurdifferentiatie een mogelijkheid waarvoor gekozen kan worden op basis van lokale belangen.

Referenties

Database SportAanbod (2019). Utrecht: Mulier Instituut.

DTBN (2018). *Jaarverslag 2017*. Doetinchem: Dynamic Tennis Bond Nederland.

Floor, C., Wezenberg-Hoenderkamp, K. & Hoekman, R. (2019). *Planningsinstrument zwembaden*. Utrecht: Mulier Instituut.

Hoeijmakers, R. & Romijn, D. (2018). *‘Onze sport is booming’: een casestudie naar de opkomst van padel, beachvolleybal en boulderen*. Utrecht: Mulier Instituut.

Hoekman, R., Hoenderkamp, K. & Poel, H. van der (red.) (2013). *Sportaccommodaties in beeld*. Utrecht: Mulier Instituut.

KNLTB (2018). *Drijfveren tennis*. Amersfoort: Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond.

KNLTB (2019a). *Nederland Tennist. Strategische doorkijk 2017-2022*. Geraadpleegd op 3 mei 2019, van <https://www.knltb.nl/siteassets/1.-knltb.nl/downloads/over-knltb/wat-doet-de-knltb/004a-strategische-doorkijk---beleidsplan-knltb-2017-2022.pdf>.

KNLTB (2019b). *Wat is SeniorPlus Tennis?* Geraadpleegd op 3 mei 2019, van <https://www.centrecourt.nl/siteassets/centrecourt.nl/downloads/beleid/seniorplus/1-wat-is-seniorplus-tennis.pdf>.

KNLTB (2019c). *Wedstrijdbulletin KNLTB Voorjaar 2019*. Amersfoort: Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond.

KNLTB (2019d). *Tennisclub in Teteringen opent 250ste padelbaan in Nederland*. Geraadpleegd op 13 mei 2019, van <https://www.knltb.nl/nieuws/2019/05/tennisclub-in-teteringen-opent-250ste-padelbaan-in-nederland/>.

KNVB (2019a). *Ledenaantallen. KNVB seizoen 2018/'2019*. Geraadpleegd op 2 december 2019, van https://knvb.h5mag.com/knkvb/jaarverslag_2018-19/voetbal_in_cijfers/78321/KNVB_Ledenaantallen_2018__19_def.pdf.

KNVB (2019b). *Pupillen 4 t/m 12 jaar*. Geraadpleegd op 2 december 2019, van <https://www.knkvb.nl/downloads/bestand/18549/infographicdoelgroepenpupillenknvbassist>.

KNVB (2019c). *Junioren 13 t/m 18 jaar*. Geraadpleegd op 2 december 2019, van <https://www.knkvb.nl/downloads/bestand/18548/infographicdoelgroepenjuniorenknvbassist>.

KNVB (2019d). *Senioren 19 tot 60 jaar en ouder*. Geraadpleegd op 2 december 2019, van <https://www.knkvb.nl/downloads/bestand/18557/infographicdoelgroepenseniorenen>.

NOC*NSF (2019). *Ledentalrapportage 2017*. Geraadpleegd op 3 mei 2019, van <https://www.nocnsf.nl/ledentallen>.

Poel, H. van der & Bakker, S. (2015). *Tennis in Nederland. De tenniswereld in al haar aspecten geserveerd*. Utrecht: Mulier Instituut.

Poel, H. van der, Wezenberg-Hoenderkamp, k., Hoekman, R. (red.) (2016). *Sportaccommodaties in Nederland: kaarten en kengetallen*. Utrecht: Mulier Instituut.

